

Specialvårdspenning

07.04.2022

Innehåll

1 Förmånsanvisning	1
1.1 Kundens helhetssituation	1
1.2 Syfte	2
1.3 Rätt och villkor	2
1.3.1 Den försäkrades rätt	3
1.3.1.1 Personer som är bosatta i Finland och personer som kan jämföras med dem	3
1.3.1.2 Personer som arbetar eller bedriver företagsverksamhet i Finland	4
1.3.2 Villkor för beviljande	4
1.3.2.1 Hinder för arbete och inkomstbortfall	5
1.3.2.2 Medicinska förutsättningar för beviljande av specialvårdspenning	8
1.3.2.2.1 Svår sjukdom och krävande behandlingsskede	9
1.3.2.2.2 Exempel enligt sjukdomsgrupp	10
1.3.2.2.2.1 Diabetes	10
1.3.2.2.2.2 Organ- och stamcellstransplantationer	11
1.3.2.2.2.3 Epilepsi	12
1.3.2.2.2.4 Leukemi och andra cancersjukdomar	13
1.3.2.2.2.5 Hjärntumörer	15
1.3.2.2.2.6 Njursjukdomar	16
1.3.2.2.2.7 Frakturer och andra olyckor	17
1.3.2.2.2.8 Psykiska sjukdomar	19
1.3.2.2.2.9 Dagkirurgiska ingrepp	20
1.3.2.2.2.10 Reumatiska sjukdomar	21
1.3.2.2.2.11 Hjärtsjukdomar, hjärtoperationer och kateteråtgärder	22
1.3.2.2.2.12 Inflammatoriska tarmsjukdomar	23
1.3.2.2.2.13 Övriga	24
1.3.2.3 Deltagande i sjukvård och rehabilitering	25
1.3.2.3.1 Sjukhusvård	26
1.3.2.3.2 Poliklinikvård	26
1.3.2.3.3 Hemvård	28
1.3.2.3.4 Beredskap under försöksperiod i skola eller dagvård	28
1.3.2.3.5 Rehabilitering	29
1.3.3 Maximitider och överskridning av dem	30
1.3.3.1 När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?	31
1.3.3.2 Vägande medicinska grunder	32
1.3.4 Vård och rehabilitering utomlands	32
1.3.5 Internationella bestämmelser	33
1.3.5.1 Kontantförmåner för personer som rör sig mellan stater som tillämpar EG-lagstiftningen	33
1.3.5.1.1 Ansvar för förmånerna och rätten till förmåner	33
1.3.5.1.2 Årsinkomst (arbetsinkomst)	36
1.3.5.1.3 Betalning av dagpenningförmåner vid flyttning och efter flyttning	36
1.3.5.1.4 Ansökan om dagpenningförmåner	38
1.3.5.1.5 Förfarande i fråga om kontantförmåner i anslutning till arbetsförmåga	39

1.3.5.2 Överenskommelser om social trygghet	40
1.4 Förhållande till andra förmåner	40
1.4.1 Dagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen	41
1.4.2 Vissa förmåner som betalats ut på grundval av full arbetsförmåga	41
1.4.3 Delinvalidpension och partiella ersättningar för inkomstbortfall	42
1.4.4 Arbetslöshetsförmån	43
1.4.5 Alterneringsersättning	43
1.4.6 Ersättning enligt skadeståndslagen	43
1.4.7 Rehabiliteringspenning på grund av rehabilitering av barnet	44
1.4.8 Studier	44
1.4.9 Stöd för hemvård av barn, stöd för närståendevård och arvode som betalas för familjevård	44
1.4.10 Dagpenning vid smittsam sjukdom	44
1.4.11 Ålderspension	45
1.4.12 Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna	45
1.4.13 Inkomstbortfallsersättning enligt patientskadelagen	45
1.4.14 Inkomstbortfallsersättning enligt trafikförsäkringslagen	46
1.5 Ansökan	46
1.5.1 Hur ett ärende inleds	47
1.5.1.1 Avsändarens ansvar	48
1.5.1.2 Överföring av handlingar	49
1.5.2 Vem kan söka förmåner?	49
1.5.2.1 Personen själv	49
1.5.2.2 Intressebevakare	50
1.5.2.3 Intressebevakningsfullmäktig	50
1.5.2.4 Ombud, dvs. befullmäktigad	51
1.5.2.5 Nära anhörig eller annan person	51
1.5.2.6 Kommun	52
1.5.3 Ansökningstid	52
1.5.4 Begäran om tilläggsutredningar	53
1.5.4.1 Tilläggsutredningar i samband med specialvårdspenning	55
1.6 Belopp	56
1.6.1 Årsinkomst	56
1.6.1.1 Granskningsperiod för årsinkomsten	57
1.6.1.2 Specialfall under granskningsperioden	58
1.6.1.2.1 Att bli klar med sin yrkesutbildning och avlägga examen	60
1.6.1.2.2 Vård av eget barn	62
1.6.1.2.3 Militär- eller civiltjänst	64
1.6.1.2.4 Flytt till Finland	65
1.6.2 Inkomster som beaktas i årsinkomsten	65
1.6.2.1 Löneinkomst	66
1.6.2.2 Försäkringslön	70
1.6.2.3 FöPL- och LFöPL-arbetsinkomst	70
1.6.2.4 Ersättning för inkomstbortfall	71
1.6.2.5 Förmånsbaserad inkomst	73
1.6.2.6 Ändringar i årsinkomsten	79

1.6.3 Övriga belopp som kan betalas ut i specialvårdspenning	81
1.6.3.1 Specialvårdspenningens minimibelopp och beräkningsformler	81
1.6.3.2 Om rätt till specialvårdspenning uppkommer på nytt inom 30 dagar	82
1.6.3.3 Förmånsperioder efter årsskiftet 2019–2020	83
1.7 Avgörande	84
1.7.1 Handlägningsställe	84
1.7.1.1 Handlägningsställe för specialvårdspenning	86
1.7.1.2 Arbetsplatskassan	86
1.7.2 Jäv	86
1.7.2.1 Handlägnings- och avgörandeförbud	87
1.7.2.2 Konstaterande av jäv	87
1.7.3 Sakkunnigläkarens bedömning	87
1.7.4 Hörande	87
1.7.4.1 När ska kunden höras?	87
1.7.4.2 Hur går hörandet till?	87
1.7.5 Meddelande av beslut	87
1.7.5.1 Beslutsmottagare	88
1.8 Utbetalning	88
1.8.1 Betalningsadress	89
1.8.1.1 Utländsk betalningsadress	90
1.8.2 Betalningsmottagare	90
1.8.2.1 Den försäkrade	90
1.8.2.2 FPA-byrå	90
1.8.2.3 Betalare av lönegaranti	90
1.8.2.4 Intressebevakare	91
1.8.2.5 Kommun	91
1.8.2.6 Utsökningsmyndighet	92
1.8.3 Förskottsinnehållning, allmänna principer	94
1.8.3.1 Grunder	94
1.8.3.2 Källskatt	95
1.8.3.3 Erhållande och användning av uppgifter	96
1.8.3.3.1 Direktöverföringsuppgifter	96
1.8.3.3.2 Uppgifter från betalningsmottagaren	97
1.8.3.3.3 Sparande av förskottsinnehållning	97
1.8.3.3.4 Vad FPA bör kontrollera	98
1.8.3.4 Verkställande av förskottsinnehållning	98
1.8.3.4.1 Dagpenningar	98
1.8.3.5 Rättelse och återbetalning av förskottsinnehållning	99
1.8.3.6 Återbetalda förmåner	100
1.8.3.7 Regressbetalningar	101
1.8.3.8 Årsanmälan	101
1.8.3.9 Månatlig kontroll	102
1.8.4 Förhindrande av utbetalning	102
1.8.5 Inställelse av förmånsutbetalning från banken	102
1.9 Anmälningsskyldighet	102

1.10 Justering	103
1.11 Indragning	103
1.12 Felaktig utbetalning	103
1.12.1 Återkrav	104
1.13 Rättelse och undanröjande av beslut	104
1.14 Sökande av ändring	104

1 Förmånsanvisning

Förmånsanvisningarna används som hjälp vid handläggningen av förmåner. De är primärt avsedda för internt bruk vid FPA. Pdf-filen skapas automatiskt utifrån de webbsidor på FPA:s intranät där förmånsanvisningen finns.

I pdf-formatet av anvisningarna saknas följande anvisningsavsnitt som innehåller delar som är gemensamma för alla anvisningar:

- rättelse och undanröjande av beslut
- återkrav
- sökande av ändring.

För dessa finns separata anvisningar i pdf-format.

1.1 Kundens helhetssituation

När du handlägger en ansökan om specialvårdspenning ska du alltid beakta familjens helhetssituation. *När du kontaktar kunden ska du beakta och vid behov ta upp också familjens helhetssituation.* Barnet eller familjen kan behöva också andra förmåner och tjänster från FPA eller av andra aktörer. När du bildar dig en uppfattning om helhetssituationen ska du utöver barnets sjukdom ägna uppmärksamhet åt individuella faktorer som: barnets ålder och utvecklingskede, livsskedet, eventuella andra sjukdomar, vårdnadshavarens resurser eller motivation samt omgivningsfaktorer såsom boendeförhållandena, familjerelationerna, den övriga vardagsmiljö där barnet lever och hur vardagen löper. De personliga faktorerna och omgivningsfaktorerna kan fungera som resurser för barnet och familjen eller så kan de vara belastande. Belastningsfaktorer försämrar livshandlingarna och verksamhetsförutsättningarna. Avsikten med att skapa en helhetsbild av situationen och ge kunden vägledning är att förhindra att de belastande faktorerna hopar sig.

Bilda dig en uppfattning om helhetssituationen

Läs om kundens situation på sammandragssidan i Oiwa (Kooste).

- Läs kundens uppgifter under Asiakkaan palvelutiedot (grön pratbubbla)
- Kontrollera kundens och vid behov barnets förmåsuppgifter och de uppdrag som är under behandling samt de ansökningar som redan avgjorts, i synnerhet de senaste avgörandena om förmåner.
- Läs de senaste kontakterna, kommentarerna, meddelandena och kundbrev.
- Kontrollera om kunden har besvärshandling under handläggning.
- Kontrollera också om kunden har flera ärenden under handläggning eller om hen har fått avslag på ansökningar.
- Ägna uppmärksamhet åt om kunden har fått beslut om utkomststöd; hur långa tider gäller de i så fall.

Dokumentering

- Om du kontaktar kunden ska du registrera de uppgifter du får av kunden i kontakten och vid behov lyfta fram kontakten på skärmen Palvelutiedot. Ta bort föräldrade uppgifter från skärmen.
- Registrera de uppgifter som behövs i kommentarerna till uppdraget och lyft enligt övervägande fram kommentaren på skärmen Palvelutiedot.

- Skapa vid behov ett uppdrag (toimeksianto-työ) för en annan förmån, t.ex. för att förmedla information.
- Beakta i synnerhet följande förmåner: handikappbidrag för personer under 16 år, krävande medicinsk rehabilitering och rehabilitering enligt prövning, rehabiliteringspenning till en anhörig och sjukvårdsersättningar (t.ex. specialersättningsgilla läkemedel och reseersättningar).

Försäkra dig om fortsättningen

Bilda dig en uppfattning om kundens helhetssituation utifrån uppgifterna ovan och de handlingar som gäller det uppdrag du handlägger. Lägg i synnerhet märke till följande:

- Hurdan familjeform är det fråga om?
- Är försäkringsuppgifterna om de personer som inverkar på avgörandet uppdaterade? Vidta de åtgärder som behövs i enlighet med processen för internationella ärenden, (kv-prosessi).
- Bor eller arbetar någon av familjemedlemmarna utomlands eller får någon en förmån från utlandet? Är det fråga om en situation som gäller flera länder/ett fall med internationell koppling, (kv-kytkentä)?
- Finns det betalningsyrkanden i anslutning till förmånen som är under handläggning eller gällande (kommun eller utkomststöd)?
- Tyder handlingarna på att familjens ekonomiska situation är svag och på att familjen eventuellt behöver utkomststöd?
- Har kunden förmåga att sköta sina ärenden självständigt?
- Tyder handlingarna eller de övriga uppgifterna på andra faktorer som uppenbart belastar familjen?

Utifrån kundens eller familjens helhetssituation kan du bli orolig för att det behövs socialvård. Hänvisa vid behov kunden t.ex. till socialvården eller gör, om situationen kräver det, en barnskyddsanmälan. I ärenden som involverar barn kan du vid behov konsultera kommunens barnskydd anonymt.

Om du vid kartläggningen av helhetssituationen märker att kunden har flera eller stora problem med hälsan, livshantering eller försörjningen kan hen ha nytta av multiprofessionell service. Läs mer: Multiprofessionell service

1.2 Syfte

Specialvårdspenningen är avsedd att ersätta ett kortvarigt eller tillfälligt inkomstbortfall till följd av att en försäkrad deltar i vården eller rehabiliteringen av sitt under 16 år gamla barn på grund av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning.

1.3 Rätt och villkor

Rätt till specialvårdspenning har en person som är försäkrad enligt sjukförsäkringslagen och som deltar i sjukvården eller rehabiliteringen av sitt barn, om villkoren för beviljande är uppfyllda. Förutom ett eget barn kan det vara fråga om

- makens eller makans barn
- partners barn för en person som lever i registrerat partnerskap
- sambons barn

- adoptivbarn
- barn som den försäkrade de facto sköter såsom en förälder.

Till exempel en fosterförälder eller en familjevårdare till ett omhändertaget barn som placerats i familjevård eller en person som tagit hand om ett barn i avsikt att adoptera det kan komma i fråga som en person som de facto sköter barnet såsom en förälder.

En person som tillfälligt sköter barnet, till exempel en mor- eller farförälder, har inte rätt till specialvårdspenning.

1.3.1 Den försäkrades rätt

Försäkrade enligt sjukförsäkringslagen är

- personer som är stadigvarande bosatta i Finland och personer som kan jämföras med dem, och
- personer som är arbetstagare eller bedriver företagsverksamhet i Finland, även om de inte bor stadigvarande i Finland.

Innan förmånsansökan avgörs ska man försäkra sig om att försäkringstillhörigheten är utredd för den tidsperiod för vilken förmånen söks.

1.3.1.1 Personer som är bosatta i Finland och personer som kan jämföras med dem

Den som är stadigvarande bosatt i Finland är försäkrad i enlighet med sjukförsäkringslagen (SFL 1224/2004 1 kap. 2 § 1 mom.). Fast bosättning i Finland avgörs enligt lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall ([16/2019](#), nedan lagen om gränsöverskridande social trygghet).

Läs mer om stadigvarande bosättning.

Med i Finland bosatta jämföras personer som vistas utomlands tillfälligt i högst 6 månader ([6 § i lagen om gränsöverskridande social trygghet](#)).

Dessutom är, på vissa lagstadgade villkor, de personkategorier som nämns i 11–13 § i lagen fortfarande försäkrade enligt sjukförsäkringslagen även vid vistelse utomlands som varar i över 6 månader. Sådana personkategorier är bl.a. personer som är anställda hos finska staten utomlands, biståndsarbetare, sjömän som arbetar ombord på finska fartyg, utsända arbetstagare, arbetstagare hos en finsk arbetsgivare som har anställt dem utomlands samt de som studerar eller forskar på heltid. Också familjemedlemmar till dem som hör till de här kategorierna kan bevara sin rätt till den finländska sociala tryggheten under samma tid om de har följt med utomlands.

Läs mer om flyttning från Finland.

Observera att den sociala tryggheten för dem som i egenskap av arbetstagare och företagare rör sig i [1] bestäms enligt EG-lagstiftningen om social trygghet. Även t.ex. kortvarigt arbete i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen kan leda till att den finländska sjukförsäkringen upphör.

Läs mer om EG-förordningarna 883/2004 och 1408/71 om social trygghet.

[1] EU- och EES-länderna samt övriga länder som tillämpar EG-lagstiftningen

1.3.1.2 Personer som arbetar eller bedriver företagsverksamhet i Finland

Den som arbetar eller bedriver företagsverksamhet i Finland kan vara sjukförsäkrad även om hen inte anses vara stadigvarande bosatt i Finland (SFL 1224/2004 1 kap. 2 § 1 och 2 mom.).

Arbetsbaserad sjukförsäkring förutsätter att arbetstagaren månatligen tjänar minst den lön som anges i lagen om gränsöverskridande social trygghet. Arbetstagaren kan försätta att vara sjukförsäkrad också om arbetet minskar, avbryts eller upphör om hen har rätt till arbetstagares efterskydd.

Läs mer om [försäkringstillhörighet på grundval av arbete](#) i enlighet med lagen om gränsöverskridande social trygghet (16/2019).

Sjukförsäkring på grundval av bedrivande av företagsverksamhet förutsätter att företagaren är skyldig att teckna försäkring enligt lagen om pension för företagare (FöPL 1272/2006) eller lagen om pension för lantbruksföretagare ([LFöPL 1280/2006](#)). Företagsverksamhet i fyra månader är ett villkor för att personer som är bosatta i Finland ska omfattas av lagen om pension för företagare. Detta innebär att företagaren i praktiken ska ha bedrivit företagsverksamhet utan avbrott i minst fyra månaders tid innan ansökan om försäkringstillhörighet lämnas in. En företagare som uppfyller villkoren försäkras från det att företagsverksamheten inleds. Läs mer om företagare.

[1] EU- och EES-länderna samt övriga länder som tillämpar EG-lagstiftningen

När du gör en bedömning av sjukförsäkringstillhörighet på basis av arbete eller företagsverksamhet ska du beakta att samma villkor för försäkringstillhörighet gäller såväl arbetstagare och företagare som kommer från länder som tillämpar EU-lagstiftningen [1] och från länder med vilka Finland har ett avtal om social trygghet som arbetstagare och företagare från alla andra länder. En förutsättning är dessutom att kravet på uppehållstillstånd uppfylls ([4 § i lagen om gränsöverskridande social trygghet](#)). Läs mer om uppehållstillstånd. Bestämmelserna om arbetstagares försäkringstillhörighet i sjukförsäkringslagen och lagen om gränsöverskridande social trygghet är rätt så enhetliga men de skiljer sig från varandra i fråga om företagare som kommer från så kallade tredje länder.

Utländska medborgare som i Finland arbetar som diplomatiska representanter för en främmande stat eller inom en mellanstatlig organisation är dock inte sjukförsäkrade.

1.3.2 Villkor för beviljande

Beviljande av specialvårdspenning förutsätter att

- den sökande har varit förhindrad att utföra sitt arbete på grund av deltagande i vård eller rehabilitering (*hinder för arbete*) och att
- den sökande inte har haft arbetsinkomster under denna tid (*inkomstbortfall*).

Villkoren för beviljande av specialvårdspenning är dessutom beroende av barnets ålder och vårdenheten samt sjukdomens svårighetsgrad och behandlingsskedet.

Rätten till specialvårdspenning utreds endast för den förälders del som har ansökt om specialvårdspenning. Om villkoren uppfylls för hens del är den andra förälderns hemarbete inget hinder för beviljande av specialvårdspenning.

Specialvårdspenning beviljas på grundval av deltagande i vården av ett barn i åldern 0–15 år. Specialvårdspenning kan beviljas ännu för den dag då barnet fyller 16 år. Ett barn anses vara under 7 år ännu den dag då hen fyller 7 år.

1.3.2.1 Hinder för arbete och inkomstbortfall

Rätt till specialvårdspenning har en försäkrad som på grund av deltagande i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede i anslutning till sjukvården av sitt under 16 år gamla barn eller på grund av barnets rehabilitering kortvarigt eller tillfälligt

1) är förhindrad att utföra sitt eget arbete eller arbete för någon annans räkning (*hinder för arbete*)

2) inte har arbetsinkomster för tiden i fråga (*inkomstbortfall*).

Hinder för arbete

Specialvårdspenning kan beviljas en sökande som på grund av deltagande i vården eller rehabiliteringen av sitt barn är förhindrad att utföra sitt eget arbete eller förvärvsarbete.

Den sökande ska ha varit förhindrad att utföra sitt arbete på heltid eller nästan på heltid. En person som arbetar heltid ska vara förhindrad att arbeta minst sex timmar, resorna medräknade. En person som arbetar deltid ska vara förhindrad att arbeta i motsvarande proportion till deltidsarbetet. Om den sökande uppger sig vara delvis förhindrad att arbeta och uppger sig utföra vissa uppgifter som ingår i hens arbete, ska du uppskatta om det är fråga om ett hinder för arbete som gäller nästan på heltid.

Observera att om personen arbetar mer än bara lite är det ett hinder för rätt till specialvårdspenning.

Arbete är antingen lönearbete eller eget arbete. Med eget arbete avses

- arbete som utförs i eget eller en familjemedlems företag, affär eller yrke
- arbete som utförs inom lant- eller skogsbruk eller i eget eller något annat hushåll
- självständigt vetenskapligt eller konstnärligt arbete
- heltidsstudier.

Om den sökande inte har något lönearbete eller eget arbete eller om den sökande är tjänstledig utan lön (vårdledig, alterneringsledig eller dylikt) av någon annan orsak än barnets sjukdom, betraktas skötseln av den sökandes eget hushåll under denna tid som eget arbete. Även en närståendevårdare anses sköta det egna hushållet om personen i fråga inte har något förvärvsarbete eller annat eget arbete. Den sökande anses vara förhindrad att sköta sitt eget hushåll då hen på heltid deltar i den sjukvård eller rehabilitering som barnet får.

Deltidsarbete

Om den sökande i enlighet med sitt arbetsavtal arbetar deltid ska hen vara förhindrad att arbeta i samma proportion till arbetstiden som en heltidsanställd i proportion till sin arbetstid.

Deltidsarrangemang som införts på grund av barnets sjukdom ska hållas isär från vanligt deltidsarbete. Om den sökande alltså tillfälligt har övergått till deltidsarbete på grund av vården av ett sjukt barn betraktas heltidsarbetet ändå som normal arbetstid vid bedömningen av i vilken mån personen är förhindrad att arbeta.

Observera att också en person med månadslön kan få rätt till specialvårdspenning för dagar med frånvaro från arbetet. En förutsättning är då att månadslönen har sänkts på grund av deltidsarbetet. Den sänkta månadslönen kan anses intjänad för de arbetstimmar som utförts under dagarna i arbete.

En tillförlitlig uppgift om att den sökandes månadslön har sänkts är tillräcklig. En sökande med månadslön behöver inte separat påvisa att hen inte fått lön för frånvarodagar. I praktiken kan löneräknaren ha svårt att per dag verifiera frånvaro utan lön för en person med månadslön.

Exempel

En sökande har upphört med sitt heltidsarbete på grund av barnets sjukdom så att hen arbetar varannan vecka med full arbetstid och är ledig varannan vecka. Den sökande kan ha rätt till specialvårdspenning för frånvarodagarna, även om hen har månadslön. En förutsättning är att månadslönen har sänkts.

Exempel

En sökande har upphört med sitt heltidsarbete på grund av barnets sjukdom så att hen arbetar bara tre dagar i veckan i stället för fem dagar. Den sökande kan ha rätt till specialvårdspenning, även om hen har månadslön. En förutsättning är att månadslönen har sänkts.

Inkomstbortfall

Den sökande har dock inte rätt till specialvårdspenning för den tid för vilken hen får lön eller annan arbetsinkomst.

Arbetsinkomst som förhindrar beviljande och utbetalning av specialvårdspenning är

- lön från arbetsavtals- eller tjänsteförhållande
 - även semesterlön
- lön som lyfts ur eget företag eller eget jordbruk
- arbetsersättning i anslutning till företagareverksamhet
- förvärvsinkomst av näringsverksamhet
- försäkringslön.

Beviljande och utbetalning av specialvårdspenning förhindras inte av

- ringa mötesarvode eller annan engångsersättning som betalas utifrån annat ringa arbete (1–2 tim./vecka)
- vårdarvode i samband med stöd för närståendevård
- familjevårdares vårdarvode
- vårdpenning och vårdtillägg enligt stödet för hemvård av barn
- kapitalinkomster
- nettointäkt av skog och inkomst av skogsförsäljning
- utdelningar som inte grundar sig på en arbetsinsats
- royaltier
- ersättningar för upphovsrätt
- stipendier

- ersättning eller något annat skadestånd som betalas med anledning av att ett arbetsavtal eller ett tjänsteförhållande upphävts
- vinstutdelning
- optioner
- skattefria kostnadsersättningar
 - skattefria ersättningar enligt Skatteförvaltningens beslut, såsom ersättning för resekostnader, dagtraktamente och måltidsersättning
- startpeng som utbetalas av arbets- och näringsbyrån.

Läs mer om hur andra förmåner och ersättningar inverkar på specialvårdspenningen i denna anvisning under [Förhållande till andra förmåner](#).

Kunden uppger i ansökan om hen får lön eller annan förvärvsinkomst för den tid som ansökan gäller. Hinder för arbete utreds dessutom genom ett intyg från arbetsgivaren (Blankett Y17r Anmälan om lön från arbetsgivaren eller annan utredning från arbetsgivaren) över att lön inte utbetalas för den tid som kunden deltar i sjukvården/rehabiliteringen. Om den sökande har flera arbetsgivare behövs ett intyg från var och en av dem. Att lön inte har utbetalats kan också kontrolleras hos arbetsgivaren per telefon.

Läkares jourledighet

Läkares jourledighet är inte oavlönad.

Läkare och tandläkare vid hälsovårdscentraler får utöver lönen för den ordinarie arbetstid som arbetsgivaren fastställt för varje timme med arbetsplatsjour och för varje timme med arbetad tid under fri jour och avvikande arbetsplatsjour.

- förhöjd timlön som beräknats på den ordinarie lönen eller
- ersättning i ledig tid

Arbetsgivaren ska se till att läkaren får tillräcklig vilotid mellan jourskiftet och följande arbetsdag. Man strävar efter att ge ersättningen för jour på arbetsplatsen i form av ledig tid den arbetsdag som för läkaren omedelbart följer efter juren.

Jouren berättigar ofta till mera ledighet än bara dagen efter juren, vilket innebär att läkaren samlar lediga timmar som kan tas ut senare. Ersättningen för jourledigheten har redan tidigare betalats ut i pengar som jourersättning och när läkaren tar ut den ledighet hen har rätt till efter juren dras de lediga timmarna av från lönen. Därför kan läkarens lön verka mindre än vanligt under jourledigheten. Jourledigheten är ändå inte oavlönad.

Avbytar-service för lantbruksföretagare

Avbytar-service för lantbruksföretagare kan anlitas av lantbruksföretagare som varit skyldiga att teckna en LFöPL-försäkring och som har husdjur. Om en lantbruksföretagare som har husdjur har skaffat avgiftsbelagd vikariehjälp eller avgiftsbelagd avbytarhjälp för den tid hen är frånvarande uppfylls kravet på inkomstbortfall.

Om en lantbruksföretagare som har husdjur har fått avgiftsfria avbytar-tjänster under tiden för sin semester har hen inte rätt till specialvårdspenning för semesterdagarna. När det gäller lantbruksföretagare förhåller man sig till semester på samma sätt som när det gäller semester för löntagare.

1.3.2.2 Medicinska förutsättningar för beviljande av specialvårdspenning

Beviljande av specialvårdspenning förutsätter att

- barnets sjukdom är i ett snabbt avancerande och krävande behandlingsskede och att
- det är nödvändigt att föräldern deltar i sjukvården, är i beredskap på grund av sjukdomen eller deltar i rehabiliteringen.

Villkoren för beviljande av specialvårdspenning är dessutom beroende av barnets ålder och vårdenheten samt sjukdomens svårighetsgrad och behandlingsskedet.

Medicinska förutsättningar för beviljande av specialvårdspenning

Vid sjukhus- och poliklinikkvård (kan gälla båda föräldrarna samtidigt)		Vid hemvård (kan gälla bara den ena föräldern åt gången)	Vid rehabilitering (kan gälla båda föräldrarna)	Vid skolgång eller dagvård på prov (kan gälla bara den ena föräldern åt gången)
Barn under 7 år	Barn i åldern 7–15 år	Barn i åldern 0–15 år	Barn i åldern 0–15 år	Barn i åldern 0–15 år
På D-intyget konstateras barnets sjukdom och behovet av att vårdnadshavaren deltar.	På D-intyget konstateras barnets sjukdom och behovet av att vårdnadshavaren deltar.	På D-intyget konstateras barnets sjukdom och behovet av att vårdnadshavaren deltar.	D-intyg eller annan utredning om rehabilitering. Ett barn som får rehabilitering behöver inte ha en svår sjukdom.	På D-intyget konstateras barnets sjukdom och behovet av att vårdnadshavaren är i beredskap.
Barnet behöver inte ha en svår sjukdom, vården anses vara ett behandlingsmässigt krävande skede.	Barnet har en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede. Poliklinikbesök, om behandlingen är krävande eller om barnet behöver intensifierad vård.	Barnet har en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede. Under vård i livets slutskede kan specialvårdspenning betalas till båda föräldrarna samtidigt. (Också vård vid en vårdcentral jämställs med vård som ges i hemmet i livets slutskede.)		Barnet har en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede. Återgången till skola eller dagvård på prov och behovet av beredskap ska grunda sig på en rekommendation av den behandlande läkaren. Kan också beviljas för den tid barnet är i skola eller dagvård på prov på heltid.

1.3.2.2.1 Svår sjukdom och krävande behandlingsskede

Som svåra sjukdomar betraktas enligt sjukförsäkringsförordningen

- leukemier och andra elakartade tumörer
- svåra hjärtfel
- svåra olycksfall och brännskador
- svårbalanserad diabetes och inledningsskedet vid behandling av diabetes
- svåra mentala rubbningar
- svår utvecklingskada
- svår bronkialastma
- svår ledgångsreumatism
- andra sjukdomar, funktionsnedsättningar och sjukdomstillstånd **som i fråga om svårighetsgrad kan jämföras** med de ovan nämnda sjukdomarna.

(SFF 1335/2004 1 kap. 4 §)

Sjukdomar eller sjukdomstillstånd som kan jämföras med de sjukdomar som nämns i förteckningen i förordningen är till exempel

- svår neurologisk sjukdom
- sådant tillstånd efter en operation som kräver specialvård och en förälders närvaro under uppföljningstiden
- uppföljningstiden efter en skall- eller hjärnskada
- tillståndet efter en organtransplantation.

I vårdsituationer som gäller ett barn med flera funktionsnedsättningar bedöms sjukdomarnas samlade inverkan och behovet av att en förälder deltar i vården.

Krävande behandlingsskede vid svår sjukdom

Beviljande av specialvårdspenning på grund av svår sjukdom förutsätter dessutom att den svåra sjukdomen är i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede.

En bedömning av hur krävande ett behandlingsskede är förutsätter kunskap om behandlingsmetoderna eller att den behandlande läkaren ger en skriftlig motivering utgående från det enskilda fallet.

Sjukhusvård betraktas alltid som ett krävande behandlingsskede.

Observera att endast en symptomdiagnos i de flesta fallen inte uppfyller kriterierna för svår sjukdom och krävande behandlingsskede. Överväg om du behöver tilläggsutredningar eller en bedömning från en sakkunnigläkare för att utreda din rätt till specialvårdspenning. Ett symptom är ett iakttagbart tecken på möjlig sjukdom. Typiska symptomdiagnoser (börjar med R i ICD-kodsystemet) är exempelvis R50.9 (Feber, ospecificerad) eller R10.4 (Annan eller icke specificerad smärta i buken).

När är svår sjukdom och ett krävande behandlingsskede ett villkor?

Sjukhus- och poliklinikvård

Barn 0–6 år

- hur svår sjukdomen är och hur krävande behandlingsskedet är utreds inte

Barn 7–15 år

- svår sjukdom
- vid poliklinikkvård dessutom behov av behandlingsåtgärder (krävande behandlingsskede) eller intensifierad vård
 - ett på förhand planerat kontrollbesök på poliklinik berättigar inte till specialvårdspenning om sjukdomen inte kräver behandlingsåtgärder eller intensifierad vård.

Hemvård

Barn 0–15 år

- svår sjukdom samt
- krävande behandlingsskede som förutsätter att en förälder deltar i vården

Rehabiliterings- och anpassningskurs och annan rehabilitering

Barn 0–15 år

- hur svår sjukdomen är och hur krävande behandlingsskedet är utreds inte

1.3.2.2.2 Exempel enligt sjukdomsgrupp

I det här avsnittet finns som stöd för handläggningen exempel på bedömning av svår sjukdom samlade enligt sjukdomsgrupp. Exempelen och åldersgrupperna i dem är **riktgivande** och ett avgörande förutsätter att en bedömning görs från fall till fall. Vårdpraxisen kan vara olika inom olika områden.

1.3.2.2.2.1 Diabetes

Diabetes är en sjukdom där blodsockret, dvs. glukosen, ständigt är förhöjt. Vid diabetes producerar bukspottskörteln inte insulin tillräckligt eller överhuvudtaget, eller insulinet verkar bristfälligt i kroppen.

När är diabetes en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

- Svårbalanserad diabetes
- I behandlingens inledningsskede, då man gör ändringar i behandlingen eller söker terapeutisk balans, t.ex. vid övergången till behandling med insulinpump
- Då den terapeutiska balansen rubbas avsevärt på grund av annan sjukdom (t.ex. svår diarré, lunginflammation)
- Alltid då sjukhusvård krävs

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- Efter sjukhusvård i anslutning till inledande av behandling eller behandling med insulinpump i regel högst två veckor hemvård
- Vid övergång till skola eller dagvård, då föräldern är med och lär personalen vid skolan/dagvårdsenheten grunderna i vården av diabetes
 - från fall till fall enligt medicinskt övervägande högst 1 vecka
- Då den förutsätts för att nå terapeutisk balans, enligt medicinskt övervägande

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

- På förhand överenskomna [kontrollbesök](#) berättigar till specialvårdspenning tills terapeutisk balans har uppnåtts
- När en försämring i den terapeutiska balansen förutsätter att behandlingen intensifieras

Överskridande av maximitiderna

Utgångspunkten är att specialvårdspenning inte beviljas över maximitiderna på grund av diabetes.

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Det är i regel inte möjligt att på nytt räkna betalningstiden från början.

1.3.2.2.2 Organ- och stamcellstransplantationer

Vid en organtransplantation flyttar man ett helt organ eller en del av ett organ till kroppen när det egna organet slutat fungera (njurtransplantation) eller när patientens liv är hotat på grund av försämrad funktion i det egna organet. Stamcellstransplantation används vid behandling av patienter med maligna blodsjukdomar eller med maligna solida tumörer.

När är en organ- och stamcellstransplantation och dess följdtilstånd en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

- En organ- och stamcellstransplantation och dess följdtilstånd är alltid ett svårt sjukdomstillstånd
- Bedömningen av det krävande behandlingsskedet beror bl.a. på hur länge det är sedan transplantationen gjordes och på kontrollbesökets innehåll
- Alltid då sjukhusvård krävs

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- I regel är det första året efter transplantationen ett krävande behandlingsskede. Det krävande behandlingsskedet varar så länge barnet på medicinska grunder inte kan delta i dagvård eller gå i skolan.
- [Dagvård eller skolgång på prov](#) är möjlig i övergångsskedet.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

- Kontrollbesöken under det första året är alltid krävande behandlingsskeden.
- De kontrollbesök som görs efter det första året uppfyller i princip inte kriterierna för krävande behandlingsskede om det inte finns särskilda motiveringar för besöken. Kronisk avstöttningsreaktion är inte automatiskt en tillräcklig motivering om barnet mår bra och blodvärdena inte märkbart försämrats. Det kan vara fråga om ett krävande behandlingsskede t.ex. om barnet av särskilda skäl gör ett extra kontrollbesök på Nya barnsjukhuset och man under besöket utför mer omfattande

undersökningar, ändrar medicineringen eller vägleder föräldrarna i vården av barnet med anledning av den nya situationen.

- Be att kunden lämnar in en tilläggningsutredning, t.ex. en patientjournal eller en epikris, om det av de handlingar som lämnats in till FPA inte klart framgår hur krävande behandlingen har varit.
- Se också punkten om [kontrollbesök](#) i förmånsanvisningen.

Överskridande av maximitiderna

Vid organ- och stamcellstransplantationer överskrids oftast maximitiderna.

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

- Dagarna med specialvårdspenning räknas på nytt från början t.ex.
 - i samband med en organtransplantation som föregåtts av dialysbehandling
 - när barnet behöver en ny transplantation
 - när en malign blodsjukdom återkommer efter en stamcellstransplantation
 - i samband med en tarmtransplantation vid behandling av korttarmssyndrom

1.3.2.2.3 Epilepsi

Epilepsi

Epilepsi är en långvarig benägenhet att få upprepade epileptiska anfall utan några särskilda utlösande orsaker. Det finns olika typer av barnepilepsi vad gäller etiologi (=sjukdomsorsak), debutålder, symtom och prognos.

Epilepsi kan i alla åldrar vara en sjukdom som är lätt att kontrollera med mediciner, eller en svår sjukdom där medicineringen hela tiden måste ändras på grund återkommande anfall.

Behandling av epilepsi

Diagnostiken för barnets epilepsi, inledningen av behandlingen, handledning och uppföljning har centraliserats till den specialiserade sjukvården. Där utförs också multidisciplinär uppföljning av den neurologiska, intellektuella och sociala utvecklingen samt uppgörs behövliga rehabiliteringsplaner.

Epilepsi behandlas i första hand genom läkemedelsbehandling. Medicineringen är i allmänhet långvarig, den varar minst 1–2 år. Vanligen krävs minst två år utan anfall innan medicineringen stegvis trappas ner. Vid epilepsi med god prognos är det inte alltid nödvändigt med läkemedelsbehandling. Epilepsi som är resistent mot mediciner kan behandlas med dietbehandling (ketogen diet).

Vid svår epilepsi kan man vara tvungen att behandla sjukdomen genom kirurgisk behandling. Den kirurgiska behandlingen är koncentrerad till Helsingfors universitetssjukhus och Kuopio universitetssjukhus. I samband med kirurgisk behandling är barnet inskrivet på sjukhus i 1–2 veckor. På operationen följer en konvalescenstid som varar i ca 2 månader och under den tiden påförs belastning efter hand. Skolgång på prov kan ingå i slutskedet av konvalescenstiden.

När betraktas epilepsi som en svår sjukdom?

Epilepsi betraktas som en svår sjukdom om

- barnet inte kan vårdas hemma vid ett svårt anfall och det krävs snabba ändringar i medicineringen, akutvård eller intravenös medicinerig.
- sjukhusvård behövs
- barnet genomgår en video-EEG-undersökning
- epilepsioperation behövs
- en vagusnervstimulator implanteras
- epilepsiatackerna fortsätter trots att man har provat minst två olika medicineringar som vanligen brukar lämpa sig för behandling av epilepsitypen i fråga

I allmänhet är längden på sjukhusvården i ovannämnda fall några dygn, men när det gäller fall med svåra attacker kan avdelningsvården vara längre än så.

När anses sjukdomen vara i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede då barnet vårdas på poliklinik?

Ett krävande behandlingsskede kan inträffa

- genast efter att epilepsin börjat (t.ex. epilepsisyndromet infantil spasm = återkommande syndrom hos barn under 1 år som behandlas med ACTH) och vid sjukdom som börjar med status epilepticus (t.ex. epilepsisyndromet FIRES)
- då epilepsi som pågått i flera år förvärras (behov av operation, utvärdering av operation och konvalescensfasen efter en operation)
- om barnet måste tas till jourpoliklinik på grund av ett svårt anfall.

När anses sjukdomen vara i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede då barnet vårdas hemma?

I samma situationer som ovan

Maximitiden kan överskridas

om barnet har ett svårt läkemedelsresistent anfall eller status epilepticus (=långvarigt anfall med medvetlöshet och kramper), vilket är ett livshotande tillstånd som kräver omedelbar vård. I samband med komplikationer efter en operation (är dock sällsynta).

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Läs mer under När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?.

1.3.2.2.2.4 Leukemi och andra cancersjukdomar

Leukemi i dess olika former är den vanligaste cancersjukdomen hos barn. Vid leukemi förändras förstadierna till de vita blodkropparna i benmärgen till elakartade cancerceller. Därför utvecklas inga fasta cancerceller vid leukemi, utan cancercellerna finns i blodet och benmärgen. Ibland samlas cancerceller även i lymfkörtlarna och andra organ.

Behandling

Målet vid behandling av leukemi hos barn är att förstöra alla leukemiceller och bota sjukdomen helt. Det finns olika typer av leukemi och därför varierar behandlingen av dem.

Vid **akut lymfatisk leukemi (ALL)** omfattar behandlingsprotokollet flera behandlingsskeden, där perioder på sjukhus växlar med perioder av hemvård. I allmänhet tar behandlingen i sin helhet cirka 2,5 år, högst 3 år, förutsatt att det inte uppstår några komplikationer som förlänger behandlingstiden.

- I början av behandlingshelheten ges en induktionsbehandling på sjukhus (= behandling med stor dos som innehåller flera olika cytostatika) som tar 2–4 veckor. Med denna behandling förstörs de elakartade cellerna. Under denna tid hålls barnet isolerat och infektionsrisken är hög eftersom de sjuka försvarscellerna förstörs genom behandlingen.
- Under konsolideringsfasen får barnet intensiv behandling i cirka ett år. Behandlingen ges som olika upprepade behandlingsserier med korta mellanrum, sammanlagt cirka 3–9 gånger. Perioderna på sjukhus är i regel 4–10 dagar per gång. Barnet är infektionskänsligt i detta behandlingsskede.
- Underhållsbehandling ges därefter under ett år, och man har då intensiva behandlingsperioder på sjukhus med ungefär en månads mellanrum. I slutskedet av behandlingen får barnet dagligen cytostatikabehandling i hemmet. Detta skede omfattar besök på mottagningen och blodprov med två veckors mellanrum.

Under behandlingarna och tiden mellan dem är det nödvändigt att en förälder deltar i vården. Under denna tid är sjukdomen i ett krävande behandlingsskede. Isoleringen upphör i det skedet som blodvärdena tillåter det. Blodvärdena återgår i regel till det normala cirka 4 månader efter att de immunsuppressiva behandlingarna (= den sänkning av immunförsvaret som cytostatikabehandlingen orsakat) har upphört.

Under underhållsbehandlingen kan barnet gå i skolan då behandlingen tillåter det. Det kan finnas behov av att ha en förälder i beredskap. Om detta behov behövs ett utlåtande av den behandlande läkaren.

Akut myeloisk leukemi (AML) är en ovanligare form av leukemi. Återfallsrisken är större, 30–40 %. Behandlingen påbörjas med 5–7 dagar långa perioder på sjukhus 4–6 gånger och i regel vårdas barnet på sjukhus 2–3 månader. I sin helhet tar behandlingen cirka 6 månader, och barnets sjukdom är hela den tiden i ett krävande behandlingsskede. Barnet går regelbundet på kontroller och besöker laboratoriet.

Kronisk myeloisk leukemi (KML) är ovanlig hos barn men kräver långvarig uppföljning på grund av återfallsrisken. Induktionsskedet är 1–2 veckor då barnets sjukdom är i ett aktivt och krävande behandlingsskede. Återfallen är krävande behandlingsskeden.

Juvenil myelomonocytisk leukemi (JMML) är en ovanlig form av leukemi. Vid den här formen av leukemi varar det krävande behandlingsskedet 3–4 månader och det krävs en benmärgstransplantation. Därefter är barnets sjukdom i ett krävande behandlingsskede ännu 6–12 månader efter benmärgstransplantationen.

Behandlingen av **solida tumörer** (= fasta tumörer) växlar enligt cancerform från 3 månader till 2 år. Behandling med cytostatika och strålbehandlingar lamslår immunförsvaret på samma sätt som vid leukemi, så att barnet har ett normalt och helt återställt immunförsvaret först ett år efter att behandlingarna upphört.

När betraktas leukemi eller annan cancer eller dess följdtilstånd som en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

Behandlingen av leukemi eller någon annan cancer anses vara i ett krävande behandlingsskede under tiden för intensiva behandlingar och efter dem fram tills att isoleringen upphört och barnet återgått till normal skolgång. Med intensiva behandlingar avses t.ex. de skeden då man vid leukemi ger induktionsbehandling och konsoliderande

behandling samt sådan underhållsbehandling som genomförs intensivt. Det krävande behandlingsskedet varar så länge det är nödvändigt att föräldern deltar i vården och de övriga villkoren för beviljande är uppfyllda. Denna tid varierar från fall till fall.

Det krävande behandlingsskedet omfattar sjukhusvård, poliklinikvård och hemvård. Ett snabbt avancerande skede omfattar palliativ vård, då sjukdomen framskrider och resulterar i ytterst krävande hemvård av ett döende barn.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

Vid hemvård är sjukdomen i ett krävande behandlingsskede under den tid då ett intensivt behandlingsskede pågår eller då barnet är förhindrat att gå i skola eller delta i dagvård på grund av infektionsrisken. Hemvård kan med hänvisning till barnets nedsatta immunförsvar behövas särskilt under infektionsperioder.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

Under behandlingsskedet samt efter det, när aktiv uppföljning behövs, t.ex. blodprov för att följa med hur cytostatikabehandlingen inverkar.

Överskridande av maximitiderna

Vägande medicinska skäl för en överskridning av maximitiderna föreligger under den tid då barnet får intensiv behandling samt efter ett intensivt behandlingsskede, ifall barnet på grund av nedsatt immunförsvar är infektionskänsligt och det finns risk för att barnet måste tas in för akut sjukhusvård.

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Då sjukdomen en tid varit i remission (= symtomen av leukemin har försvunnit och sjuka blastceller inte längre hittas), och barnet insjuknar på nytt, är det fråga om en ny sjukdomssituation.

1.3.2.2.2.5 Hjärntumörer

Varje år konstateras ungefär 50 nya fall av tumörer i centrala nervsystemet hos barn och dessa är de vanligaste solida tumörerna bland barn. Utifrån symtomen tas magnetrontgen (MRI) för att tumörens beskaffenhet och läge ska kunna bedömas. Tumörer behandlas med operation, strålning och cytostatika. I första hand försöker man avlägsna hela tumören. Om tumören på grund av läget eller spridningen inte kan opereras, tas en provbit för klagörande av tumörens beskaffenhet. Även om tumören kan avlägsnas kan behandlingen resultera i betydande neurologiska och neuropsykologiska bieffekter. Behandlingen och uppföljningen av tumörer i centrala nervsystemet är ofta ett samarbete mellan olika medicinska specialiteter som varar ända tills patienten når vuxen ålder.

När är sjukdomen en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

När en hjärntumör konstateras opereras den i allmänhet rätt snabbt. I operationsskedet är sjukdomen i ett krävande behandlingsskede. Också under strål- och cytostatikabehandlingen efter operationen är sjukdomen i ett krävande behandlingsskede.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

Om endast operation krävs som behandling kan specialvårdspenning betalas under återhämtningstiden omedelbart efter operationen (i enlighet med den behandlande läkarens bedömning).

Perioderna med strål- och/eller cytostatikabehandling varar i allmänhet 5–6 veckor. Det vanliga är att strålbehandling ges före cytostatikabehandlingen, men ibland ges båda parallellt. Barnet får strålbehandling 5 dagar i veckan och besöker laboratoriet 1–2 gånger i veckan. Specialvårdspenning kan betalas för hemvården mellan dessa dagar med sjukhus-/poliklinikbesök. Efter strålbehandlingen kan barnet få cytostatikabehandling med 3–6 veckors mellanrum, och en behandling tar i allmänhet några dagar. Under de här intensiva behandlingsperioderna befinner sig barnet i immunbristtillstånd och under den tiden uppfylls villkoren för beviljande av specialvårdspenning.

När kan specialvårdspenning betalas för tid med kontrollbesök?

I vissa fall räcker det med kirurgisk behandling av tumören. Den intensiva uppföljningen varar ungefär 5 år efter att behandlingarna avslutats. Alla barncancerpatienter följs upp under hela barndomen åtminstone en gång om året. Under uppföljningen tas kontrollröntgenbilder och laboratorieprover.

För kontrollbesök på poliklinik som inplanerats på förhand för barn över 7 år kan specialvårdspenning betalas då sjukdomen förutsätter behandlingsåtgärder eller intensifierad behandling.

Överskridande av maximitiderna

Den totala behandlingstiden, från operationen tills behandlingarna upphör, är i allmänhet ungefär 10–12 månader. Vid olika typer av maligna hjärntumörer (t.ex. pilosytisk astrocytom) kan behandlingen vara mycket lång, i allmänhet ungefär 1,5 år.

Be om de uppgifter som behövs om behandlingssituationen och om sakkunnigläkarens bedömning av om specialvårdspenning kan betalas då maximitiden överskrids.

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Maximitiden börjar räknas på nytt från början då barnet efter sjukdomen har konstaterats vara friskt och samma sjukdom bryter ut på nytt eller då det är fråga om ett nytt aktivt behandlingsskede som avser samma sjukdom.

1.3.2.2.2.6 Njursjukdomar

Njursjukdomar hos barn är t.ex. nefrotiskt syndrom, där njurarna läcker en betydande mängd protein i urinen, samt kongenital nefros av finländsk typ. Dialysbehandling ersätter njurarnas funktion. Den påbörjas när de egna njurarnas funktion minskar så kraftigt att annan supportiv behandling inte längre räcker till för att uppehålla kroppens hälsa. Dialysbehandlingen kan göras antingen som bukialys, dvs. peritonealdialys (den vanligaste vårdformen för barn och den kan utföras i hemmet) eller som hemodialys, som utförs i sjukhusmiljö.

När är en njursjukdom en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

- Njursjukdom som kräver dialysbehandling
 - Alltid vid sjukhusvård, t.ex. då dialysbehandlingen påbörjas och vid annan vård på avdelning, njurtransplantation och vård på avdelning efter en [transplantation](#).

Andra njursjukdomar än de som kräver transplantation förutsätter övervägande från fall till fall med en sakkunnigläkare.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

- Under dialysbehandlingen, tills barnet på medicinska grunder kan delta i dagvård eller gå i skolan.
- I andra fall beroende på innehållet av kontrollbesöket, läs mer om [kontroll- och jourbesök](#).

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- Under dialysbehandlingen, tills barnet på medicinska grunder kan delta i dagvård eller gå i skolan.
 - Då barnet är i skola eller dagvård kan specialvårdspenning beviljas i specialfall t.ex. under en period av särskilt tung nattdialys.
- [Dagvård eller skolgång på prov](#) är möjlig.

Överskridande av maximitiderna

Dialysbehandlingen kan vara långvarig och maximitiderna kan överskridas. Om sjukdomen förutsätter ständig tillsyn och närvaro av en förälder t.ex. på grund av infektionsrisk, ett instabilt skede av sjukdomen eller på grund av begränsad rörelseförmåga (barnet kan t.ex. på grund av sin unga ålder inte akta slangar m.m.), uppfylls [vägande medicinska skäl](#).

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Dagarna med specialvårdspenning räknas på nytt från början efter en operation där den gamla njuren avlägsnas och den nya njuren opereras in. Läs också mer under [Samma sjukdom/annan sjukdom](#).

1.3.2.2.2.7 Frakturer och andra olyckor

Krävande behandlingsskede efter ett svårt olycksfall berättigar till specialvårdspenning. När man bedömer svårighetsgraden av olyckans följdtilstånd ska man ta i beaktande helheten av de olägenheter och den inverkan på funktionsförmågan som olyckan förorsakat. Flera skador på samma gång, även om de i sig inte skulle vara så svåra, kan när man bedömer helheten leda till ett krävande behandlingsskede efter ett svårt olycksfall.

Frakturer

När är en fraktur en svår skada i ett krävande behandlingsskede?

Bedömningen av frakturens svårighetsgrad och det krävande behandlingsskedet förutsätter övervägande från fall till fall.

Svårighetsgraden beror bl.a. på

- var frakturen är belägen
- hur krävande akutvården och/eller hemvården är
- om frakturen möjligen kompliceras, t.ex.
 - om det finns behov för längre sjukhus- eller hemvård
 - om det finns behov att förnya eller göra ytterligare ett ingrepp
 - om det finns risk för bestående funktionella men.

Kännetecknande för ett krävande behandlingsskede är barnets låga ålder, den smärta och de rörelsehinder skadan och behandlingen av den medför samt behovet av vård och tillsyn i anslutning till detta.

Endast specialiserad sjukvård berättigar till specialvårdspenning. Gipsning av fraktur utan korrigerande av ställningen behandlas t.ex. i regel vid hälsovårdscentralen.

Frakturer i bäcken och nedre extremiteter

Frakturer i bäckenet och de nedre extremiteternas stora ben (sken- och lårben) är i regel svåra skador.

Frakturer i de övriga benen i de nedre extremiteterna (vrist, mellanfot) som kräver kirurgisk behandling är i regel svåra skador. En fraktur som behandlats på annat sätt inom den specialiserade sjukvården kan från fall till fall vara svår.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- Barn under 7 år
 - tills det är möjligt att röra sig utan ständig tillsyn, dvs. när barnet kan stöda helt och hållet på foten
- Barn över 7 år
 - tills det är möjligt att röra sig (med hjälpmedel) utan ständig tillsyn, högst tills det att barnet kan börja vila på foten med stöd av t.ex. kryckor (s.k. markeringsgång). Beroende på barnets ålder, frakturens omfattning och behandling (kirurgisk behandling, behovet att korrigera ställning, gipsbehandling) tar detta i regel
 - 1–14 dygn vid frakturer i de stora benen i nedre extremiteterna
 - 1–2 dygn vid övriga frakturer i nedre extremiteterna

Beviljande av specialvårdspenning fram till följande kontrollbesök kan vara befogat om man inte kan bedöma tidtabellen för rehabiliteringen.

Om barnet har bäckenet gipsat eller en nedre extremitet gipsad kan specialvårdspenning beviljas för hela perioden av gipsbehandling. Efter det att gipset tagits bort gör man en bedömning utgående från hur väl barnet har återhämtat sig från skadan.

Frakturer i övre extremiteterna

Frakturer i de övre extremiteterna som kräver kirurgisk behandling är i regel svåra. En fraktur som behandlats på annat sätt inom den specialiserade sjukvården kan från fall till fall vara svår. Okomplicerade frakturer i fingrar och i ben i mellanhanden är inte svåra.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- Barn under 7 år
 - så länge som smärtan förutsätter ständig närvaro av en förälder (i regel 0–5 dygn)
- Barn över 7 år
 - så länge som smärtan förutsätter ständig närvaro av en förälder (i regel 0–2 dygn)

Övriga trauman

Ryggradsfrakturer som kräver kirurgisk behandling och/eller omfattar neurologiska bortfallssymtom är svåra.

Okomplicerade frakturer i nyckel- och revben är inte svåra.

Huvudskador, skador på inre organ, brännskador och ögonskador är under tiden för sjukhusvård i regel svåra. Hemvården efter dem kan från fall till fall berättiga till specialvårdspenning beroende på hur krävande vården är.

1.3.2.2.8 Psykiska sjukdomar

Psykiska sjukdomar hos barn och unga är bl.a. olika störningar i känslolivet, uppmärksamhets-, beteende- och ätstörningar samt depression. Det är vanligt att man uppvisar flera störningar samtidigt.

När är en psykisk sjukdom en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

Det väsentliga när man bedömer svårighetsgraden av sjukdomen är nivån på störningen/störningarna samt symtombilden. Diagnosen i sig berättar inte om svårighetsgraden på sjukdomen och läget kan vara mycket olika också vid samma sjukdom.

När kan specialvårdspenning beviljas?

- då en förälder på medicinska grunder deltar i
 - barnets sjukhusvård
 - vård som är jämförbar med sjukhusvård (t.ex. vård i samband med öppenvård speciellt när det gäller små barn)
 - vårdssamtal, förutsatt att kriterierna för att vara [förhindrad att arbeta](#) uppfylls
- då ett barn med akuta symtom väntar på att få en vårdplats på sjukhus
 - detta förutsätter information om när vården på avdelning inleds och om terapeutiska åtgärder under tiden i öppenvård

- då vården på avdelningen avslutas, om det är osäkert hur man klarar sig i öppenvården
- då sjukdomen förutsätter en förälders tillsyn, t.ex. ett instabilt skede vid ätstörning, akut självdestruktivt beteende, svåra neuropsykiatriska symtom

Be om en redogörelse av avdelningen över deltagande i sjukhusvård. Om det finns motstridigheter mellan den redogörelse man fått från avdelningen och den sökandes redogörelse, ska den sökande höras gällande avdelningens redogörelse innan man avgör ärendet. Läs mer under När ska kunden höras?

Överskridande av maximitiderna

Vården av en psykisk sjukdom kan vara långvarig och maximitiderna kan överskridas. Om sjukdomen förutsätter ständig tillsyn och närvaro av en förälder t.ex. på grund av ett ytterst instabilt skede av sjukdomen, uppfylls [vägande medicinska skäl](#).

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Det är i regel inte möjligt att på nytt räkna betalningstiden från början.

1.3.2.2.9 Dagkirurgiska ingrepp

Med dagkirurgiska ingrepp behandlar man sjukdomar som i regel inte är svåra och därför i sig inte, i fråga om barn över 7 år, berättigar till specialvårdspenning. Dagkirurgiska ingrepp är i allmänhet små polikliniska ingrepp som inbegriper premedicinering, ingrepp under narkos och övervakning i uppvakningsrum.

Även om den sjukdom som behandlas med dagkirurgiskt ingrepp inte i sig är svår, kan ett dagkirurgiskt ingrepp i vissa fall leda till ett svårt sjukdomstillstånd som berättigar till specialvårdspenning.

När kan specialvårdspenning betalas vid sjukhus- eller polikliniskvård?

När det gäller ett barn under 7 år kan specialvårdspenning beviljas för ingreppsdagen om villkoret om arbetshinder uppfylls.

I fråga om ett barn över 7 år kan specialvårdspenning beviljas för ingreppsdagen om barnet har en svår sjukdom eller ingreppet leder till ett svårt sjukdomstillstånd som är jämförbart med en svår sjukdom och som förutsätter särskild tillsyn och vård. Ett svårt sjukdomstillstånd kan det vara fråga om då komplikationer utöver narkosen eller annan sedering uppstår i samband med ingreppet (t.ex. kraftig blödning, kraftig allergisk reaktion) eller då det handlar om ett multisjukt barn.

Svåra sjukdomar är leukemi och andra maligna tumörer, svåra hjärtfel, svåra olycksfall och brännskador, inledningsskedet av diabetesbehandling och svårbalanserad diabetes, svåra mentala störningar, svår utvecklingsstörning, svår bronkialastma och svår ledgångsreumatism samt övriga sjukdomar, funktionsnedsättningar och sjukdomstillstånd av motsvarande svårighetsgrad.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

Ett villkor för beviljande av specialvårdspenning för vård i hemmet är att sjukdomen är svår eller sjukdomstillståndet är svårt och i ett krävande behandlingsskede.

Specialvårdspenning kan efter bedömning från fall till fall komma i fråga främst då det gäller små barn, t.ex. barn under 3 år, eller t.ex. barn med utvecklingsstörning. Också barnets eventuella andra sjukdomar kan inverka så att behovet av tillsyn är större.

Det svåra sjukdomstillståndet kan i regel pågå högst några dagar. Observera att även om sjukhus-/poliklinikbesöket för ingreppet inte inklusive resor tar 6 timmar, kan ett svårt sjukdomstillstånd och krävande behandlingsskede berättiga till specialvårdspenning för ingreppsdagen, eftersom särskild tillsyn i så fall har behövts i hemmet. Särskild tillsyn som behövs under ett krävande behandlingsskede kan innebära t.ex. övervakning av risken för blödning, uppföljning av eventuell infektionsutveckling, sårvård, dosering av smärtmedicinering eller lägesbehandling.

1.3.2.2.2.10 Reumatiska sjukdomar

Barnreumatism omfattar en grupp sjukdomar som kan delas upp i flera underkategorier. Det huvudsakliga symtomet hos dem är inflammation i en eller flera leder. Hur sjukdomen utvecklas är mycket individuellt, så endast diagnosen ger inte en bild av sjukdomens svårighetsgrad och natur.

När är barnreumatism en svår sjukdom?

- Ledinflammation (artrit) i flera leder
- Ledinflammation i en stor och bärande led
- Behandling med biologiska mediciner tyder i regel på svår reumatism. Särskilt om den biologiska medicinen ges som infusion är det ett tecken på svår reumatism.
- I övriga situationer från fall till fall enligt övervägande
 - bl.a. Stills sjukdom, som är en sällsynt reumatisk sjukdom hos barn. Barn med Stills sjukdom har förutom ledinflammation dessutom kraftiga allmänna symtom, bl.a. feber som går upp och ner under mer än två veckor, inflammation i en eller flera leder och minst ett av följande symtom: eksem, förstörd lever eller mjälte, förstörade lymfkörtlar.

Behandling av barnreumatism med biologiska läkemedel

Mot barnreumatism används flera läkemedel med varierande administreringstid. Den kortaste infusionsbehandlingen tar en halv timme och inklusive uppföljning totalt ungefär två timmar. Den längsta infusionsbehandlingen, som dock sällan används, tar sex timmar. Av läkemedelsbehandlingarna är intravenös infusion av rituximab den mest krävande och den varar sex timmar. Den används vid behandling av svår reumatism och i regel uppfylls villkoren för beviljande av specialvårdspenning under behandlingsdagarna.

Behandlingarna med läkemedelsinfusion genomförs i regel med 2–4 veckors mellanrum, en del med sex, och en del med åtta veckors mellanrum. Behandlingssvar uppnås inom mindre än tre månader efter att behandlingen inletts. Efter behandlingssvaret betraktas tillståndet som stabiliserat. Läkemedelsbehandlingen fortsätter i två år efter att tillståndet har stabiliserats.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

Svår barnreumatism (hos barn över 7 år) är i ett krävande behandlingsskede vid kontrollbesök

- då behandlingen inleds, tills behandlingssvar har uppnåtts.
 - om medicinen är densamma och infusionsintervallet är oförändrat eller blir längre (läget stabiliseras), begär då efter ett år medicinsk tilläggsutredning om hur aktiv sjukdomen är.
- då sjukdomen aktiveras på nytt efter att man uppnått behandlingssvar och då den kräver behandlingsåtgärder (t.ex. kortisoninjektion i leden eller ändring av medicineringen). Ett aktivt skede kan ge sig till känna som ömhet och svullnad i leder samt synas i inflammationsvärdena. Läs mer om [kontroll- och jourbesök](#).

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

- Om den behandlande läkaren anser att förälderns ständiga närvaro är nödvändig med tanke på behandlingsresultatet kan specialvårdspenning beviljas oavsett barnets ålder för den dag då kortisoninjektion ges i leden eller följande dag (man ska undvika att röra den injicerade leden).

Överskridande av maximitiderna

Utgångspunkten är att specialvårdspenning inte beviljas över maximitiderna på grund av reumatiska sjukdomar.

När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

I regel anses patienten ha tillfrisknat från reumatismen då lokalbehandlingar inte har getts/inflammerade leder inte har förekommit

på 6 till 12 månader.

1.3.2.2.11 Hjärtsjukdomar, hjärtoperationer och kateteråtgärder

Ett barn med hjärtsjukdom kan behöva akut sjukhusvård och effektivisering av medicineringen på grund av hjärtarytmi, hjärtsvikt eller infektion. Behovet av sjukhusvård kan också orsakas av en hjärtoperation som planeras för att korrigera ett medfött strukturellt hjärtfel. Strukturella hjärtfel kan också korrigeras genom kateteråtgärd via ett blodkärl. Kateteråtgärder kan också göras för att undersöka och behandla hjärtarytmi samt för att vid behov sätta in en pacemaker.

När är det fråga om en svår sjukdom?

Enligt förordningen är svårt hjärtfel en svår sjukdom. Det är fråga om en svår sjukdom och ett krävande behandlingsskede om patienten behöver sjukhusvård på grund av exempelvis hjärtarytmi eller hjärtinsufficiens, eller om sjukdomen akut eller planerat kräver operation eller kateterbehandling.

I samband med en hjärtoperation vårdas barnet vanligtvis vid en intensivvårdsavdelning i 1–2 dagar och på bäddavdelning 4–8 dagar. Efter hjärtoperationen behöver barnet särskild vård och tillsyn i hemmet ofta under några veckors tid (sårvård, smärtmedicinering och annan medicinering, uppsyn i händelse av komplikationer, fallolyckor med mera). Barnet kan i regel återvända till daghemmet eller skolan omkring 4 veckor efter operationen.

Efter kateterbehandling kan barnet åka hem redan dagen efter ingreppet och återvända till skolan eller dagvården när insticksstället i ljumsken är i skick.

Efter att ha fått en pacemaker kan stora barn återvända till skolan om cirka en eller två veckor. På små barn fästs elektroderna på hjärtats utsida. För dem motsvarar ingreppet en hjärtoperation och de kan återvända till dagvård efter ca 1 månad.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

Hemvård efter en operation kan i regel vara ett krävande behandlingsskede under den första månaden; vid kateteråtgärder under några dagar. Även bl.a. hjärtarytmi, hjärtinsufficiens och väntan på en hjärttransplantation kan orsaka ett krävande behandlingsskede under perioden av hemvård. I dessa situationer ska längden av det krävande behandlingsskedet bedömas individuellt.

Överskridande av maximitiderna

Maximitiderna kan överskridas exempelvis i vården av ett barn som väntar på hjärttransplantation, om barnet har svåra symptom eller om barnet måste skyddas från infektioner före eller efter en hjärttransplantation. Maximitiderna kan överskridas också i fråga om barn som har svåra strukturella hjärtfel, där behandlingen kräver långa perioder av sjukhusvård och/eller upprepade operationer.

Beräkning av dagar med specialvårdspenning från början

Dagarna som ingår i maximitiden räknas från början efter en hjärttransplantation. Efter en hjärttransplantation, läs under punkten "[Organ- och stamcellstransplantationer](#)".

1.3.2.2.2.12 Inflammatoriska tarmsjukdomar

Inflammatorisk tarmsjukdom (IBD) avser en inflammatorisk sjukdom i mag-tarmkanalen vars orsak är okänd. De vanligaste sjukdomsformerna är ulcerös kolit, dvs. colitis ulcerosa och Crohns sjukdom. De vanligaste symptomen är långvarig diarré, ökat behov av avföring, bloddiarré och avföringstväng. Sjukdomen kan också orsaka anemi, långsammare tillväxt och fördröjd utveckling i puberteten. Typiskt är alternering mellan lugna och aktiva faser. IBD-sjukdomar behandlas med läkemedel samt med näringsbehandlingar och kirurgiska behandlingar. Målet är symptomfrihet och att släcka inflammationen i tarmarna.

När är den inflammatoriska tarmsjukdomen en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede?

Till exempel i följande situationer:

- **I diagnostikskedet/början av sjukdomen.** Avdelningsvård behövs då ofta några dagar. För att ställa diagnos krävs endoskopiundersökning av mag-tarmkanalen och ibland även andra krävande undersökningar. Som behandling kan man använda näringsterapi, varvid barnet som enda näring får flytande näringslösningar.
- **Då sjukdomen förvärras så att avdelningsvård krävs.** Tecken på exacerbation är ofta riklig bloddiarré och viktminskning. Intravenös näring kan behövas.
- **Då behandling med biologiska läkemedel inleds.** Att behandling med biologiska läkemedel inleds tyder i regel på en svår form av sjukdomen. Biologiska läkemedel ges antingen intravenöst eller som injektioner under huden.
- **I samband med kirurgisk behandling.** Behovet av kirurgisk behandling är i allmänhet förknippat med en svår sjukdomsform. Kirurgi kan till exempel innebära partiell borttagning av tarmen eller anläggning av tarmstomi.

När kan specialvårdspenning betalas då barnet vårdas hemma?

Hemvård efter sjukhusvård kan vara ett krävande behandlingsskede i cirka en vecka till exempel i följande situationer:

- När barnet återhämtar sig från operation
- Medan man lär sig den behandling som behövs efter stomioperation
- I början av näringsbehandling med näringslösningar
- Under hemvården efter exacerbation

När kan specialvårdspenning betalas då barnet går på kontrollbesök?

Barn över 7 år som är i ett krävande behandlingsskede vid kontrollbesök:

- Det första kontrollbesöket efter att behandlingen inletts
- Om sjukdomen kräver kontrollendoskopi eller effektivisering av behandlingen
 - I anslutning till endoskopi av magsäcken kan specialvårdspenning beviljas för en åtgärdsdag.
 - I anslutning till endoskopi av tjocktarmen kan specialvårdspenning beviljas också för dagen före endoskopin, på grund av den tarmtömning som undersökningen kräver.

Överskridande av maximitiderna

Utgångspunkten är att specialvårdspenning inte beviljas för längre tid än de fastställda maximitiderna.

1.3.2.2.2.13 Övriga

Bronkialastma och lunginflammation

Svår **bronkialastma** är en svår sjukdom. Bronkialastma är i ett krävande behandlingsskede när sjukdomen som behandlas enligt vårdpraxis förvärras och sjukhusvård blir nödvändig eller när barnet får ett astmaanfall som kräver sjukhusvård. När det gäller poliklinikbesök för barn som är över 7 år ska rätten till specialvårdspenning bedömas med hjälp av anvisningarna för [kontrollbesök](#).

Lunginflammation som kräver sjukhusvård är en svår sjukdom. Efter sjukhusvården kan lunginflammationen hos ett barn under 7 år vara i ett krävande behandlingsskede under 1–2 dygn av hemvårdstiden. Om sjukhusvården och intravenös medicinering som anknyter till den fortsätter som s.k. hemsjukhusvård, kan det hända att specialvårdspenning kan beviljas även för barn över 7 år.

Gomspalt

Svårighetsgraden av gomspalt och den korrigerande operationen beror på gomspaltens omfattning. Specialvårdspenning kan betalas i cirka en vecka efter den korrigerande operationen då barnet vårdas hemma på grund av smärta och svårigheter att äta.

Med rätt behandling är skadan inte svår om begränsningarna i funktionsförmågan (t.ex. med hjälp av hjälpmedel i munnen) inte märkbart inverkar på den dagliga funktionsförmågan och vårdbehovet.

En korrigerande operation som görs när barnet är över 7 år och dess följdtilstånd kan betraktas som en svår sjukdom i ett krävande behandlingsskede. Ta vid bedömningen i beaktande barnets ålder, skadan och den smärta och de möjliga funktionsbegränsningar som behandlingen medför (t.ex. för att undvika infektioner och att sårtytor går upp) och det behov av närvaro och tillsyn av förälder detta medför.

Korttarmssyndrom

Villkoren för vägande medicinsk grund uppfylls åtminstone så länge intravenös näringstillförsel (parenteral nutrition) pågår. Övergång till oral nutrition, dvs. näringstillförsel via munnen, betyder ofta att det akuta skedet är över.

Blindtarmsinflammation

Akut blindtarmsinflammation är ett sjukdomstillstånd som kan tolkas motsvara svår sjukdom. Sjukhusvistelsen är ett krävande behandlingsskede.

Under tiden av hemvård kan 1–5 dagar vara krävande behandlingsskede, exempelvis vid följande situationer:

- barnet är litet (individuell bedömning, beakta barnets ålder och utvecklingsnivå)
- operationen eller sjukdomens inledningsskede har medfört komplikationer (t.ex. bukhinneinflammation, komplikationer efter en operation)
- som behandling endovenös antibiotika (uppföljning av inledningsskedet)

Anvisningen kan tillämpas på andra motsvarande akuta tillstånd som till exempel testikeltorsion eller inklämt bräck.

Palliativ vård och vård i livets slutskede

Palliativ vård är vård som lindrar symptom; den innebär aktiv och övergripande vård för patienten och patientens närstående vid en obotlig sjukdom som framskrider och som orsakar lidande och försämrad livskvalitet för patienten och patientens närstående. Palliativ vård kan inledas redan i ett tidigt skede vid sidan om vård som riktar sig på sjukdomen. Vård i livets slutskede är en del av den palliativa vården. Vård i livets slutskede innebär vård och stöd i sjukdomens sista stadier, innan döden.

Under vård i livets slutskede kan specialvårdspenning utbetalas samtidigt till båda föräldrarna. Eftersom palliativ vård kan inledas vid obotliga progredierande sjukdomar redan flera år innan barnet dör ska man göra en separat bedömning om huruvida situationen uppfyller kraven för snabbt avancerande sjukdom eller krävande behandlingsskede. I D-intyg och i sjukjournaler används termerna palliativ vård och vård i livets slutskede ibland som synonymer även om termerna per definition är olika saker.

Vård i livets slutskede som ges åt ett barn omfattar i regel några månader.

1.3.2.2.3 Deltagande i sjukvård och rehabilitering

Specialvårdspenning kan beviljas en förälder som deltar i sjukvården eller rehabiliteringen av sitt barn. Detta förutsätter att

- barnets sjukdom är i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede
- det är fråga om specialiserad sjukvård

- den behandlande läkaren anser det vara nödvändigt att föräldern deltar i vården.

Rehabilitering som berättigar till specialvårdspenning ska grunda sig på barnets sjukdom eller skada. Sjukdomen behöver inte vara svår eller i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede.

1.3.2.2.3.1 Sjukhusvård

Specialvårdspenning kan beviljas om föräldern deltar i vård på specialiserad nivå på sjukhus, om den behandlande läkaren ansett det vara nödvändigt att en förälder deltar.

Även specialiserad sjukvård dygnet runt vid ett privatsjukhus berättigar till specialvårdspenning.

De krav på vården som lagen ställer på verksamhetsenheter för specialiserad sjukvård uppfylls inte av

- hälsovårdscentraler eller andra enheter inom primärvården
- privatläkarmottagningar
- inrättningar som drivs av ett specialomsorgsdistrikt.

Om en enhet inom den specialiserade sjukvården verkar i hälsovårdscentralens utrymmen berättigar vård som getts där till specialvårdspenning.

Om barnet vårdas hemma men samtidigt är inskrivet vid ett sjukhus (hemsjukhus) bedöms rätten till specialvårdspenning som vid sjukhusvård.

Barn under 7 år

Specialvårdspenning kan beviljas i samband med sjukhusvård av ett barn under 7 år även om det inte är fråga om en svår sjukdom. Sjukhusvård anses alltid vara ett krävande behandlingsskede.

Barn i åldern 7–15 år

För att specialvårdspenning ska beviljas i samband med sjukhusvård av ett barn över 7 år förutsätts det att barnet har en [svår sjukdom](#). Sjukhusvård anses alltid vara ett krävande behandlingsskede.

Båda föräldrarna

Specialvårdspenning kan beviljas båda föräldrarna i samband med vård på sjukhus, om den behandlande läkaren anser det vara nödvändigt att båda föräldrarna deltar.

1.3.2.2.3.2 Poliklinikvård

Specialvårdspenning kan beviljas då en förälder deltar i sjukvård på specialiserad nivå

- på en sjukhuspoliklinik
- på polikliniken vid en rådgivningsbyrå för utvecklingsstörda eller vid någon annan av specialomsorgsdistriktets verksamhetsenheter.

Ytterligare en förutsättning är att den behandlande läkaren ansett det vara nödvändigt att föräldern deltar i vården.

Om ett ingrepp som görs vid en verksamhetsenhet hos en privat serviceproducent förutsätter sådan utrustning och personal som krävs för specialiserad sjukvård jämförelsesvis med vård som getts på sjukhuspoliklinik. T.ex. en tonsill- och adenoidektomi som görs hos en privat serviceproducent jämförelsesvis med ett ingrepp som gjorts vid den offentliga hälso- och sjukvården och specialvårdspenning kan beviljas enligt det.

Deltagande i poliklinivården ska utgöra ett hinder för den sökande att utföra sitt arbete under nästan hela arbetsdagen. Läs mer under [Hinder för arbete och inkomstbortfall](#).

Barn under 7 år

Specialvårdspenning kan beviljas i samband med poliklinivård av ett barn under 7 år även om det inte är fråga om en svår sjukdom. När barnet är under 7 år anses vård vid en poliklinik vara ett behandlingsmässigt krävande skede.

Barn i åldern 7–15 år

Beviljande av specialvårdspenning i samband med poliklinivård av ett barn över 7 år förutsätter att barnets svåra sjukdom är i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede. Bedöm rätten till specialvårdspenning från fall till fall. Poliklinivård som berättigar till specialvårdspenning kan vara t.ex.

- behandling av snabbt avancerande sjukdom vid juren
- operation eller annan krävande åtgärd
- kontrollbesök när sjukdomen är i ett krävande behandlingsskede
- en syn- eller hörselskada eller en utvecklingsstörning och dessutom någon annan sjukdom som förutsätter åtgärder så att behandlingssituationen som helhet är mer krävande.

Endast planering av operation vid en lugn fas av sjukdomen eller skadan är inte poliklinivård som berättigar till specialvårdspenning.

Specialvårdspenning kan beviljas då barnet går på kontrollbesök t.ex. om det är fråga om

- inledningsskedet vid behandling eller när sjukdomen är mycket instabil
 - t.ex. vid [diabetes](#), [reumatiska sjukdomar](#), inflammatoriska tarmsjukdomar, epilepsi
 - tills man nått terapeutisk balans eller behandlingssvar eller då man inte längre gör betydande ändringar i vården
- åtgärder i anslutning till ett krävande ingrepp som behövs för ett lyckat behandlingsresultat, t.ex.
 - bilddiagnostik efter en kirurgisk operation eller transplantation, som leder till fortsatta åtgärder
 - biopsi
 - en betydande ändring av medicineringen
- att konstatera att den svåra sjukdomen kräver att vården intensifieras, eller själva behandlingen, t.ex.
 - bilddiagnostik som grundar sig på fynd eller symtom
 - en betydande ändring av medicineringen
 - injektion i en led

Den intensifierade vården eller det ingrepp som behövs för ett lyckat behandlingsresultat ska anges i D-intyget eller i någon annan utredning som t.ex. i ett vårdsammandrag (epikris).

Bägge föräldrarna

Specialvårdspenning kan beviljas båda föräldrarna i samband med vård på sjukhus, om den behandlande läkaren anser det vara nödvändigt att båda föräldrarna deltar.

1.3.2.2.3.3 Hemvård

Specialvårdspenning kan beviljas vid hemvård i anslutning till specialiserad sjukvård. Hemvården ges i regel omedelbart före eller efter den specialiserade sjukvården.

Beviljande av specialvårdspenning för hemvårdstid förutsätter att

- sjukdomen är svår
- sjukdomen är i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede
- den behandlande läkaren har ansett det vara nödvändigt att en förälder deltar i hemvården och att
- en förälder sköter barnet hemma på heltid.

En utredning om att skolan eller daghemmet inte tar emot barnet på grund av sjukdom räcker inte som grund för beviljande av specialvårdspenning. Bedömningen till specialvårdspenning utgående från om barnets svåra sjukdom är i ett krävande behandlingsskede eller inte. Läs mer under [Svår sjukdom och krävande behandlingsskede](#).

Specialvårdspenning beviljas inte för en dag då barnet är i dagvård eller deltar i skolundervisning utanför hemmet och föräldern därmed inte vårdar barnet hemma. Undantag är

- ett skede där en förälder är med i skolan eller dagvården för att handleda personalen, främst i samband med [diabetes](#)
- skolgång eller dagvård på prov enligt bedömning av den behandlande läkaren och behovet att ha en förälder i beredskap under den tiden, läs mer under [Dagvård eller skolgång på prov](#).

Om barnet vårdas hemma i s.k. hemsjukhusvård så att barnet är utskrivet från sjukhuset, bedöms rätten till specialvårdspenning som vid hemvård.

En förälder i taget

Vid hemvård kan specialvårdspenning beviljas endast en förälder i taget för samma barn och samma tid. Ett undantag från detta är tiden för vård i livets slutskede eftersom det fr.o.m. 1.1.2018 är möjligt för båda föräldrarna att samtidigt beviljas specialvårdspenning. Vård i livets slutskede som ges i hemmet jämställs med vård vid en vårdcentral.

1.3.2.2.3.4 Beredskap under försöksperiod i skola eller dagvård

Specialvårdspenning kan beviljas för en period när ett svårt sjukt barn försöker delta i skolundervisning eller dagvård och föräldrarnas beredskap är motiverad av terapeutiska skäl. Med beredskap avses ett arrangemang där föräldern ska vara redo att snabbt reagera om barnet börjar må sämre och att delta i vården av barnet och övervakningen

av situationen under skoldagen eller dagvårdsdagen. Föräldern är inte närvarande i skolan eller på daghemmet men beredskapen förutsätter frånvaro från arbetet.

Den behandlande läkaren beskriver behandlingsskedet på läkarintyg D och bedömer periodens längd och behovet av att ha en förälder i beredskap.

Försöksperioden kan infalla medan vården ännu pågår eller då den avslutats, när fullskalig skolgång ännu inte är möjlig. Kännetecknande för en sådan försöksperiod i skola eller dagvård som berättigar till specialvårdspenning är att barnets hälsotillstånd och krafter varierar under den här tiden och att det är osäkert om barnet klarar av fullskalig och regelbunden skolgång eller dagvård. I regel klarnar det under en försöksperiod på 1–2 om det är möjligt för barnet att helt och hållet återvända till skolundervisning eller dagvård efter periodens slut. Med tanke på syftet med specialvårdspenningen är det meningen att försöksperioden ska vara kortvarig och tillfällig.

Observera att om barnet inte klarar av att vara i skolan på heltid och skoldagens längd förkortas under en längre tid som en del av barnets vård och rehabilitering, är det inte fråga om ett försök som kan stödjas med specialvårdspenning.

Beviljande av specialvårdspenning under en försöksperiod i skola eller dagvård förutsätter att

- kriterierna för hemvård uppfylls (svår sjukdom, snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede)
- försöket och dess längd samt behovet av en förälder i beredskap grundar sig på en bedömning av den behandlande läkaren.

En försöksperiod med en förälder i beredskap kan genomföras även i situationer där maximitiden överskrids, om villkoret om vägande medicinska skäl uppfylls. För att exempelvis barn med cancer ska kunna beviljas specialvårdspenning för tiden efter att de intensiva behandlingarna har upphört förutsätts att den behandlande läkaren särskilt motiverar varför en förälders beredskap fortfarande behövs på grund av sjukdomen.

1.3.2.2.3.5 Rehabilitering

Rehabilitering som berättigar till specialvårdspenning ska grunda sig på barnets sjukdom eller skada. Sjukdomen behöver inte vara svår eller i ett snabbt avancerande eller krävande behandlingsskede.

Rehabilitering kan vara

- medicinsk rehabilitering som ges under en sjukhusperiod
- en lagstadgad rehabiliterings- eller anpassningskurs
- annan lagstadgad rehabilitering, som t.ex.
 - bedömning av rehabiliteringsbehov eller uppgörande av rehabiliteringsplan
 - inköp av protes, hjälpmedel eller motsvarande utrustning som kompenserar en nedsatt kroppslig funktion, eller besök i anslutning till uppföljningen av detta. Som rehabilitering kan räknas till exempel kontrollbesök efter implantering av cochleaimplantat (hörselimplantat).

Rehabiliteringen ska ordnas och genomföras av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt vara förenlig med god rehabiliteringspraxis. Exempelvis enbart möjlighet att träffa en grupp i samma situation räcker inte. Föräldern kan ha rätt till specialvårdspenning för tiden för en anpassningskurs fastän barnet själv inte deltar i kursen.

Inverkan på rehabiliteringspenning

Under den tid barnet genomgår rehabilitering kan föräldern ha rätt också till rehabiliteringspenning. Du kan hänvisa föräldern att ansöka om rehabiliteringspenning om hen redan har många dagar med specialvårdspenning eller du bedömer att det kommer att bli många i framtiden. Observera ändå att specialvårdspenningen och rehabiliteringspenningen från och med början av 2016 beräknas enligt olika formler. Beroende på arbetsinkomsterna kan rehabiliteringspenningen vara lägre än specialvårdspenningen. Läs mer via länken här om skillnaden mellan rehabiliteringspenning och specialvårdspenning.

Utredningar som behövs

Läkaren fastställer på läkarintyg D behovet av att en förälder deltar i rehabiliteringen som ges på grund av sjukdom eller skada. Uppgifterna om rehabiliteringen, att den grundar sig på lag och föräldrarnas medverkan i rehabiliteringen kan också ges med en annan tillförlitlig utredning. Observera dock att ett läkarintyg (D), där läkaren konstaterar att det är nödvändigt att föräldern deltar i rehabiliteringen, alltid ska lämnas in till FPA.

Om inget rehabiliteringsbeslut har meddelats och tydliga laggrunder inte framgår av D-intyget eller andra handlingar som lämnats in till FPA ska ärendet utredas.

Om det inte av de handlingar som lämnats in till FPA framgår om rehabiliteringen ordnas och genomförs av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och om rehabiliteringen uppfyller hälso- och sjukvårdskriterierna kan man be att få ett kursprogram, där det framgår hurdan programmet för kursen är och vem som ordnar det.

För båda föräldrarna?

Under rehabiliterings- eller anpassningskurser kan förmånen beviljas båda föräldrarna om kursen är avsedd för båda två (så kallad familjekurs).

1.3.3 Maximitider och överskridning av dem

På den här sidan redogörs för specialvårdspenningens maximitider. Läs mer om

- i vilka situationer maximitiderna kan överskridas på [vägande medicinska grunder](#)
- i vilka situationer dagarna med specialvårdspenning räknas på nytt från början

Maximitider

Dagarna med specialvårdspenning räknas ihop per barn. I maximitiden inkluderas de dagar med specialvårdspenning som båda föräldrarna fått, också då föräldrarna har fått förmånen samtidigt.

För hemvård finns en egen maximitid och för annan vård (sjukhus- och poliklinikvård, anpassnings- och rehabiliteringskurser, annan rehabiliteringsverksamhet) finns också en egen maximitid.

Maximitiden för specialvårdspenning per barn på grundval av en och samma sjukdom är

- totalt 60 vardagar
 - sjukhus- och poliklinikvård

- anpassnings- och rehabiliteringskurser
- annan lagstadgad rehabiliteringsverksamhet
- sammanlagt 60 vardagar och ytterligare högst 30 vardagar av särskilda terapeutiska skäl
 - vid hemvård och beredskap

Särskilt terapeutiskt skäl vid hemvård

Som ett skäl för överskridande av maximitiden kan betraktas en situation där vården har inletts och där säkerställandet av kontinuiteten i vården förutsätter att en förälder deltar i vården hemma. Den behandlande läkaren ska framföra individuella motiveringar för att överskrida maximitiden vid hemvård.

1.3.3.1 När börjar betalningstiden på nytt räknas från början?

Dagarna som ingår i specialvårdspenningens maximitid räknas på nytt från början då

- barnet tillfrisknat från en sjukdom och senare insjuknar på nytt i en sjukdom med samma diagnos
- det är fråga om ett nytt aktivt behandlingsskede av samma sjukdom.

Nytt aktivt behandlingsskede

Med ett nytt aktivt behandlingsskede avses krävande vård som klart skiljer sig från den tidigare givna vården. Som aktivt nytt behandlingsskede avses t.ex. korrigerande operativa ingrepp som gjorts i en "lugn fas", till exempel i samband med

- svåra olycksfall
- svåra brännskador
- hjärtsjukdomar
- reumatiska sjukdomar.

Maximitiden räknas inte på nytt från början

Olika behandlingar av samma sjukdom ses inte som nya aktiva behandlingsskeden och maximitiden räknas inte på nytt från början. Till exempel behandlingen av en fas då barnets epilepsi förvärras ses inte som ett nytt behandlingsskede.

I exemplen enligt sjukdomsgrupp har man tagit ställning till när de dagar som berättigar till specialvårdspenning på nytt räknas från början.

Flera sjukdomar

Om ett barn insjuknar i en sjukdom som berättigar till specialvårdspenning räknas de specialvårdspenningsdagar som beviljas på grund av denna sjukdom till maximitiden, även om barnet samtidigt insjuknar i andra sjukdomar. Sjukdomarna i fråga betraktas som en helhet. Om barnet tillfrisknar från den sjukdom som började först men de andra sjukdomarna fortsätter och de berättigar till specialvårdspenning, börjar maximitiden för specialvårdspenning från början på grundval av den andra sjukdomshelheten.

1.3.3.2 Vägande medicinska grunder

Specialvårdspenning beviljas på vägande medicinska grunder för tid som överskrider maximitiderna. Då förutsätter genomförandet av vård i anslutning till barnets svåra sjukdom eller ett oväntat förvärrande av sjukdomen fortfarande att en förälder är ständigt närvarande. Överskridande av maximitiderna på vägande medicinska grunder förutsätter alltid att den behandlande läkaren ger en skriftlig motivering som utgår från det enskilda fallet.

Som vägande medicinska grunder betraktas

- livsfarligt tillstånd som förutsätter oavbruten tillsyn över barnet
- eftervård av svåra olycksfall och brännskador
- vård av ett döende barn
- vård av barn som kräver dialysbehandling, då vården förutsätter att barnet står under oavbruten tillsyn och att en förälder hela tiden är närvarande
- någon annan motsvarande vägande medicinsk grund.

(SFF 1335/2004 1 kap. 5 §)

Motivet för att överskrida maximitiderna kan vara till exempel

- den unga åldern hos ett barn som lider av leukemi eller någon annan cancer
- en svår sjukdom och dessutom en syn- eller hörselskada eller en utvecklingsstörning så att vården av barnet också utöver sjukdomen är mera krävande än vården av jämnåriga
- en fas då barnets diabetes, astma eller epilepsi förvärras och en förälders oavbrutna tillsyn och närvaro behövs
- ett intensivt behandlingsskede i hemvården, till exempel återkommande infektioner, eller när ett barn som vårdas hemma direkt efter intensiv behandling av leukemi eller någon annan cancer inte alls kan lämna hemmet på grund av infektionsrisken.

Läs mer i de sjukdomsspecifika anvisningarna.

Dagvård och skolgång

Specialvårdspenning beviljas inte för en dag då barnet är i dagvård eller deltar i skolundervisning utanför hemmet och föräldern därmed inte vårdar barnet hemma.

Undantag är skolgång eller dagvård på prov enligt bedömning av den behandlande läkaren och behovet av en förälder i beredskap under den tiden, läs mer under Dagvård eller skolgång på prov.

1.3.4 Vård och rehabilitering utomlands

Specialvårdspenning kan beviljas också på grundval av deltagande i vård eller rehabilitering utomlands. Vid avgörandet är förfarandet detsamma som när specialvårdspenning beviljas på grundval av vård som ges i Finland.

1.3.5 Internationella bestämmelser

För att FPA-förmåner ska kunna beviljas förutsätts det att personen i fråga omfattas av den finländska sociala tryggheten. I regel omfattas samtliga personer som är stadigvarande bosatta i Finland av den finländska sociala tryggheten. Om en person flyttar utomlands tillfälligt, dvs. för kortare tid än 6 månader, har hen i regel rätt till den sociala tryggheten i Finland och till FPA-förmåner. För dem som flyttar till EU- eller EES-länder för att arbeta räcker dock även ett kortvarigt arbete i regel för att personen ska börja omfattas av den sociala tryggheten i det land där hen arbetar.

1.3.5.1 Kontantförmåner för personer som rör sig mellan stater som tillämpar EG-lagstiftningen

Förordning 883/2004 och tillämpningsförordning 987/2009 tillämpas sedan 1.5.2010 på EU-medborgare som rör sig mellan EU-medlemsstater. EES-länderna Norge, Island och Liechtenstein tillämpar förordningen sedan 1.6.2012 och Schweiz sedan 1.4.2012. Förordningen tillämpas med vissa undantag dessutom på andra länders medborgare som rör sig mellan EU-medlemsländer. Förutom rörlighet mellan medlemsländerna krävs också att en tredjelandsmedborgare har varit lagligt bosatt i någon medlemsstat innan hen rör sig mellan länderna.

EG-förordning 1408/71 tillämpas tills vidare också efter 1.5.2010 i fall där förordning 883/2004 inte kan tillämpas på en person som rör sig inom EU-/EES-området (inkl. Schweiz).

Läs mer om förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Sådana kontantförmåner som avses i förordningarna är för Finlands del sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning, moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, donationsdagpenning och specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen samt rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.

I förordningarna finns bestämmelser om hur kontantförmåner utges och vilken stat (som tillämpar EG-lagstiftningen) som svarar för kostnaderna när en person som omfattas av förordningen flyttar från ett land till ett annat eller vistas eller bor i någon annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten.

Uppgifter om kontantförmåner förmedlas från ett land till ett annat på blanketterna i E 100-serien. Vid tillämpningen av förordning 883/2004 fogas ett pärmblad till E-blanketten. Pärmbudet kan skrivas ut via Käynnistä-menyn i Windows under Etuuskäsittely > E-lomakkeiden täyttäminen ja tulostaminen (KiTu).

1.3.5.1.1 Ansvaret för förmånerna och rätten till förmåner

[Arbetstagare och självständiga yrkesutövare](#)

[Pensionstagare](#)

[Arbetslösa](#)

[Studerande](#)

[Familjemedlemmar](#)

[Tjänstemän](#)

[Gränsarbetare](#)

Huvudregel

Ansvar för kontantförmånerna vilar alltid på den behöriga staten eller den ansvariga stat som bestäms enligt de regler som presenteras i det följande (pensionstagare, arbetslösa). Kontantförmåner kan betalas också till personer som är bosatta eller vistas i en annan stat än den behöriga medlemsstaten (exportabilitetsprincipen).

Genom bestämmelserna om lagval i förordningarna 883/2004 och 1408/71 föreskrivs om vilket lands lagstiftning (bland länder som tillämpar EG-lagstiftningen) en person som avses i förordningen omfattas av. Den stat vars lagstiftning personen i fråga omfattas av är den behöriga staten för personen.

Läs mer om förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Arbetstagare och självständiga yrkesutövare

I bestämmelserna om lagval i förordningarna föreskrivs om vilket lands lagstiftning (bland länder som tillämpar EG-lagstiftningen) som ska tillämpas på en arbetstagare. Det medlemsland vars lagstiftning tillämpas på arbetstagaren är den behöriga staten för arbetstagaren. Arbetstagarens kontantförmåner betalas från det behöriga landet också när personen vistas eller bor i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen.

Pensionstagare

Vid tillämpningen av förordning 883/2004 och om pensionstagaren har rätt till sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning ansvarar sysselsättningslandet för pensionstagarens kontantförmåner. Om pensionstagaren inte förvärvsarbetar ansvarar den stat som är ansvarig för kostnaderna för vårdförmåner ändå för pensionstagarens rehabiliteringspenningförmåner.

Vid tillämpningen av förordning 1408/71 när det gäller pensionstagare och deras familjemedlemmar vilar ansvaret på något av de länder där pensionstagaren i fråga tidigare har arbetat.

1. Om pensionstagaren är berättigad till sjuk- och moderskapsförmåner enligt den nationella lagstiftningen i bosättningslandet och om

- pensionstagaren får pension från sitt bosättningsland, ansvarar bosättningslandet för förmånerna (artikel 27)
- pensionstagaren inte får pension från sitt bosättningsland, ansvarar den stat som bestäms enligt den ordning som beskrivs i punkt 2 för förmånerna. Om något ansvarigt land inte fås fram på detta sätt faller ansvaret för förmånerna på bosättningslandet. (artikel 28 a)

2. Om pensionstagaren inte är berättigad till sjuk- och moderskapsförmåner enligt den nationella lagstiftningen i bosättningslandet (artikel 28) och om

- pensionstagaren får pension från något medlemsland och skulle ha rätt till förmånerna om hen var bosatt där, ansvarar detta land för förmånerna.

- de länder som nämns i föregående punkt är flera, ansvarar det land där försäkringsperioderna är längre för förmånerna.
- försäkringsperioderna i ovannämnda fall är lika långa, har det av länderna där pensionstagaren senast varit försäkrad ansvaret för förmånerna.
- det inte finns något pensionsbetalande land där pensionstagaren skulle ha rätt till förmånerna om hen var bosatt där, får hen inte förmånerna från något land.

Vid tillämpningen av förordning 1408/71 ansvarar Finland också för kontantförmånerna för en pensionstagare som bor i ett annat medlemsland men som Finland ansvarar för, oavsett om pensionstagaren betraktas som försäkrad i Finland. I praktiken kan det vara fråga om rehabiliteringspenning och föräldradagpenningar.

Arbetslösa

För arbetslösa personers och deras familjemedlemmars förmåner ansvarar det land som betalar arbetslöshetsförmånen. När en arbetslös person söker arbete i ett annat medlemsland vilar ansvaret för kontantförmånerna på det land som ansvarar för kostnaderna för arbetslöshetsförmånen (utreselandet) för den tid förmånerna betalas ut.

Läs mer om bibehållande av rätten till arbetslöshetsförmåner vid jobsökning i ett land som tillämpar EG-lagstiftningen.

Studerande

Ansvaret för studerandes förmåner vilar på bosättningslandet. Studielandet ansvarar för förmånerna om den studerande uppfyller de villkor för försäkringstillhörighet som ställs i studielandets nationella lagstiftning.

Läs mer om förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Familjemedlemmar

Att bara vara familjemedlem till en arbetstagare, studerande, pensionär eller arbetslös som är försäkrad i Finland ger inte rätt till kontantförmåner som betalas från Finland med stöd av sjukförsäkringslagen, utan personen i fråga förutsätts alltid vara personligen försäkrad i Finland på basis av antingen bosättning (tillämpningslagen) eller arbete (förordningarna).

Läs mer om förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Offentligt anställda

Förordningarna tillämpas på offentligt anställda och familjemedlemmar till dem, och ansvaret för deras förmåner vilar på det medlemsland som personerna i fråga är eller har varit anställda hos.

Gränsarbetare

En gränsarbetare som arbetar i Finland får sina kontantförmåner från Finland. En gränsarbetare som är bosatt i Finland, men som arbetar i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen, får kontantförmånerna från det land där hen arbetar.

Läs mer om gränsöverskridande arbete.

1.3.5.1.2 Årsinkomst (arbetsinkomst)

Årsinkomst

I årsinkomsten beaktas inkomsterna för den tid som kunden har varit försäkrad i Finland enligt sjukförsäkringslagen. Om en försäkringslön har fastställts för kunden, beaktas inte utlandsinkomst i årsinkomsten.

En kund kan i undantagsfall uppge löneinkomst för en tid då hen inte har varit försäkrad i Finland, om hen tidigare har varit försäkrad i Finland, och om hen har tjänat in inkomsten medan hen arbetade i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat där Europeiska unionens lagstiftning tillämpas och efter det på nytt har blivit försäkrad i Finland. En förutsättning är också att kunden inte har någon årsinkomst alls i Finland.

Läs mer om [utlandsinkomst](#).

Arbetsinkomst (I samband med dagpenningförmåner som börjat 2019)

Som arbetsinkomst som utgör grund för en kontantförmån beaktas endast inkomster som tjänats in medan personen i fråga har varit försäkrad i Finland (883/2004, artikel 21 och 1408/71, artikel 23). Försäkringslön och utländsk arbetsinkomst framgår inte nödvändigtvis av skatteuppgifterna. Kontakta betalningshanteringsgruppen via arbetskön Työtulo- ja verotustiedot, om personen har varit försäkrad i Finland.

Om en person flyttar från utlandet till Finland och samtidigt blir försäkrad i Finland, kan enligt 11 kap. 4 § 4 mom. i sjukförsäkringslagen som grund för förmånen användas en uppskattad arbetsinkomst som tjänats in i Finland. Flyttning från utlandet och övergång till finsk försäkringstillhörighet kan betraktas som annan orsak som motsvarar byte av yrke.

Dagpenningförmånen kan i undantagsfall fastställas utifrån utländsk arbetsinkomst förutsatt att det är fråga om en person som

- tidigare har varit försäkrad i Finland och som nu på nytt blir försäkrad i Finland och
- har arbetat som löntagare och fått inkomsterna genom arbete i ett EU-land eller i ett land där EU-lagstiftningen tillämpas och
- som inte har arbetsinkomst i Finland som konstaterats vid beskattningen och inte heller sex månaders arbetsinkomst som intjänats i Finland.

Om förmånstagarens lön betalas i annan valuta än euro och arbetsinkomsten för sex månader används som grund för förmånen, omvandlas arbetsinkomsten till euro så att man använder den omräkningskurs som publicerades under sexmånadersperiodens sista dag (administrativa kommissionens beslut H3, 15.10.2009). Vid omräkningen av valutakurser används de omräkningskurser som Europeiska centralbanken dagligen publicerar. Omräkningen av valuta kan göras på [ECB:s webbplats](#).

1.3.5.1.3 Betalning av dagpenningförmåner vid flyttning och efter flyttning

Till en arbetstagare, en självständig yrkesutövare, en studerande och hans familjemedlemmar betalas kontantförmåner från utreselandet till sjukdagpenning- och föräldradagpenningens slut, också vid flyttning till ett annat medlemsland.

Från Finland

Till den som flyttar under en **sjukdagpenningsperiod** betalas dagpenning så länge som arbetsförmågan fortgår utan avbrott, dock högst maximitiden för en sjukdagpenningsperiod.

Rehabiliteringspenning betalas under så lång tid som anges i beslutet, förutsatt att rehabiliteringen fortsätter i enlighet med rehabiliteringsbeslutet eller -planen i ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen.

Specialvårdspenning betalas till den försäkrade så länge som villkoren för beviljande av specialvårdspenning uppfylls (förälderns närvaro är nödvändig, svår sjukdom, vägande medicinska skäl).

Om en annan medlemsstat börjar betala ut motsvarande dagpenningförmån enligt landets egna bestämmelser, kan denna förmån dras av från den finländska förmånen (SFL 12 kap. 10 §, FRPL 36 §).

Från 1.1.2020

En mottagare av dagpenningförmån som flyttar från Finland till ett annat land som tillämpar EU-lagstiftningen betraktas som försäkrad i Finland under den period dagpenningen betalas ut, i det fall att kunden får dagpenningförmånen utifrån eller som en följd av lönearbete eller självständig yrkesutövning. En sådan mottagare av dagpenning jämställs med en arbetstagare vid tillämpningen av bestämmelserna om lagval i förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Mottagaren av dagpenningförmån anses vara försäkrad i Finland så länge förmånen betalas, om det i den granskningsperiod för årsinkomsten som dagpenningen grundar sig på ingår

- löneinkomst
- FöPL-arbetsinkomst eller LFöPL-arbetsinkomst
- ersättning för inkomstbortfall, om den ersättning för inkomstbortfall som ingår i årsinkomsten är anknuten till arbete eller
- förmånsbaserad inkomst, om den förmån som ingår i årsinkomsten är anknuten till arbete (till exempel inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån).

Mottagaren av dagpenningförmån omfattas inte av den finska sjukförsäkringen om förmånen eller ersättningen för inkomstbortfall som ingår i årsinkomsten inte är anknuten till tidigare arbete. Mottagaren av dagpenningförmån omfattas inte av den finska sjukförsäkringen om det i granskningsperioden för årsinkomsten endast ingår olycksfallspension eller sjukpension.

Försäkringsspecialisterna vid Centret för internationella ärenden avgör huruvida personen omfattas av den finska sjukförsäkringen.

Till och med 31.12.2019

Till den som flyttar betalas finländska dagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner oavsett om förmånens belopp grundar sig på tidigare inkomster eller om det rör sig om dagpenning som betalas med minimibelopp.

En mottagare av dagpenningförmån som flyttar från Finland till ett annat land som tillämpar EG-lagstiftningen betraktas som försäkrad i Finland under den period dagpenningen betalas ut, när förmånens belopp grundar sig på tidigare arbetsinkomster. En sådan mottagare av dagpenning jämställs med en arbetstagare vid tillämpningen av bestämmelserna om lagval i förordningarna 883/2004 och 1408/71.

Läs mer om flyttning från Finland.

Till Finland

Den föregående behöriga staten ska betala en förmånsperiod till dess slut till en arbetstagare, en självständig yrkesutövare, en studerande och hans familjemedlem, då personen i fråga flyttar till Finland.

Kontakta Kompetenscentret för internationella ärenden (e-postadress KV-ASIAT) om det är oklart vilken medlemsstat som enligt förordning 883/2004 är ansvarig för utbetalningen av en förmån.

Det är möjligt att fortsätta att betala ut en dagpenningförmån från Finland om personen i fråga återvänder till Finland från en annan medlemsstat efter det att betalningen av dagpenningförmånen enligt lagstiftningen i den behöriga staten har upphört. Ett villkor är att det enligt finsk lag återstår en del av dagpenningperioden och att villkoren för erhållande av dagpenningförmån i övrigt uppfylls.

1.3.5.1.4 Ansökan om dagpenningförmåner

En dagpenningförmån kan sökas direkt från den behöriga institutionen, eller också kan institutionen i bosättnings- eller vistelselandet förmedla ansökan till den behöriga institutionen.

Läs mer om användningen av E-blanketter (ifyllningsanvisningar för E 115–E 119).

Försäkrad som är bosatt i ett annat medlemsland

Behandla en ansökan om kontantförmån från en person som är försäkrad i Finland men bosatt i ett annat medlemsland på samma sätt som när dagpenningförmån beviljas en person som är bosatt i Finland. Inhämta de uppgifter som saknas med en ansökningsblankett som sänds till den försäkrade. Om institutionen på bosättnings- eller vistelseorten har sänt blankett E 115 betraktas blanketten som en ansökan. Meddela institutionen på bosättningsorten om ett förmånsbeslut med blankett E 117 och om ett avslagsbeslut dessutom med blankett E 118. Om den tid av arbetsoförmåga som anges på blankett E 115 eller i ett läkarintyg som bifogats blanketten är kortare än självrisktiden för sjukdagpenning, kan ett avslagsbeslut fattas utan att man ber den försäkrade fylla i den nationella ansökningsblanketten.

Person i Finland som är försäkrad i ett annat medlemsland

Om en person som är försäkrad i ett annat EU-land men som bor eller vistas i Finland ansöker om kontantförmåner här, ska blankett E 115 sändas till den behöriga institutionen.

1.3.5.1.5 Förfarande i fråga om kontantförmåner i anslutning till arbetsförmåga

I artikel 27 i förordning 987/2009 fastställs det förfarande som den försäkrade, institutionen i bosättningslandet och den behöriga institutionen ska iaktta när vistelse- eller bosättningslandet är ett annat land än det behöriga medlemslandet vid ansökan om kontantförmåner i anslutning till arbetsförmåga. Förfarandet tillämpas med nödvändiga ändringar om den försäkrade vistas i ett annat land än det behöriga medlemslandet.

När Finland är behörigt land och den sökande är bosatt i ett annat medlemsland ska de medicinska tilläggsutredningar som behövs för ansökningar om sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning i regel begäras av den sökande. Observera att då man begär tilläggsutredningar direkt av institutionen på bosättnings- eller vistelseorten ger detta institutionen rätt att ta ut kostnaderna för läkarutlåtanden och undersökningar.

Förfarande som den försäkrade ska följa

Om den försäkrade personen enligt lagstiftningen i den behöriga medlemsstaten måste uppvisa ett läkarintyg för att ha rätt till kontantförmåner, ska den försäkrade personen begära att den läkare i bosättningsmedlemsstaten som fastställde personens hälsotillstånd intygar dennes arbetsförmåga och dess varaktighet. Den försäkrade personen ska sända intyget till den behöriga institutionen inom den tid som fastställs i den behöriga medlemsstatens lagstiftning.

Om de behandlande läkarna i bosättningsmedlemsstaten inte utfärdar intyg om arbetsförmåga, och sådana intyg krävs enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning, ska den berörda personen kontakta institutionen på bosättningsorten. Institutionen på bosättningsorten ska omedelbart se till att arbetsförmågan blir medicinskt bedömd och att ett intyg utfärdas. Intyget ska utan dröjsmål översändas till den behöriga institutionen.

Översändandet av ett intyg över arbetsförmågan fritar inte den försäkrade personen från att fullgöra alla de skyldigheter som föreskrivs i den tillämpliga lagstiftningen, särskilt gentemot sin arbetsgivare. Arbetsgivaren och/eller den behöriga institutionen kan i förekommande fall uppmana arbetstagaren att delta i aktiviteter som syftar till att främja och stödja dennes återvändande till arbetsmarknaden. (Förordning 987/2009, artikel 27 punkt A)

Förfarande som bosättningslandet ska följa

På den behöriga institutionens begäran ska institutionen på bosättningsorten genomföra nödvändiga administrativa kontroller eller läkarundersökningar av den berörda personen i överensstämmelse med den lagstiftning som den ska tillämpa.

Institutionen på bosättningsorten ska till den behöriga institutionen utan dröjsmål vidarebefordra den undersökande läkarens utlåtande om i synnerhet arbetsförmågans troliga varaktighet. (Förordning 987/2009, artikel 27 punkt B)

Förfarande som det behöriga landet ska följa

Den behöriga institutionen ska under alla omständigheter ha rätt att kräva att den försäkrade personen undersöks av en läkare som institutionen själv har valt.

Den behöriga institutionen ska utge kontantförmånerna direkt till den berörda personen och, om nödvändigt, underrätta institutionen på bosättningsorten om detta. Om den behöriga institutionen vägrar att utge kontantförmåner, ska den meddela den försäkrade personen om sitt beslut och samtidigt meddela institutionen på bosättningsorten om beslutet.

De uppgifter i ett intyg om arbetsoförmåga, som utfärdats i en annan medlemsstat för en försäkrad person på grundval av den undersökande läkarens eller institutionens utlåtande om hälsotillståndet, har samma rättsverkan som ett intyg som upprättats i den behöriga medlemsstaten. (Förordning 987/2009, artikel 27 punkt C)

Ansvaret för kostnaderna

Om den behöriga institutionen ber institutionen på bosättnings- eller vistelseorten genomföra de läkarundersökningar som behövs för att den försäkrades kontantförmånsärende ska kunna avgöras, kan institutionen på bosättnings- eller vistelseorten fakturera den behöriga institutionen för kostnaderna för läkarutlåtandet och undersökningarna.

Om en försäkrad som bor eller vistas i ett annat medlemsland ombes genomgå undersökningar i det behöriga medlemslandet, förutsätts det att resorna inte äventyrar den försäkrades hälsa. Det behöriga landet står för den försäkrades rese- och boendekostnader. (Förordning 987/2009, artikel 87)

1.3.5.2 Överenskommelser om social trygghet

Finland har gällande överenskommelser om social trygghet med Chile, Israel, Kanada (Quebec), Tyskland, USA, Estland och Australien. Dessutom har en konvention om social trygghet ingåtts mellan de nordiska länderna.

Förhållande till EG-förordningarna 883/2004 och 1408/71

Om en överenskommelse om social trygghet har ingåtts mellan två eller flera länder som tillämpar EG-lagstiftningen och överenskommelsen omfattar samma personer och samma förmåner som förordningarna 883/2004 och 1408/71, åsidosätter förordningens bestämmelser överenskommelsens bestämmelser. Därför är överenskommelserna med Tyskland och de nordiska länderna av mycket begränsad betydelse.

Läs mer om överenskommelser om social trygghet som Finland ingått.

1.4 Förhållande till andra förmåner

Andra förmåner och ersättningar som kunden får kan inverka på specialvårdspenningen. En annan förmån kan antingen utgöra ett hinder för beviljande av specialvårdspenning eller dras av från specialvårdspenningen.

Andra förmåner och ersättningar som kundens partner får inverkar inte på specialvårdspenningen.

Lagbaserad, på samma grund beviljad ersättning för inkomstbortfall dras av från specialvårdspenningen. När det gäller sådan rätt till specialvårdspenning som börjar 2020 eller senare avdras dessutom vissa ersättningar som betalas på basis av kundens egen arbetsoförmåga från specialvårdspenningen.

Rätt till specialvårdspenning uppkommer då hindret för att arbeta och inkomstbortfallet i första hand beror på deltagande i vården eller rehabiliteringen av barnet. Beakta det här om kunden har beviljats ersättning som betalas på basis av full arbetsförmåga.

Specialvårdspenning beviljas inte på grund av dröjsmål med förmån eller ersättning enligt någon annan lag.

Om man från specialvårdspenningen drar av en förmån som med stöd av en annan lag betalas ut månatligen för samma tid, dras en tjugofemtedel av det månatliga beloppet av den andra förmånen av från dagpenningen för varje vardag (SFL 1224/2004 12 kap. 12 §).

1.4.1 Dagpenningförmåner enligt sjukförsäkringslagen

Kunden betalas endast en dagpenningförmån enligt sjukförsäkringslagen åt gången (SFL 1224/2004 12 kap. 1 §). Specialvårdspenning betalas inte för samma tid som kunden har rätt till:

- moderskapspenning
- faderskapspenning
- föräldrapenning
- särskild moderskapspenning
- partiell föräldrapenning
- sjukdagpenning
- partiell sjukdagpenning
- donationsdagpenning.
- dagpenning vid smittsam sjukdom

Om kunden retroaktivt beviljas en annan dagpenningförmån enligt sjukförsäkringslagen för samma tid har FPA rätt att återkräva den andra förmånen till den del som den motsvarar den utbetalda specialvårdspenningen.

Eventuell indrivning sker som normal återindrivning hos kunden. Systemet tillåter inte regressförfarande.

Ovan nämnda dagpenningförmåner beaktas som [förmånsbaserad inkomst](#) i årsinkomsten. Ett undantag är dagpenning vid smittsam sjukdom som beaktas i årsinkomsten som [ersättning för inkomstbortfall](#).

1.4.2 Vissa förmåner som betalats ut på grundval av full arbetsförmåga

Nedan nämnda avdragsregler gäller rätt till specialvårdspenning som börjar 2020 eller senare.

Rätten till specialvårdspenning bedöms utgående från huruvida kunden varit förhindrad att arbeta främst på grund av att hen deltagit i vården av barnet. Om villkoren för specialvårdspenning uppfylls trots en förmån som på grundval av full arbetsförmåga beviljats för samma tid, dras denna förmån av från specialvårdspenningen. Grunden till

att kunden får en förmån enligt någon annan lag inverkar inte på om förmånen dras av eller inte.

Från specialvårdspenningen avdras arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna och följande förmåner som betalas på basis av full arbetsförmåga (SFL 1224/2004 12 kap. 2 §):

- sjukpension enligt folkpensionslagen, med undantag för pension som beviljas personer som är permanent blinda eller rörelsehindrade
- ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar
- dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete
- olycksfallspension enligt lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare
- dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i militärtjänst samt livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst
- ersättning för inkomstbortfall och invalidpension enligt trafikförsäkringslagen.

Om kunden med stöd av ovan nämnda lagar har beviljats ersättning för inkomstbortfall under rehabiliteringstid för den tid hen beviljats specialvårdspenning ska du kontakta kompetenscentret.

1.4.3 Delinvalidpension och partiella ersättningar för inkomstbortfall

Nedan nämnda avdragsregler gäller rätt till specialvårdspenning som börjar 2020 eller senare.

Med delinvalidpension avses delinvalidpension enligt 35 § i lagen om pension för arbetstagare eller någon motsvarande annan pension än full invalidpension.

Med partiell ersättning för inkomstbortfall avses på grundval av annat än full arbetsförmåga utbetald

- ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagarna om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar
- ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på trafikförsäkringslagen
- ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på patientskadelagen samt
- ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagarna om militärolycksfall.

Delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall under granskningsperioden för årsinkomsten: se de gemensamma anvisningsavsnitten [Ersättning för inkomstbortfall](#) och [Förmånsbaserad inkomst](#).

Delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall som beviljats för samma tid

Delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall avdras från specialvårdspenningen när delinvalidpensionen eller den partiella ersättningen för inkomstbortfall börjar efter granskningsperioden för årsinkomsten och den beviljas för samma tid som specialvårdspenningen.

Om delinvalidpensionen eller den partiella ersättningen för inkomstbortfall beviljas retroaktivt för tid som det betalats specialvårdspenning för dras delinvalidpensionen eller den partiella ersättningen av från specialvårdspenningen. (SFL 1224/2004 12 kap. 9 § 3 mom. och 4 § 2 mom.).

Delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall under granskningsperioden för årsinkomsten

Om kunden har haft delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall under granskningsperioden för årsinkomsten och utbetalningen fortsätter samtidigt med specialvårdspenningen, dras delinvalidpensionen eller den partiella ersättningen för inkomstbortfall inte av från specialvårdspenningen. Ersättningen i fråga beaktas inte heller i årsinkomsten.

Om kunden har haft delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall under granskningsperioden för årsinkomst, men utbetalningen av ersättningen har upphört innan rätten till specialvårdspenning börjar, beaktas ersättningen i fråga i årsinkomsten. (SFL 1224/2004 12 kap. 9 § 3 mom. och 12 kap. 4 § 2 mom.).

När utbetalningen av delinvalidpension eller partiell ersättning för inkomstbortfall fortsätter in på dagpenningperioden, visas den här uppgiften på sidan Muut etuudet som en anmärkning (HUO). Läs mer i de tekniska anvisningarna.

1.4.4 Arbetslöshetsförmån

En arbetslös person kan ha rätt till specialvårdspenning, men den som har specialvårdspenning har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd eller rörlighetsunderstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Om specialvårdspenning beviljas retroaktivt så att den överlappar dessa förmåner ska det felaktigt utbetalda beloppet återkrävas av kunden på vanligt sätt. Regressförfarande tillämpas inte mellan arbetslöshetsförmåner och specialvårdspenning.

Ovan nämnda arbetslöshetsförmåner beaktas i årsinkomsten som [förmånsbaserad inkomst](#).

1.4.5 Alterneringsersättning

Alterneringsledigheten anses vara avslutad ifall den som är alterneringsledig börjar få specialvårdspenning. Om rätten till specialvårdspenningen varar högst 18 vardagar, anses alterneringsledigheten ha varit avbruten under denna tid.

Alterneringsersättning beaktas i årsinkomsten som [förmånsbaserad inkomst](#).

1.4.6 Ersättning enligt skadeståndslagen

Ersättning enligt skadeståndslagen avdras från specialvårdspenningen om den har betalats på samma grund som specialvårdspenningen, dvs. på grund av deltagande i vården och rehabiliteringen av barnet.

1.4.7 Rehabiliteringspenning på grund av rehabilitering av barnet

Under den tid barnet genomgår rehabilitering kan föräldern ha rätt också till rehabiliteringspenning från FPA. Du kan hänvisa föräldern att ansöka om rehabiliteringspenning om hen redan har många dagar med specialvårdspenning eller du bedömer att det kommer att bli många i framtiden. Observera ändå att specialvårdspenningen och rehabiliteringspenningen från och med början av 2016 beräknas enligt olika formler. Beroende på arbetsinkomsterna kan rehabiliteringspenningen vara lägre än specialvårdspenningen. Läs mer: Skillnader mellan rehabiliteringspenning och specialvårdspenning

Rehabiliteringspenning som beviljats på samma grund som specialvårdspenning dras av från specialvårdspenningen (SFL 1224/2004 12 kap. 9 § 1 mom).

Rehabiliteringspenning beaktas i årsinkomsten som förmånsbaserad inkomst.

1.4.8 Studier

För att en person som studerar på heltid ska ha rätt till specialvårdspenning krävs att hen är förhindrad att studera. Red ut om studiestödstagaren är förhindrad att studera.

Studiepenning beaktas i årsinkomsten som [förmånsbaserad inkomst](#).

1.4.9 Stöd för hemvård av barn, stöd för närståendevård och arvode som betalas för familjevård

Stöd för hemvård av barn, stöd för närståendevård eller vårdarvode för familjevård som ska betalas för samma tid som specialvårdspenningen utgör inte ett hinder för beviljande av specialvårdspenning. Stödtagaren kan beviljas specialvårdspenning om personen i fråga under den tid som ansökan gäller är förhindrad att utföra sitt arbete och/eller att sköta sitt hushåll.

Läs mer i de gemensamma anvisningarna under: [Årsinkomst för mottagare av vårdarvode](#).

1.4.10 Dagpenning vid smittsam sjukdom

- Dagpenning vid smittsam sjukdom och specialvårdspenning kan inte betalas för samma tid.
- Villkoren för beviljande av dagpenning vid smittsam sjukdom till barnets vårdnadshavare uppfylls då barnet har **förordnats att hållas hemma**. Under tiden för sjukhusvård föreligger inte rätt till dagpenning vid smittsam sjukdom.
- Om barnet har insjuknat i en smittsam sjukdom som klassificeras som allmänfarlig och hen på grund av sjukdomen är intagen för sjukhusvård ska du kontrollera om det för barnets förälder uppkommer rätt till specialvårdspenning utifrån villkoren för beviljande av förmånen.

- Läs närmare om villkoren för beviljande av dagpenning vid smittsam sjukdom .

1.4.11 Ålderspension

En pensionstagares rätt till specialvårdspenning bedöms enligt de faktiska hindren för att arbeta. Rätten till specialvårdspenning bedöms utgående från huruvida kunden varit förhindrad att arbeta främst på grund av att hen deltagit i vården av barnet. Ålderspension dras inte av från specialvårdspenning.

Årsinkomsten för den som har ålderspension bestäms enligt sedvanliga regler för bestämning av årsinkomsten. En person som har ålderspension och som ansöker om specialvårdspenning kan alltså under granskningsperioden ha annan inkomst som ska beaktas i årsinkomsten än sådan som tjänats in under tiden som pensionstagare.

1.4.12 Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna

För en person som har invalidpension bedöms rätten till specialvårdspenning enligt de faktiska hindren för att arbeta. Rätten till specialvårdspenning bedöms utgående från huruvida kunden varit förhindrad att arbeta främst på grund av att hen deltagit i vården av barnet. Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna dras inte av från specialvårdspenningen. I sjukförsäkringslagen finns inga särskilda bestämmelser om förhållandet mellan specialvårdspenning och full invalidpension enligt arbetspensionslagarna.

Full invalidpension enligt arbetspensionslagarna beaktas i årsinkomsten som [förmånsbaserad inkomst](#).

1.4.13 Inkomstbortfallsersättning enligt patientskadelagen

Föräldern till ett barn som skadats kan ha rätt till ersättning för inkomstbortfall som orsakas av vården av barnet och av andra åtgärder. Den ersättning för inkomstbortfall som med stöd av patientskadelagen beviljats en närstående till barnet på grund av patientskadan dras av från speciavårdspenningen. Det här beror på att specialvårdspenning inte betalas till den del en försäkrad har lagstadgad rätt att på samma grund få inkomstbortfallsersättning som motsvarar specialvårdspenningen. (SFL 12 kap. 9 § 1 mom).

Full inkomstbortfallsersättning enligt patientskadelagen som kunden själv har beviljats på grund av arbetsoförmåga dras inte av från specialvårdspenning. Rätten till specialvårdspenning bedöms utgående från huruvida kunden varit förhindrad att arbeta främst på grund av att hen deltagit i vården av barnet. I sjukförsäkringslagen finns inga särskilda bestämmelser om förhållandet mellan specialvårdspenning och sådan inkomstbortfallsersättning enligt patientskadelagen som beviljats på grundval av full arbetsoförmåga.

Inkomstbortfallsersättning enligt patientskadelagen som betalas på någon annan grund än full arbetsoförmåga dras av från specialvårdspenningen när partiell inkomstbortfallsersättning börjar efter granskningsperioden för årsinkomsten och den beviljas för samma tid som specialvårdspenningen. Om kunden har haft partiell

ersättning för inkomstbortfall enligt patientskadelagen under granskningsperioden för årsinkomsten och utbetalningen igen fortsätter samtidigt med specialvårdspenningen, dras den partiella ersättningen för inkomstbortfall inte av från specialvårdspenningen. Ersättningen i fråga beaktas inte heller i årsinkomsten. (SFL 12 kap. 9 § 3 mom., SFL 12 kap. 4 § 2 mom.).

1.4.14 Inkomstbortfallsersättning enligt trafikförsäkringslagen

Föräldern till ett barn som skadats kan ha rätt till ersättning för inkomstbortfall som orsakas av vården av barnet och av andra åtgärder. Den ersättning för inkomstbortfall som med stöd av trafikförsäkringslagen beviljats en närstående till barnet på grund av trafikskadan dras av från speciavårdspenningen. Det här beror på att specialvårdspenning inte betalas till den del en försäkrad har lagstadgad rätt att på samma grund få inkomstbortfallsersättning som motsvarar specialvårdspenningen. (SFL 12 kap. 9 § 1 mom).

Också ersättning för inkomstbortfall och sjukpension enligt trafikförsäkringslagen som betalats på grund av kundens egen arbetsoförmåga avdras från specialvårdspenningen. Se följande punkt i anvisningarna: [Vissa förmåner som betalas ut på grundval av full arbetsoförmåga](#).

1.5 Ansökan

Man kan ansöka om specialvårdspenning i [e-tjänsten](#) eller med ansökningsblankett SV 89r. Man kan också ta emot en muntlig ansökan från en kund i den konkreta servicesituationen eller när en förmånshandläggare eller kundrådgivare ringer upp kunden. Man gör en muntlig ansökan om det är förnuftigt med hänsyn till kunden och med tanke på att hela processen ska löpa smidigt.

Bilagor

- Intyg över arbetsfrånvaro och över att lön inte betalas
 - blankett Y 17r eller annan utredning från arbetsgivaren.
 - Utnyttja uppgifterna i inkomstregistret: kontrollera om arbetsgivaren har anmält uppgifter om frånvaro för den tid som ansökan gäller.
- Läkarityg D (en annan medicinsk handling kan också godkännas om motsvarande uppgifter framgår av den)
 - Läkarityget lämnas in till FPA i pappersform eller den försäkrade kan sända det som bilaga i e-tjänsten.
 - Hälso- och sjukvårdsenheten kan lämna in läkarityg elektroniskt via Kanta-tjänsten.
 - Vissa stora arbetsgivare kan skicka in läkarityg till FPA:s skanningscenter som bilaga till ett skyddat e-postmeddelande.
 - Läkarylåtandet kan godkännas även om det skrivits utgående ifrån en undersökningssituation på distans. Valviras anvisning om att skriva läkarylåtanden förpliktar de läkare som skriver utlåtanden. I anvisningarna betonar man bland annat att intyget/utlåtandet ska bygga på sådana uppgifter vilkas riktighet läkaren själv är övertygad om. Ändamålsenliga patientjournaler ska alltid göras upp och arkiveras efter en mottagning. Vid behov kan du

be om en kopia av patientjournalen för att komplettera intyget/utlåtandet oberoende av hur undersökningssituationen genomförts. Läs mer: [Valviras anvisning om att skriva läkarutlåtanden](#)

- Utredning om deltagande i rehabilitering:
 - med ett intyg från arrangören av anpassningskursen eller rehabiliteringskursen eller annan lagstadgad rehabiliteringsverksamhet på blankett SV 10r eller med blankett KU 114r, eller annan motsvarande utredning.
- Remiss från hälso- och sjukvården och intyg över deltagande i annan rehabiliterande verksamhet
 - till exempel anskaffning av proteser eller andra hjälpmedel.

Förutom med ansökningsblankett kan en ansökan om specialvårdspenning inledas med

- ett läkarintyg D
- någon annan handling av vilken framgår avsändarens uppgifter samt att specialvårdspenning söks med den.

Återtagande av ansökan

Den försäkrade kan återta ansökan innan beslutet har meddelats. Ansökan kan också återtas efter att beslutet har meddelats fram till dess att beslutet har vunnit laga kraft. Ansökan ska återtas skriftligt.

1.5.1 Hur ett ärende inleds

Läs om hur ett ärende inleds.

Sätt att inleda ett ärende

Ett ärende kan inledas **skriftligt** (också elektroniskt) eller **med FPA:s samtycke muntligt**. Av ansökan ska framgå yrkandena och grunderna för dem. Vid ansökan om FPA-förmåner tillämpas särbestämmelser enligt vilka förmånerna i regel ska sökas på separat fastställda ansökningsblanketter.

Ansökan per post eller personligen inlämnad

Då en förmån söks med ansökan ska ansökningsblanketten undertecknas. Ifall en ansökan inte gjorts på en ansökningsblankett ska ärendet anhängigregistreras och den sökande ombes fylla i en ansökningsblankett. Om en ansökan inkommer undertecknad t.ex. per post, behöver underskrift inte inhämtas, ifall det inte finns anledning att betvivla ansökningens autenticitet eller integritet, och det inte heller råder något tvivel t.ex. om att ansökan motsvarar klientens önskemål. Läs också i Komplettering av handlingar under Komplettering av ansökningsblanketten och Underskrift

Ett ärende kan inledas också utifrån en bristfällig ansökan. En bristfällig ansökan skickas inte tillbaka till kunden, utan man ber kunden komplettera den. Begäran om komplettering av ansökan kan göras per sms, telefon eller brev. Läs även Komplettering av handlingar.

Kunden har rätt att på begäran få ett intyg över att en handling tagits emot (Kvitto på att handlingar lämnats in på en FPA-byrå YHT02r).

I e-tjänsten MittFPA

I fråga om en del av förmånerna kan kunden inleda ett ärende också med en elektronisk ansökan i e-tjänsten MittFPA.

Kunden ska då identifiera sig antingen med sina nätbankskoder, med ett mobilcertifikat eller med ett elektroniskt identitetskort. Den som lämnat in en ansökan i MittFPA får en automatisk bekräftelse på att ansökan har tagits emot. Om ansökan inte kan göras i MittFPA kan kunden i fråga om de flesta av FPA-förmånerna göra ansökan med en pdf-blankett. Pdf-blanketten skickas då i MittFPA som bilaga till ett meddelande.

Ett ärenden kan också annars inledas med ett meddelande i MittFPA.

Läs om [FPA:s e-tjänst](#).

Per e-post eller fax

Ett ärende kan inledas också via e-post eller fax. Av uppgifterna om att ärendet inletts ska framgå vad ärendet gäller samt avsändarens namn och kontaktinformation.

Av datasäkerhetsskäl ska **förmånsärenden** emellertid **inte** (uppgifter som gäller förmån, ansökningar eller bilagor) skötas **per e-post**, eftersom det tekniskt är enkelt att ändra uppgifter som gäller avsändaren. Elektronisk identifiering ingår inte i FPA:s e-postsystem. FPA kan inte instruera eller uppmana kunderna att skicka in sekretessbelagda uppgifter per e-post. Därför anger FPA inte e-postadresser dit man kan skicka meddelanden som gäller förmånsärenden. Se anvisningen om hur man ska gå till väga om kunden skickar en förmånsansökan, bilagor eller en besvärsskrift per e-post. Som elektronisk tjänst erbjuder FPA en datasäker e-tjänst [MittFPA](#). Om ett meddelande som gäller en förmån skickas till FPA per e-post kan man inte vid FPA garantera att e-posten inkommer till FPA och att förmånsärendet inleds. Om ett elektroniskt meddelande skickas till en myndighet sker det på avsändarens eget ansvar. Därmed bär avsändaren ansvaret för att e-postmeddelandet kommer fram.

En ansökan som lämnats in per fax inleder ärendet den dag faxet kommer fram. Underskriften på en ansökan som sänts per fax är tillräcklig om dokumentet innehåller uppgifter om avsändaren och det inte finns anledning att betvivla att handlingen är autentisk och innehållet oförändrat. I så fall behöver den ursprungliga ansökningsblanketten inte lämnas in senare.

Muntligen

I vissa situationer kan ett ärende inledas också på grundval av kundens muntliga ansökan eller meddelande (t.ex. indragning av förmån eller rättelse av beslut till kundens fördel). Uppgifter som lämnats muntligen ska alltid dokumenteras under Yhteydenotto i Oiwa. Skapa vid behov ett Toimeksiantotyö (uppdrag) och länka kontakten till detta.

Läs mer om muntlig ansökan.

1.5.1.1 Avsändarens ansvar

Avsändaren svarar för att handlingen kommer till rätt adress inom rätt tid. Det är i första hand kundens skyldighet att ta reda på vilken myndighet som har till uppgift att behandla handlingen. Kunden svarar också för att handlingen kommer fram till

den behöriga myndigheten inom utsatt tid. Att t.ex. posten blivit försenad frångår inte avsändaren ansvaret. Kunden ska försäkra sig om att frimärkena på brevet räcker till. Läs också om överföring av handlingar.

1.5.1.2 Överföring av handlingar

Om en ansökan eller en annan handling felaktigt har inkommit till FPA får den inte lämnas obehandlad, utan den ska utan dröjsmål överföras till den myndighet som anses behörig i ärendet.

Läs om överföring av handlingar.

1.5.2 Vem kan söka förmåner?

I de här anvisningarna redogörs för de allmänna reglerna för vem som kan ansöka om förmåner i olika situationer. Dessutom finns det förmånsspecifika bestämmelser som antingen kan avvika från de här allmänna anvisningarna eller komplettera dem. När det gäller förmånerna se också avsnittet Betalning.

1.5.2.1 Personen själv

en person som fyllt 18 år

- söker i regel sina förmåner själv
- kan befullmäktiga en annan person, dvs. ett ombud, att sköta sina ärenden (t.ex. söka en förmån)
- kan söka en förmån själv, även om hen har en intressebevakare
 - om inte förmyndarmyndigheten har begränsat hens handlingsbehörighet
- är myndig om inte förmyndarmyndigheten har förklarat hen omyndig vid förordnandet av en intressebevakare
 - för en person som omyndigförklarats söker intressebevakaren förmåner.

Läs mer om partsställning och förande av talan, intressebevakare som förordnas för myndig person, parallell talerätt, begränsning av handlingsbehörigheten och omyndigs talan

Personer under 18 år

- är omyndiga och det är i allmänhet intressebevakaren som ansöker om förmåner på deras vägnar.
 - intressebevakare är i allmänhet **vårdnadshavaren**.
- en person som fyllt 15 år är omyndig
 - men hen har även **rätt att själv söka** förmåner.
- **se också närmare om förfaranden gällande olika förmåner**

Om en person inte har rätt att ansöka om en förmån själv men ändå har lämnat in en förmånsansökan ska du kontakta intressebevakaren eller vårdnadshavaren.

Läs mer om förande av minderårigs talan

1.5.2.2 Intressebevakare

Om **en intressebevakare har förordnats att sköta huvudmannens** (den person som har intressebevakare) **ekonomiska angelägenheter** eller ekonomiska angelägenheter och förmögenhet/egendom

- har intressebevakaren **rätt** att ansöka om en förmån på huvudmannens vägnar.
- och huvudmannens **handlingsbehörighet inte har begränsats** beträffande skötseln av ekonomin kan ansökan göras och undertecknas **antingen av huvudmannen själv eller av intressebevakaren**. Om förmånen söks eller ansökan undertecknats av huvudmannen själv, **ska intressebevakaren höras i ärendet**.
- men huvudmannens rättshandlingsförmåga **är begränsad** så att hen inte kan sköta sina ekonomiska angelägenheter kan förmånen sökas och ansökan undertecknas **endast** av intressebevakaren
- och om huvudmannen **omyndigförklarats** kan förmåner sökas **endast** av intressebevakaren
- förmånen utbetalas till intressebevakaren eller på det konto tillhörande förmånstagaren som intressebevakaren bestämt.

FPA får information om intressebevakaren från befolkningsdatasystemet.

Uppgiften om intressebevakningen syns med hjälp av förfrågan HEKY/henkilötiedot/Perhetiedot.

Uppgiften om intressebevakningen syns i vyn Asiakkaan palvelutiedot i Oiwa.

Kontrollera innehållet i intressebevakarens **uppgifter** med en förfrågan i registret över förmynderskapsärenden. I registret över förmynderskapsärenden syns

- intressebevakarens namn och identifieringsuppgifter
- uppgift om tidpunkterna när intressebevakningen börjar och upphör
- uppgift om intressebevakarens uppdrag och om personens handlingsbehörighet (om den är begränsad eller inte)
- uppgift om vilken myndighet som avgjort ärendet.

Denna förfrågan kan göras via förmånssidorna under Ratkaisutyö, punkten Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Förfrågan görs med förmånstagarens personbeteckning. Behörighet för att göra förfrågan ska sökas i systemet för hantering av behörigheter i Tahti (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Notera att ett giltigt intressebevakarförordnande har kunnat lämnas in till FPA även i samband med en annan ansökan. Förordnandet finns då bland kundens dokument i Oiwa.

Läs mer om intressebevakare för en myndig person, intressebevakarens parallella talerätt, begränsande av handlingsbehörighet och intressebevakarens talerätt, talerätt för omyndiga personer över 18 år och intressebevakningens upphörande.

1.5.2.3 Intressebevakningsfullmäktig

En intressebevakningsfullmäktig kan söka förmåner för sin huvudman

- om en intressebevakningsfullmakt har fastställts och registrerats på behörigt sätt och den omfattar skötseln av ekonomiska angelägenheter, såsom förmånsärenden – betalas stödet in på det konto som intressebevakningsfullmäktigen uppgett.

FPA får information om intressebevakningsfullmakten ur befolkningsdatasystemet.

- Intressebevakningsfullmakten antecknas i registret över förmynderskapsärenden.
- Med hjälp av förfrågan HEKY/henkilötiedot/Perhetiedot får du information om gällande intressebevakningsfullmakter.
- Uppgiften om intressebevakningsfullmakten syns i vyn Asiakkaan palvelutiedot i Oiwa.
- I **registret över förmynderskapsärenden** får man med en registerförfrågan fram **intressebevakningsfullmäktigens namn** och identifikation.
- Närmare information om intressebevakarens uppdrag framgår av intressebevakningsfullmakten.
- Kontrollera också alltid intressebevakningsfullmaktens innehåll.
- Om fullmakten inte har fogats till ansökan och den inte har lämnats in till FPA tidigare ska du be intressebevakningsfullmäktigen om en kopia av intressebevakningsfullmakten.

Läs mer om intressebevakningsfullmakt och om förfarandet då en intressebevakningsfullmäktig sköter ekonomiska ärenden.

1.5.2.4 Ombud, dvs. befullmäktigad

Ett ombud, dvs. en befullmäktigad, kan ansöka om en förmån på huvudmannens vägnar. Ombudet ska

- visa upp en fullmakt eller
- på något annat tillförlitligt sätt bevisa att hen har rätt att företräda fullmaktsgivaren.

Om ombudet är ett offentligt rättsbiträde, en advokat som hör till Finlands Advokatförbund eller ett rättegångsbiträde med tillstånd behöver hen inte visa upp någon fullmakt för FPA **om det inte finns skäl att betvivla** befullmäktigandets riktighet.

Det förs ett offentligt register över rättegångsbiträden med tillstånd (register över rättegångsbiträden). Uppgiften om huruvida en jurist har tillstånd att verka som rättegångsbiträde kan kontrolleras via justitieförvaltningens e-tjänst (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkayntiavustajaluettelo>). Att en advokat är medlem av Finlands Advokatförbund kan kontrolleras på Advokatförbundets webbsidor under Sök advokat. (www.asianajaliitto.fi/advokattjanster/sok_advokat).

Fullmaktsgivaren måste dock **sköta ärendet personligen** om det är nödvändigt för att ärendet ska kunna utredas.

Läs mer om ett ombuds rätt att med stöd av fullmakt handla på huvudmannens vägnar och omombud utan fullmakt).

1.5.2.5 Nära anhörig eller annan person

En nära anhörig eller en person som huvudsakligen tagit hand om den sökande **kan ansöka om en förmån för dennes räkning**

- om personen på grund av sjukdom eller ålderdom eller av någon annan sådan orsak **inte själv kan** söka en förmån (eller i övrigt sörja för sina förmånsintressen och -rättigheter) och **inte har någon intressebevakare**. Detta förutsätter också att FPA godkänner att den anhöriga eller en annan person handlar på den sökandes vägnar och att det finns **en bestämmelse om detta i förmånslagen**.
- förmåner enligt folkpensionslagen (FPL 568/2007 54 § 2 mom.)

- handikappförmåner (570/2007 15 § 2 mom.)
- rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005 5 kap. 42 §)
- bostadsbidrag för pensionstagare (PBL 571/2007 3 kap. 20 § 2 mom.)
- förmåner enligt sjukförsäkringslagen (SFL 1224/2004 15 kap. 2 § 3 mom. och
- ärenden som gäller tolktjänst för personer med funktionsnedsättning (133/2010 13 § 2 mom.)

En sådan person behöver inte uppvisa någon fullmakt, utan hens agerande i ärendet bygger på godkännande från FPA:s sida.

Läs mer om hur en nära anhörig eller en annan person som tagit hand om huvudmannen får föra huvudmannens talan och om hur godkännandet registreras.

1.5.2.6 Kommun

Om ett barn har blivit omhändertaget av ett socialvårdsorgan har socialvårdsorganet rätt att söka förmåner för barnet.

1.5.3 Ansökningstid

Specialvårdspenning ska sökas inom fyra månader från den dag då den önskas utbetald. Också ansökan om fortsatt utbetalning ska göras inom fyra månader.

Exempel

Ansökan har lämnats in 3.12.2018. Den första dag som specialvårdspenning kan beviljas för är 3.8.2018.

Om inlämningsdatumet eller tidsfristens sista dag är en helgdag eller helgfri lördag kan ansökan om specialvårdspenning lämnas in den första vardagen därefter. Detsamma gäller självständighetsdagen, första maj, julafton och midsommarafton.

Exempel

Om rätten till specialvårdspenning har uppkommit 8.8 kan ansökan om specialvårdspenning lämnas in ännu måndagen 10.12, om 8.12 var en helgfri lördag.

Specialvårdspenning kan beviljas även om den inte har sökts inom utsatt tid, om det vore oskäligt att avslå ansökan på grund av att den kommit in för sent. Om ansökan om förmånen är försenad, ska du be den sökande lämna in en utredning om orsaken till förseningen (kundbrev ERL06r).

Det kan vara oskäligt att avslå en ansökan om specialvårdspenning till exempel om ansökan har försenats av någon orsak som inte beror på den sökande eller av något annat giltigt skäl.

Som särskilda skäl för att bevilja en förmån trots försening räknas inte ovetskap om förmånen eller att intressebevakaren eller någon annan ansökningsberättigad person har försummat att bevaka förmånen.

1.5.4 Begäran om tilläggsutredningar

Läs mer om utredande av ärenden och om begäran av tilläggsutredning.

Om ansökan är bristfällig ska man be att kunden kompletterar uppgifterna på ansökningsblanketten eller lämnar in sådana handlingar som behövs som bilaga till ansökningsblanketten. Innan du ber om tilläggsutredningar ska du ta reda på om FPA redan har uppgiften och om den kan användas (till exempel uppgifter som kunden har lämnat i samband med tidigare ansökningar eller andra förmåner, familjemedlemmars uppgifter). Om FPA redan har tillgång till uppgifterna ska inga nya utredningar begäras. Alla tilläggsutredningar som behövs för att avgöra ett ärende ska i möjligaste mån begäras på en och samma gång.

Observera att olika förmånslagar har bestämmelser om när FPA får begära tilläggsutredningar direkt från en utomstående aktör. Läs mer om att få information av andra aktörer.

Med meddelandetjänsten, genom att ringa eller skriva

- Prioritetsordningen för begäran om tilläggsutredningar är i förmånshandläggningen följande:
 - Meddelandetjänsten eller telefon
 - Kundbrev (om det inte är möjligt att kontakta klienten per telefon eller via meddelandetjänsten eller det inte är lämpligt i kundens situation)
- Tilläggsutredningar begärs i första hand med meddelandetjänsten eller per telefon beroende på vilket sätt som är mer ändamålsenligt och fungerar bättre för att slutföra ärendet.
- Om kunden inte kan nås med ett meddelande eller per telefon skickas ett kundbrev.
- Meddela kunden när FPA senast behöver få tilläggsutredningen. Informera samtidigt kunden om att ärendet kan avgöras efter att tidsfristen gått ut även om hen inte lämnar in någon tilläggsutredning.
- Anteckna i samband med en muntlig begäran om tilläggsutredning under Yhteydenotto i Oiwa vilka tilläggsutredningar du har begärt och när de senast ska lämnas in.
- Om kunden redan har ett arbete under behandling i Oiwa ska kontakten fogas till arbetet och vid behov ska en ny väntetid anges.
- Instruera kunden att lämna in de nödvändiga bilagorna i första hand via Meddelanden > Skicka meddelande eller bilaga i [MittFPA](#), eller meddela kunden den svarsadress dit bilagorna kan skickas. Adresserna hittar du t.ex. på [fpa.fi](#) under Privatpersoner - [Postadresser](#). Postboxadresserna anges enligt kundens bostadsort.

Meddelandetjänsten används i förmånshandläggningen då man begär tilläggsutredningar när kunden har godkänt att meddelandetjänsten används på webben. Det lönar sig att använda meddelandetjänsten i första hand i sådana fall när man inte behöver göra någon helhetsmässig kartläggning av kundens livssituation eller servicebehov.

Om man försöker ringa kunden men inte får svar skickas ett sms per dator från 16100-tjänsten (**via Ingångssidan på Sinetti**)

- FPA har gemensamma mallar för sms som kan användas vid olika situationer och för olika behov. Förmånsspecifika mallar för sms finns på sidan Etuuksien ohje under rubriken Työvälineet.
- Den mall du använder kan du vid behov redigera vad gäller telefonnumret du ger till kunden.
- Kopiera sms:et innan du skickar det och registrera det under Yhteydenotto i Oiwa.

Det är bra att be om tilläggsutredningar med kundbrev om det är ändamålsenligt med tanke på kundens situation, mängden utredningar eller utredningarnas art. I krävande förmånsfall kan det ändå vara klokt att försöka nå kunden till exempel per telefon i ett par dygn innan man skickar ut ett kundbrev.

Kunden kan lämna in tilläggsutredningarna som bilaga i meddelandetjänsten, muntligt eller skriftligt. Kunden kan t.ex. per telefon komplettera med uppgifter som inte uppgetts på ansökningsblanketten. De externa utredningar som ska fogas till ansökan, t.ex. löneintyg eller hyresavtal, ska emellertid skickas in via e-tjänsten som bilagor till ett meddelande eller lämnas in skriftligt. Vilka uppgifter som kunden alltid ska lämna in skriftligt har fastställts förmånsvis.

Av datasäkerhetsskäl är e-post inte en officiell kontaktkanal hos FPA. Om kunden ändå sänder en tilläggsutredning eller bilagor per e-post så godkänns de. Läs mer om att lämna in tilläggsutredningar elektroniskt och om att ta emot filbilagor med minnessticka, CD eller mobiltelefon.

Komplettering av en ansökningsblankett

- Om en ansökningsblankett är **bristfälligt ifylld** ska den ursprungliga blanketten inte återsändas för komplettering, utan man ska be klienten redogöra för de uppgifter som saknas på blanketten, i första hand med hjälp av meddelandetjänsten.
- Komplettering eller annan uppgift som klienten lämnat ska antecknas i Oiwa (vid förmåner som inte skannas: på ansökningsblanketten eller på separat papper). Om du på en ansökningsblankett registrerar uppgifter som kunden lämnat ska de uppgifter som du själv har registrerat särskiljas (t.ex. med ditt bomärke) från de uppgifter som kunden egenhändigt antecknat.
- Om underskriften saknas på ansökningsblanketten kan du läsa mer under underskrift.

Läs mer om komplettering av ansökningsblanketten och om komplettering av handlingar.

Tidsfrist för tilläggsutredningar

Läs om tidsfrist för inlämning av tilläggsutredning

- Uppge i samband med begäran om tilläggsutredningar en bestämd tid inom vilken de begärda uppgifterna ska lämnas in. Tidsfristen för att lämna in kompletterande uppgifter är oftast två veckor, men den kan också vara längre om det krävs för att utredningen ska kunna göras. När en begäran om utredning sänds till utlandet bör fristen vara längre. Tidsfristen kan å andra sidan även vara kortare än två veckor, om kunden uppger att hen kan lämna in utredningen redan tidigare.
- Samma tilläggsutredning som man redan bett om ska inte begäras på nytt. Om en kund skriftligt på ansökningsblanketten eller på annat sätt har lovat att lämna in tilläggsutredningar senast ett visst datum, ska du inte be kunden lämna in dessa utredningar.

- Om kunden inte lämnar in tilläggsutredningarna inom utsatt tid kan ärendet avgöras utifrån de uppgifter som finns att tillgå då tidsfristen gått ut.
- Särskilt innan man meddelar ett avslagsbeslut är det bra att kontrollera om det under Yhteydenotto, i kommentarerna eller i kundbrevet finns nämnt att man kommit överens om eller gett kunden en avvikande tidsfrist.
- På begäran av kunden kan tidsfristen förlängas om hen inte kan lämna in tilläggsuppgifterna inom den ursprungliga tidsfristen. Om kunden ber om tilläggstid ska du komma överens med hen om en ny tidsfrist, anteckna den under Yhteydenotto i Oiwa, foga den till det väntande arbetet och vid behov sätta en ny väntetid för arbetet. Tilläggstid kan i regel ges bara en gång. Vid behov kan tidsfristen förlängas också efter detta om dröjsmålet beror på omständigheter som kunden inte rå för.
- Även en utredning som inkommit efter att tidsfristen gått ut ska beaktas i beslutsprocessen. Om beslutet redan fattats kan det rättas vid behov.

1.5.4.1 Tilläggsutredningar i samband med specialvårdspenning

FPA ska se till att ärenden gällande specialvårdspenning utreds tillräckligt. Avgörandet får inte fattas utifrån bristfälliga utredningar. Den som söker specialvårdspenning är skyldig att meddela de uppgifter som FPA behöver för att bevilja och betala specialvårdspenning.

Begär vid behov uppgifter från arbetsgivaren om hinder för lönearbete och om löneutbetalningen antingen per telefon eller på blankett Y 17r.

Då du utreder om frånvarotiden varit oavlönad ska du först kontrollera i inkomstregistret om arbetsgivaren har anmält uppgifter om frånvaro för den tid som ansökan gäller.

Som orsak till frånvaro utan lön kan arbetsgivaren välja t.ex.

- Rehabilitering
- Vårdledighet
- Barns sjukdom eller tvingande familjeskäl
- Annan orsak
- Tjänstledighet

Om det i inkomstregistret syns en frånvaro med lön under den tid som ansökan gäller har ingen inkomstförlust uppkommit.

Om det inte finns några uppgifter om frånvaro i inkomstregistret ska du be arbetsgivaren lämna in uppgifterna till FPA.

Begär vid behov ett intyg över deltagande i anpassnings- eller rehabiliteringskurs eller annan motsvarande rehabiliteringsverksamhet. Deltagande i kursen påvisas med ett intyg från kursarrangören på blankett SV 10r eller KU 114r. Också annan motsvarande utredning om deltagande i rehabilitering kan godkännas om de uppgifter som behövs framgår av utredningen.

När specialvårdspenning söks på grund av annan rehabiliterande verksamhet eller till exempel för besök på en protesverkstad, behövs det en remiss från hälso- och sjukvården samt ett intyg över besöket. Begär vid behov en remiss och ett intyg.

Beviljande av specialvårdspenning förutsätter frånvaro från arbetet och deltagande i vården av det sjuka barnet. Försäkra dig vid behov om att kunden varit frånvarande från arbetet.

Om läkarutlåtandet inte innehåller tillräckliga uppgifter för att man ska kunna bedöma förutsättningarna för att bevilja specialvårdspenning kan du begära en tilläggsutredning av den försäkrade själv.

Formulera begäran om tilläggsutredning med omsorg så att du får de uppgifter som behövs för att ansökan ska kunna avgöras. Begär inga onödiga uppgifter så att den datasekretess som personuppgiftslagen förutsätter inte äventyras. Till exempel får man inte be om uppgifter ur sjukjournalen om barnets hela sjukdomshistoria, utan endast de uppgifter som behövs för att ansökan om specialvårdspenning för den aktuella perioden ska kunna avgöras.

Om tilläggsutredningen kommer in från annat håll än av den försäkrade själv och om utredningen skulle leda till att ansökan om specialvårdspenning avslås helt eller delvis ska den sökande höras innan ärendet avgörs (FörvaltnL 434/2003 6 kap. 34–36 §).

Konsultera vid behov en sakkunnigläkare om behovet av tilläggsutredning.

1.6 Belopp

Beloppet av sjukdagpenning, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, partiell föräldrapenning, särskild moderskapspenning och specialvårdspenning, donationsdagpenning och rehabiliteringspenning beräknas utifrån årsinkomsten.

Anvisningen om beloppet av årsinkomsten är gemensam för alla ovannämnda dagpenningar. Utöver den gemensamma anvisningen finns det också en anvisning för varje förmån, som beskriver hur dagpenningen i fråga bestäms. Anvisningarna ska tillämpas parallellt.

Förmånsvisa anvisningar:

- Sjukdagpenning
- Föräldradagpenningar
- Specialvårdspenning
- Rehabiliteringspenning

Om arbetsoförmågan eller rätten till förmånen börjar före år 2020, bestäms dagpenningarna enligt de gamla anvisningarna. De gamla anvisningar finns i arkivet över förmånsanvisningar.

1.6.1 Årsinkomst

Dagpenningen bestäms utifrån årsinkomsten. Årsinkomsten beräknas utifrån en granskningsperiod som omfattar [de 12 kalendermånader](#) som föregår kalendermånaden före den månad då arbetsoförmågan eller rätten till förmånen i fråga börjar. Kundens årsinkomst kan bestå av ett eller flera olika slag av inkomster (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 1 mom.). I årsinkomsten beaktas sådana [i lagen angivna](#) inkomster som kunden haft under granskningsperioden. [I särskilda situationer](#) kan årsinkomsten även beräknas utifrån inkomsten under de 3 sista kalendermånaderna i granskningsperioden (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 3 mom.).

Mellan granskningsperioden och den tidpunkt då utbetalningen av förmånen börjar finns 1 kalendermånad för vilken inkomsterna inte beaktas.

Anmärkning

När det gäller dagpenningar som börjar betalas i januari 2020 är granskningsperioden för årsinkomsten undantagsvis de 12 kalendermånader (1.1–31.12.2019) som infaller omedelbart innan arbetsförmågan eller rätten till förmånen börjar.

1.6.1.1 Granskningsperiod för årsinkomsten

Med granskningsperiod avses de 12 kalendermånader som föregår kalendermånaden före den månad då arbetsförmågan eller rätten till förmånen börjar. Den kalendermånad som infaller omedelbart innan arbetsförmågan eller rätten till förmånen börjar ingår alltså inte i granskningsperioden för årsinkomsten, och inkomsterna under denna månad beaktas inte i årsinkomsten. Granskningsperioden för årsinkomsten är alltid 12 kalendermånader och den kan inte till någon del överföras till följande period, förlängas eller ändras. När man övergår från en dagpenningförmån till en annan fastställs alltid en ny granskningsperiod för den nya förmånen. Systemet fastställer automatiskt granskningsperioden.

På ansökan av kunden kan årsinkomsten i vissa [särskilda situationer](#) som anges i lagen också beräknas utifrån inkomsten under de tre sista kalendermånaderna i granskningsperioden.

Exempel

Kunden har ansökt om dagpenning för tiden 4.10.2020–15.12.2020. Granskningsperioden för årsinkomsten är 1.9.2019–31.8.2020. September

månad som infaller omedelbart innan rätten till förmånen börjar ingår inte i granskningsperioden.

1.6.1.2 Specialfall under granskningsperioden

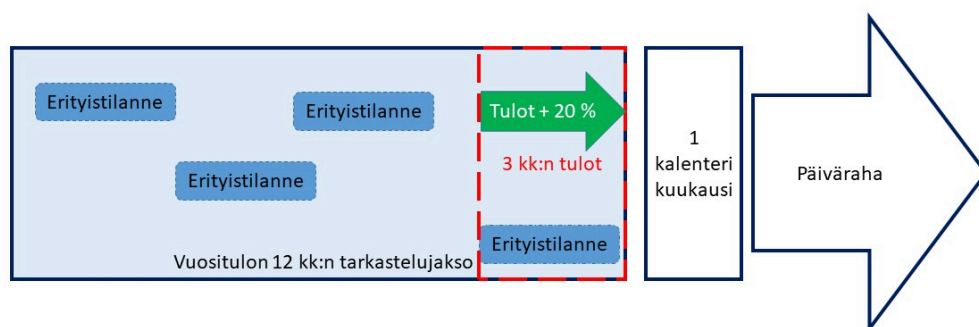
Årsinkomsten kan också beräknas utifrån inkomsten för de 3 sista kalendermånaderna i granskningsperioden (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 3 mom.) då följande villkor uppfylls:

1. kunden **ansöker** om dagpenning utifrån inkomsten för 3 kalendermånader,
2. **minst 1** av de nedan beskrivna **särskilda situationerna har varit aktuell** under granskningsperioden på 12 kalendermånader och
3. inkomsten under de **3** sista kalendermånaderna i granskningsperioden multiplicerad med 4 och omvandlad till årsinkomst är minst **20 procent högre** än årsinkomsten under hela granskningsperioden.

Också inkomsten för 3 kalendermånader kan bestå av flera olika slag av inkomster som beaktas i årsinkomsten. Kunden behöver inte ha inkomster under hela tremånadersperioden.

Huruvida det är möjligt att fastställa dagpenningen utifrån inkomsten för 3 kalendermånader undersöks endast om kunden ansöker om dagpenning utifrån inkomsten i fråga. FPA har ingen skyldighet att i samband med handläggningen av ansökan undersöka om det i kundens fall har varit fråga om en särskild situation under granskningsperioden för årsinkomsten.

Kunden kan utan tidsbegränsning ansöka om att hans dagpenning fastställs utifrån inkomsten för 3 kalendermånader.

Särskilda situationer

Det är fråga om en särskild situation om kunden under granskningsperioden på 12 kalendermånader

- har blivit klar med sin yrkesutbildning och avlagt en examen

- har fullgjort militärtjänst eller civiltjänst
- efter föräldradagpenningensperioden helt eller delvis har varit borta från arbetslivet på grund av hemvård av sitt barn som är under 3 år
- efter föräldradagpenningensperioden helt eller delvis har varit borta från arbetslivet på grund av hemvård av sitt adoptivbarn
- har varit borta från arbetet på grund av deltagande i sjukvård av sitt sjuka barn eller sitt barn med funktionsnedsättning som är under 16 år
- har flyttat från utlandet till Finland och under sin vistelse utomlands inte varit sjukförsäkrad i Finland.

Om ingen av ovannämnda särskilda situationer har inträffat under granskningsperioden, kan dagpenningens belopp inte beräknas enligt undantagsbestämmelsen. Arbetslöshet och lång sjukledighet betraktas exempelvis inte som särskilda situationer. Inte heller högre inkomster räcker som grund för att tillämpa undantagsbestämmelsen, om det inte annars har varit fråga om en särskild situation.

Ta reda på vilket slag av särskild situation det handlar om, i första hand utifrån de uppgifter som FPA har tillgång till. Om saken inte går att utreda med hjälp av dessa uppgifter, ska du be kunden om närmare uppgifter.

Observera att den särskilda situationen kan ha inträffat när som helst under granskningsperioden på 12 kalendermånader. Om den särskilda situationen har inträffat först månaden efter granskningsperioden, beaktas den inte.

Exempel

Maries moderskapsledighet/arbetsoförmåga börjar 2.4.2020. Granskningsperioden för Maries årsinkomst är således 1.3.2019–29.2.2020. Under granskningsperioden har Marie fullgjort militärtjänst 1–20.3.2019. Efter det har hon varit arbetslös under tiden 21.3.2019–30.11.2019 och sedan fått en ordinarie anställning 1.12.2019. Eftersom en särskild situation har inträffat i början av granskningsperioden, kan Marie ansöka om att dagpenningen ska fastställas utifrån inkomsten för 3 kalendermånader, dvs. för tiden 1.12.2019–29.2.2020. Att hon fick ordinarie anställning efter arbetslösheten räcker inte enbart som grund för att beräkna dagpenningens belopp utifrån inkomsten för 3 kalendermånader.

Exempel

Sinis arbetsoförmåga börjar 15.12.2020. Granskningsperioden för Sinis årsinkomst är således 1.11.2019–31.10.2020. Sini har haft ett heltidsarbete hela hösten, eftersom studierna var på slutrakan. Enligt studieregistret är utexamineringsdagen 20.11.2020. I Sinis fall uppfylls inte det villkor som förutsätts för att årsinkomsten ska kunna beräknas utifrån inkomsten under 3 kalendermånader, eftersom den särskilda situationen inte inträffar under granskningsperioden för årsinkomsten.

Förändring i en särskild situation

Den särskilda situationen kan upphöra att gälla, om granskningsperioden för årsinkomsten ändras. Det kan vara fallet exempelvis i samband med moderskapspenning, ifall barnet föds för tidigt, eller i samband med rehabiliteringspenning, ifall inledandet av rehabiliteringen senareläggs till följande månad. Undersök i ett sådant fall om beslutet behöver rättas.

1.6.1.2.1 Att bli klar med sin yrkesutbildning och avlägga examen

Att bli klar med sin yrkesutbildning innebär att den studerande avlägger den examen som ingår i studierna i Finland eller utomlands (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 4 mom.). Det kan till exempel vara fråga om en

- yrkesinriktad grundexamen
- yrkesexamen
- specialyrkesexamen
- lägre högskoleexamen
- högre högskoleexamen
- påbyggnadsexamen: licentiatexamen eller doktorsexamen

Villkoret är att examen har avlagts i sin helhet och att kunden har ett intyg över slutförd examen. Undantagsbestämmelsen kan inte tillämpas om den studerande inte har fått något intyg över sin examen, även om alla studieprestationer som ingår i examen är avklarade. Det måste finnas uppgift om dagen för utexaminering, dvs. den dag som anges i examensbetyget och som läroanstalten anmäler som examensdag i registren. Examensdagen i fråga ska infalla under de 12 kalendermånader som ingår i granskningsperioden för årsinkomsten.

För att bestämmelsen ska kunna tillämpas förutsätts inte att den studerande helt och hållet har övergått till arbetslivet efter examen.

Exempel

En far ansöker om faderskapspenning fr.o.m. 1.11.2020 för ett barn som fötts 1.10.2020. Granskningsperioden för årsinkomsten är då 1.10.2019–30.9.2020. Fadern har avlagt rättsnotarieexamen 15.5.2020 och arbetat som praktikant på en advokatbyrå under tiden 2.5–31.8.2020. Fadern kan ansöka om att årsinkomsten beräknas utifrån inkomsten under de 3 sista kalendermånaderna av granskningsperioden, dvs. 1.7–30.9.2020, även om han inte har inkomst under hela tremånadersperioden och även om en del av inkomsterna består av annat än löneinkomst.

Med avläggande av examen avses inte

- avläggande av studentexamen
- utbildning som handleder för yrkesinriktad grundexamen (VALMA)
- utbildning som förbereder för arbete och ett självständigt liv (TELMA)
- arbetsplatsutbildning
- utbildning inom det fria bildningsarbetet
- yrkesinriktad fortbildning eller kompletterande utbildning
- utbildning som ordnas för personer som redan har avlagt en högskoleexamen och där avsikten är att få yrkesbehörighet eller tjänstebehörighet (t.ex. pedagogiska studier för lärare, specialiseringsstudier inom hälsovården)
- avläggande av en delexamen

Anmärkning

Om du inte är helt säker på ifall en utbildning ska beaktas som examensstudier, kan du be om närmare information av gruppen för rådgivning om studiestöd i det egna försäkringsdistriktet (kontaktuppgifter)

i sammandraget). Det finns också ett sammandrag med mer detaljerad information om hur du tar reda på uppgifter om utbildningar och examina.

Högskoleexamen

Uppgifter om utexaminering från högskolor syns alltid i HEKY> Opintotukeen liittyyvät tiedot. Av uppgifterna framgår det om det handlar om en högskoleexamen eller om någon annan utbildning som leder till examen. Vid högskolorna ordnas också andra utbildningar än sådana som leder till en examen. Om du är osäker på huruvida det handlar om utbildning som leder till examen, kan du be om närmare information av den grupp som ansvarar för rådgivning om studiestöd i ditt försäkringsdistrikt.

Studier på andra stadiet

FPA får uppgifter om utexaminering från utbildning på andra stadiet endast ifall kunden har haft studiestöd eller stöd för skolresor. Även om kunden har haft ovannämnda stöd fås ändå inga utexamineringsuppgifter om det har varit fråga om yrkesutbildning som övervakas av någon annan myndighet än undervisningsmyndigheten (se förteckning) eller någon annan form av utbildning än sådan som är underställd offentlig tillsyn (se förteckning). Be kunden lämna in examensbetyget ifall uppgifterna om utexamineringen inte syns i FPA:s system.

Av de uppgifter om utexamineringen som syns i systemet går det inte heller alltid att sluta sig till om utbildningen har varit en examensutbildning eller något annat slag av utbildning. I sådana fall ska du genom en förfrågan gällande beredningen av studiestödet (Valmistelutiedot) ta reda på för vilket slag av studier studiestödet har beviljats. Du kan vid behov be den grupp som ansvarar för rådgivning om studiestöd i ditt försäkringsdistrikt om hjälp.

Yrkesinriktade studier vid en privat läroanstalt

Om kunden har genomfört yrkesinriktade studier vid en privat läroanstalt, betraktas de i princip inte som yrkesutbildning, även om utbildningen har gått under benämningen examensutbildning. Ett undantag utgör dock situationer där den studerande efter studierna har avlagt en fristående examen och fått ett officiellt examensbetyg över sitt kunnande.

Om en yrkesexamen har avlagts som en fristående examen finns uppgifterna om examen i datalagret KOSKI. Om du inte har användarrättigheter till KOSKI för din egen förmån eller om du utifrån de uppgifter som finns att tillgå inte är säker på om det är fråga om avläggande av en yrkesinriktad examen, kan du be om mer information av den grupp som ansvarar för rådgivning om studiestöd i ditt försäkringsdistrikt.

Annan examensutbildning som övervakas av en myndighet

Examensutbildning ordnas ytterligare vid läroanstalter som övervakas av en myndighet inom den egna branschen. Sådana läroanstalter är

- Brottpåföljdssektorns utbildningscentral
- Gräns- och sjöbevakningsskolan
- Räddningsinstitutet
- Helsingfors stads räddningsskola
- Ålands Yrkesgymnasium

Be i sådana fall den studerande själv om examensbetyget. Genom en förfrågan gällande beredningen av studiestödet (Valmistelutiedot) kan du se om studiestödet har beviljats för examensutbildning.

Utbildning inom det fria bildningsarbetet

Utbildning inom det fria bildningsarbetet betraktas aldrig som yrkesinriktad examensutbildning. Den här typen av utbildning ges exempelvis vid folkhögskolor eller arbetarinstitut.

Examen som avlagts utomlands

När hela examen har avlagts utomlands och den studerande har fått studiestöd för studierna i fråga, ombes den studerande alltid att lämna in sitt examensbetyg efter utexamineringen så att FPA kan registrera uppgifterna om examen. På samma sätt ska den studerande lämna in sitt examensbetyg och uppgifterna om examen registreras, ifall den studerande ansöker om studiestöd för högskolestudier i Finland och hen i sin studiestödsansökan uppger att hen tidigare har avlagt en examen utomlands. Om en kund lämnar in en kopia av examensbetyget med tanke på dagpenning och uppgifterna saknas i registret, ska du även meddela studiestödsgruppen genom att skapa ett uppdrag (Toimeksianto) och lägga till examensbetyget som bilaga. Välj Opintotuki (studiestöd) som förmån och Maksuedellytysten selvittäminen (utredning av betalningsförutsättningarna) som arbetstyp. Styr arbetet manuellt till handläggningseenheten Itäinen vakuutuspiiri 39000 och arbetskönen Itäinen vakuutuspiiri / Ot Ulkom. oppilaitos 39000.

Om kunden inte har fått studiestöd för sina studier och examen har avlagts utomlands, ska du be kunden att lämna in en kopia av examensbetyget. Kontakta studiestödsgruppen i östra försäkringsdistriktet och be dem bedöma om det handlar om en examen som innebär att den studerande blir klar med sin yrkesutbildning. I ett sådant fall kan det också bli fråga om en särskild situation, närmare bestämt flytt till Finland, ifall kunden under studietiden utomlands inte har varit sjukförsäkrad i Finland.

Andra utlandsstudier

Den studerande har också kunnat genomföra andra studier än examensinriktade studier utomlands, till exempel

- studier vid folkhögskola som motsvarar fritt bildningsarbete
- yrkesinriktad tilläggutbildning på andra stadiet eller vid högskolor
- högskoleexamina som inte direkt går att jämföra med examensstrukturen i Finland.

Sådana studier betraktas inte som en särskild situation under granskningsperioden.

1.6.1.2.2 Vård av eget barn

Med vård av eget barn (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 4 mom.) avses att någon av följande situationer förekommer under granskningsperioden:

Hemvård av ett barn under 3 år efter föräldrapenningsperioden

- en förälder som är i ett anställningsförhållande har efter föräldradagpenningsperioden blivit vårdledig eller partiellt vårdledig från sitt arbete på grund av hemvård av ett barn som är under 3 år
- en förälder som inte är i ett anställningsförhållande sköter sitt barn på heltid och är inte samtidigt till exempel arbetslös heltidsarbetssökande eller heltidsstuderande
- en förälder har en deltidsanställning på grund av hemvård av ett barn som är under 3 år och är inte samtidigt till exempel arbetslös heltidsarbetssökande eller heltidsstuderande
- en förälder som arbetar som företagare är helt eller delvis borta från det arbete som ansluter till företagsverksamheten på grund av hemvård av sitt barn som är under 3 år

För att vård av eget barn ska utgöra en särskild situation måste det i kundens familjeuppgifter eller boendeuppgifter under granskningsperioden finnas uppgifter om ett barn under 3 år. Om barnet inte nämns i kundens uppgifter, ska du ta reda på om kunden har ett barn som bor utomlands. FPA har inte uppgifter om barn som bor utomlands.

Det är fråga om en särskild situation om kunden under granskningsperioden har beviljats stöd för hemvård av barn och det i uppgifterna står att det är föräldern som är vårdare (Vanhempä). Du kan kontrollera detta genom en förfrågan gällande beredningen av förmånsärendet (Valmistelutiedot). Välj Perhetiedot (uppgifter om familjen) och bland de personer som inverkar på förmånen uppgifter om barnet. Uppgiften visas i samband med barnets vårdperioder. Att kunden beviljats flexibel vårdpenning är också ett tecken på att det är fråga om en särskild situation.

Om föräldern har haft stöd för hemvård av barn eller flexibel vårdpenning och hela tiden samtidigt har varit arbetslös heltidsarbetssökande eller heltidsstuderande, anses emellertid frånvaron från arbetet i första hand bero på arbetslösheten eller studierna, inte på vården av barnet.

Det kan vara svårt att bedöma en studerandes situation, eftersom det inte enbart utifrån rätten till studiestöd går att bedöma huruvida studier är heltidsstudier eller inte. Om en studerande t.ex. inte studerar eller arbetar under sommarmånaderna, kan orsaken till frånvaron från arbetet de facto vara vård av eget barn och inte heltidsstudier. Om den studerande också arbetar vid sidan av studierna, kan emellertid arbetsminskningen på grund av vård av barn bedömas på samma sätt som för andra föräldrar som arbetar.

Om en kund inte har haft stöd för hemvård av barn eller flexibel vårdpenning, ska du kontrollera om det i anställningsuppgifterna i inkomstregistret finns information om att arbetet har minskat under den tid barnet vårdats hemma. Om du inte får informationen från inkomstregistret ska du be kunden om en utredning som visar att arbetet har minskat under granskningsperioden på grund av hemvård av barn.

För företagare räcker det med en egen utredning om frånvaron från arbetet eller förkortningen av arbetstiden.

Hemvård av ett adoptivbarn

För att vård av eget barn ska utgöra en särskild situation måste det i kundens familjeuppgifter eller boendeuppgifter under granskningsperioden finnas uppgifter om ett adoptivbarn eller ett barn som tagits i vård i adoptionssyfte. Adoptivbarnets ålder

spelar ingen roll men en adoptivförälder har i regel rätt till vårdledighet tills det har gått två år sedan barnet adopterades, men högst tills barnet börjar skolan.

I fråga om adoptivbarn tillämpas samma principer som beskrivs ovan om hemvård av barn under 3 år.

Vård av ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning som är under 16 år (hemvård eller sjukhusvård som föräldern deltar i)

- en förälder som är i ett anställningsförhållande har blivit ledig från sitt arbete på grund av vård av ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning som är under 16 år
- en förälder som inte är i ett anställningsförhållande är förhindrad att arbeta eller studera på grund av hen vårdar sitt sjuka barn eller sitt barn med funktionsnedsättning

För att vård av eget barn ska utgöra en särskild situation måste det i kundens familjeuppgifter eller boendeuppgifter under granskningsperioden finnas uppgifter om ett barn under 16 år. Om barnet inte nämns i kundens uppgifter, ska du ta reda på om kunden har ett barn som bor utomlands. FPA har inte uppgifter om barn som bor utomlands.

Det är fråga om vård av barn då en förälder som är i arbetslivet har varit tvungen att stanna hemma från sitt arbete för att vårda sitt sjuka barn eller sitt barn med funktionsnedsättning som är under 16 år, hemma eller på sjukhus. Arbetsfrånvarons längd har inte fastställts. Det kan vara fråga om t.ex. en tillfällig frånvaro med lön på grund av sjukt barn. För företagare räcker det med en egen utredning om frånvaron från arbetet eller förkortningen av arbetstiden.

Om föräldern hela tiden har haft arbetslöshetsförmån anses emellertid orsaken till frånvaron från arbetet inte vara vård av ett sjukt barn eller ett barn med funktionsnedsättning, utan arbetslöshet.

Exempel

Granskningsperioden för en kunds årsinkomst är 1.5.2019–30.4.2020. Kunden har fått inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån under tiden 1.5.2019–31.12.2019, och har börjat arbeta 1.1.2020. Kunden har ett barn i lågstadieåldern som under granskningsperioden i augusti har vårdats på sjukhus i en vecka och kunden har deltagit i vården av barnet. I kundens fall uppfylls inte det villkor som förutsätts för att årsinkomsten ska kunna beräknas utifrån inkomsten under 3 kalendermånader, eftersom orsaken till kundens frånvaro från arbetet är arbetslöshet.

Om barnet hade varit i sjukhusvård och kunden hade varit borta från sitt arbete i februari, skulle årsinkomsten ha kunnat beräknas utifrån inkomsten för 3 kalendermånader.

1.6.1.2.3 Militär- eller civiltjänst

Med militärtjänst eller civiltjänst avses tjänstgöring för att fullgöra värnplikten eller för att uppfylla civiltjänsteplikten. Även frivillig militärtjänst för kvinnor betraktas som militärtjänst (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 5 mom.).

Tjänstgöringen behöver inte vara fullgjord i sin helhet för att undantagsbestämmelsen ska kunna tillämpas. Tjänstgöringen har kunnat avbrytas eller ännu pågå. Det räcker med att kunden har varit i tjänst under granskningsperioden.

Ett tecken på att det är fråga om en särskild situation är att kunden under granskningsperioden har haft militärunderstöd eller att det på sidan Palvelutiedot finns uppgifter om att kunden är värnpliktig. Även kundens partner har kunnat ha militärunderstöd. Det framgår av till exempel ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om en person fullgör militär- eller civiltjänst. Om det inte framgår av FPA:s uppgifter att kunden fullgör militär- eller civiltjänst, ska du be kunden lämna in en utredning om tjänstgöringen. Om tjänstgöringen har fullgjorts i sin helhet kan kunden lämna in en kopia av militärpasset. Om tjänstgöringen har avbrutits kan det hända att kunden inte har fått något beslut om avbruten tjänstgöring. Det duger också med en kopia av ett kontoutdrag, där det framgår att dagpenning har betalats ut under tjänstgöringen.

1.6.1.2.4 Flytt till Finland

Med flytt till Finland avses en situation där en person under granskningsperioden har flyttat till Finland och blivit sjukförsäkrad i Finland (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 6 mom.). För att undantagsbestämmelsen ska kunna tillämpas förutsätts att personen både flyttat till Finland och blivit sjukförsäkrad i Finland under granskningsperioden. Bestämmelsen kan inte tillämpas om en kund har blivit sjukförsäkrad men inte flyttat till Finland.

Om kunden har bott i Finland redan en längre tid men blivit sjukförsäkrad först under granskningsperioden, uppfylls inte villkoren för att situationen ska kunna betraktas som en särskild situation. Om kunden på grundval av arbete under granskningsperioden har blivit sjukförsäkrad i Finland men inte flyttat till Finland kan bestämmelsen inte heller tillämpas. Villkoren kan dock uppfyllas också för en person som blivit försäkrad på grundval av arbete.

Flytten till Finland behöver inte vara permanent och personen behöver inte ha hemkommun i Finland.

Kontrollera i kundens försäkringsuppgifter om kunden har blivit försäkrad i Finland under granskningsperioden. Ta reda på om kunden har en adress i Finland som registrerats under granskningsperioden.

1.6.2 Inkomster som beaktas i årsinkomsten

Kundens årsinkomst kan bestå av ett eller flera olika slag av inkomster (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 1 mom.). I årsinkomsten beaktas följande i lagen angivna inkomster under granskningsperioden:

- [löneinkomst](#) enligt betalningsdagen
- [försäkringslön](#) som hänför sig till granskningsperioden
- arbetsinkomst som under granskningsperioden varit gällande enligt
 - [lagen om pensionsförsäkringar för företagare](#) (FöPL)
 - [lagen om pensionsförsäkringar för lantbruksföretagare](#) (LFöPL)
- belopp som beviljats för tid som infaller under granskningsperioden i form av
 - [ersättning för inkomstbortfall](#)
 - [förmåner](#)

Systemet hämtar automatiskt inkomsterna från olika register då årsinkomsten beräknas. Kontrollera inkomsterna och ändra årsinkomsten endast i de undantagsfall som nämns i anvisningarna för de olika inkomstslagen.

1.6.2.1 Löneinkomst

I årsinkomsten beaktas den löneinkomst som betalats ut till kunden under granskningsperioden på 12 kalendermånader (SFL 1224/2004 11 kap. 3 §). Transaktionen för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) hämtar de inkomster från inkomstregistret som enligt sjukförsäkringslagen fastställts som löneinkomster. Om det undantagsvis är nödvändigt att ta bort eller lägga till inkomster i årsinkomsten, kan du läsa i den tekniska anvisningen om hur man ändrar inkomsterna.

Som löneinkomst betraktas

- **lön** som fått i ett anställnings- eller tjänsteförhållande
- **försäkringslön** som hänför sig till granskningsperioden
- **löner, arvoden och ersättningar** på vilka förskotts innehållning ska verkställas (Lagen om förskottsuppbörd 1118/1996 13 §)
- dividend (aktieutdelning) som grundar sig på arbetsinsats
- arvoden till idrottsutövare
- löner som avses i 4 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978)
- personlig ersättning till en artist eller sportutövare (löner som avses i 3 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst)
- löner för utlandsarbete enligt 77 § i inkomstskattelagen på vilka förskotts innehållning ska verkställas i enlighet med 13 § i lagen om förskottsuppbörd
- kompletteringsdagpenning som betalas av en sådan sjukkasse som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992)
- betjäningssavgifter som fås på grundval av en anställning
- lön som har betalats i form av virtuell valuta
 - om inkomsten har fått i ett anställningsförhållande
 - om förskotts innehållning verkställs på inkomsten.

Vid beräkning av årsinkomsten används de löneinkomster som fås från inkomstregistret. Av de inkomster som registrerats i inkomstregistret beaktar transaktionen som används för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) endast sådan löneinkomst som avses i sjukförsäkringslagen. De inkomstslag i inkomstregistret som fastställts som lön i årsinkomsten finns i en bilaga till denna anvisning. I bilagan nämns separat om ett inkomstslag är förenat med något särskilt villkor som måste uppfyllas för att det ska beaktas. Ett särskilt villkor som ska uppfyllas för att en löneinkomst ska beaktas är att arbetspensionsförsäkringsavgifter ska ha betalats för lönen. Den löneinkomst som FPA beaktar i beräkningen av årsinkomsten kan avvika från den löneinkomst som kunden ser i det nationella inkomstregistret.

Transaktionen för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) beräknar beloppet av årsinkomsten utifrån de inkomstuppgifter som finns tillgängliga i inkomstregistret. Vid beräkningen av årsinkomsten beaktas de löneinkomster som betalats ut under granskningsperioden. Du kan fatta förmånsbeslutet utifrån löneuppgifterna i beräkningen av årsinkomsten. Om de uppgifter kunden lämnat in skiljer sig från de uppgifter man fått från inkomstregistret för beräkning av årsinkomst, ska du först utreda de uppgifter som finns i inkomstregistret. Löneuppgifterna i enlighet med

sjukförsäkringslagen får du fram med användningsändamålet SV-Vuositulo (SFL-arbetsinkomst).

Om kunden tar kontakt efter att hen fått förmånsbeslutet och meddelar att man i årsinkomsten inte beaktat en löneinkomst som hen haft, ska du utreda ärendet och tillsammans med kunden kontrollera vilken inkomst som saknas i beräkningen av årsinkomsten. I det här skedet lönar det sig att utnyttja den bilaga till förmånsanvisningen som innehåller de inkomstslag som ska beaktas i årsinkomsten. Om det i inkomstregistret saknas uppgifter om löner som arbetsgivaren betalat ut under granskningsperioden ska du be kunden kontakta sin arbetsgivare så att arbetsgivaren kan korrigera eller komplettera uppgifterna i inkomstregistret. Om arbetsgivaren trots begäran inte korrigerar eller kompletterar löneuppgifterna i inkomstregistret kan du godkänna en annan tillförlitlig utredning över löneinkomsten.

Exempel på inkomstslag som ska beaktas i årsinkomsten:

- tidlön (201) (t.ex. tim- eller månadslön) inklusive tillägg
- ackordslön (227)
- försäkringslön (352)
- arvode för närståendevårdare (319)
- arvode för familjevårdare (328)
- resultatpremie (223)
- lön från en idrottsfond (351)

Exempel på inkomster som inte ska beaktas som löneinkomst:

- skadestånd vid avslutande av ett anställningsförhållande eller permittering (229)
- måltidsersättning (303)
- lön som överförts till en idrottsfond (350)
- skattepliktig kostnadsersättning (353)
- köpvittnes arvode.

Förteckning över de inkomstslag som inte är löneinkomst eller för vilka det ingår villkor som ska uppfyllas för att de ska beaktas.

Exempel på inkomster som kan beaktas som löneinkomst om ArPL-avgifter betalats för dem:

- Mötesarvode (210)
- Föreläsningsarvode (214)
- Arvode för förtroendeuppdrag (215)
- Vinstarvode (233)
- Arvode för medlemskap i förvaltningsorgan (308)
- Penninggåva till personalen (310)
- Aktiepremie (319)

Avdrag

På den löneinkomst och försäkringslön som beaktats i årsinkomsten görs ett försäkringspremieavdrag, som utgör det sammanlagda beloppet av sjukförsäkringens dagpenningpremie, arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie, dvs. 9,91 % år 2021 (9,58 % år 2020). Försäkringspremieavdraget görs enligt den tidpunkt då arbetsförmågan eller rätten till förmånen börjar (SFL 1224/2004 11 kap. 7 §).

Årsinkomst för mottagare av vårdarvode

Vårdarvode för närståendevård och vårdarvode för familjevårdare beaktas i årsinkomsten för en kund som är försäkrad, om arvoden har betalats till kunden själv under granskningsperioden. En närståendevårdare som har ingått ett vårdavtal, eller en familjevårdare som har ingått ett uppdragsavtal, med en kommun, en samkommun eller med en privat producent av sådana familjevårdstjänster som köps av kommunen eller samkommunen, omfattas av det kommunala pensionskyddet, även om vårdarna inte står i anställningsförhållande och det vårdarvode som betalas är jämförbart med löneinkomst som omfattas av ArPL. Som löneinkomst beaktas de vårdarvoden som enligt uppgifterna i inkomstregistret har betalats ut till närståendevårdaren respektive familjevårdaren under granskningsperioden.

Om kunden har börjat få vårdarvode för närståendevård eller vårdarvode för familjevård redan under granskningsperioden och utbetalningen av arvodet **fortsätter** samtidigt med dagpenningförmånen, beaktas det arvode som beviljats med stöd av lagen i fråga inte i kundens årsinkomst (SFL 1224/2004 11 kap. 3 § 6 mom.). Vårdarvodet beaktas inte i årsinkomsten, oberoende av beloppet. Läs den tekniska anvisningen Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Om rätten till det vårdarvode för närståendevård eller vårdarvode för familjevård som inte beaktats i årsinkomsten **upphör** under dagpenningsperioden, ska den årsinkomst som dagpenningförmånens belopp grundar sig på justeras från och med den dag då rätten i fråga har upphört, och vårdarvodet ska beaktas i den årsinkomst som beräknats för den ursprungliga granskningsperioden. Läs den tekniska anvisningen Asiakkaalla on omaishoidon tai perhehoitajan palkkiota.

Exempel

En kund ansöker om rehabiliteringspenning för en rehabiliteringsperiod som har inletts 12.10.2020. Granskningsperioden på 12 kalendermånader är 1.9.2019–31.8.2020. Från och med 1.5.2020 har kunden fått arvode för familjevårdare till ett belopp av 799,84 euro i månaden för ett barn i familjevård. Enligt kunden fortsätter utbetalningen av arvodet för familjevårdare under hela rehabiliteringspenningensperioden. Kunden har under granskningsperioden fått arvode för familjevårdare under tiden 1.5–31.8.2020 till ett sammanlagt belopp av 3199,36 euro. Detta belopp beaktas inte i kundens löneinkomst för granskningsperioden.

Årsinkomst för kommunalveterinär

I årsinkomsten för kommunalveterinärer beaktas utöver utbetald lön även åtgärdsarvoden till ett belopp som fastställs årligen (SFL 1224/2004 11 kap. 3 § 5 mom.). Kommunen meddelar pensionsanstalten det kalkylerade arvodesbelopp som beaktas som sådan arbetsinkomst som ökar pensionen för kommunalveterinärer. Den kommun som betalar lön till veterinären fastställer varje år det kalkylerade arvodesbelopp som beaktas och anmäler också beloppet till inkomstregistret.

Obs! Om kommunalveterinären vid sidan av befattningen som kommunalveterinär även verkar som företagare på en privatpraktik, beaktas företagarinkomsten på samma sätt som för andra företagare, dvs. enligt den FöPL-arbetsinkomst som fastställts enligt den lag om pension för företagare som gällt under granskningsperioden.

Systemet hämtar automatiskt kommunalveterinärens inkomst från inkomstregistret.

Idrottsutövares löner och arvoden

Om en idrottsförening och en idrottare har ett anställningsförhållande anmäls den lön som idrottsföreningen betalar till inkomstregistret. Lönen som betalas till idrottaren anmäls med inkomstslaget **Tidlön (201)**. Tilläggsuppgiften **Idrottare** ska anges om inkomsttagaren. För tidlön som betalas till idrottare betalas inte ArPL-avgift eftersom idrottarnas pensionskydd är ordnat på annat sätt.

Den lön som idrottaren lyft ur en idrottsfond beaktas i årsinkomsten som löneinkomst. Lön som en idrottare lyft ur en idrottsfond är ofta lön som överförts till fonden och som betalats till en lagidrottare utifrån ett spelarkontrakt. I årsinkomsten beaktas också arvode som lyfts ur idrottsfonden om arvodet anmälts till inkomstregistret med inkomstslaget Arbetsersättning och tilläggsuppgiften Idrottare har angetts om inkomsttagaren.

Ställföreträdande betalare

Som utbetalare av lön eller annan ersättning kan synas en ställföreträdande betalare, som enligt lag eller avtal sköter anmälan av uppgifter till inkomstregistret för arbetsgivaren. I regel betalar den ställföreträdande betalaren löner och verkställer förskottsinnehållning, medan den faktiska arbetsgivaren betalar arbetsgivarens socialförsäkringsavgifter. Som ställföreträdande betalare verkar i allmänhet utsködningsverket, kommunerna, städerna och FPA samt närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) och konkursbon som i egenskap av ställföreträdande betalare kan betala kundens lönefordringar som betalningar enligt lönegarantin.

Transaktionen för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) beaktar enligt betalningstidpunkten också löneinkomst som den ställföreträdande betalaren har betalat. Dessutom anmärker beräkningstransaktionen (Laskenta), om samma lön har räknats in i årsinkomsten två gånger på grund av att både den ställföreträdande betalaren och den faktiska arbetsgivaren har anmält samma uppgifter. Använd i en sådan situation avvikande årsinkomst och beakta löneinkomsten endast enligt den ena utbetalarens anmälan.

Utlandsinkomst

I årsinkomsten beaktas inkomster för den tid en kund har varit försäkrad i Finland enligt sjukförsäkringslagen (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 2 mom.). Om en [försäkringslön](#) har fastställts för kunden beaktas inte den inkomst som har tjänats in utomlands i årsinkomsten. Om ingen försäkringslön har fastställts för kunden, beaktas i årsinkomsten den förskottsinnehållningspliktiga lön som betalats för utlandsarbetet eller utifrån den lön som betalats till en begränsat skattskyldig person.

När en kund är försäkrad i Finland fås i regel även inkomst som tjänats in utomlands från inkomstregistret. Systemet hämtar då automatiskt löneuppgifterna från inkomstregistret.

Om uppgifterna undantagsvis inte finns i inkomstregistret, kan någon annan utredning av inkomsten i fråga godkännas.

En kund kan i undantagsfall uppge löneinkomst för en tid då hen inte har varit försäkrad i Finland, om hen tidigare har varit försäkrad i Finland, och om hen har tjänat in inkomsten medan hen arbetade i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater

eller i en stat där Europeiska unionens lagstiftning tillämpas och efter det på nytt har blivit försäkrad i Finland. En förutsättning är också att kunden inte har någon årsinkomst alls i Finland. Om i ett sådant fall den löneinkomst som har tjänats in utomlands är avsevärt mycket lägre eller högre än inkomsten från motsvarande arbete i Finland, kan den inkomst som används som grund för dagpenningförmånen uppskattas utifrån inkomsten hos en person som arbetar i motsvarande uppgifter i Finland och vars erfarenhet och kompetens är jämförbara med den försäkrades (SFL 1224/2004 11 kap. 3 § 7 mom.).

Om lönen har betalats i någon annan valuta än euro, omvandlas löneinkomsten till euro så att man använder den omräkningskurs som publicerades under granskningsperiodens sista dag (administrativa kommissionens beslut H3, 15.10.2009). Vid omräkningen av valutakurser används de omräkningskurser som Europeiska centralbanken dagligen publicerar. Omräkningen av valuta kan göras på [ECB:s webbplats](#).

Stipendier som betalats från utlandet beaktas inte i årsinkomsten.

1.6.2.2 Försäkringslön

Försäkringslön är en kalkylerad lön som fastställs för den tid en arbetstagare är utstationerad utomlands. Försäkringslönen motsvarar den lön som skulle betalas ut om det arbete som utförs i utlandet skulle utföras i Finland. Försäkringslönen beaktas i årsinkomsten till den del arbetet utomlands har utförts under granskningsperioden för årsinkomsten (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 1 mom.).

FPA får uppgifter om försäkringslönen från inkomstregistret och systemet hämtar automatiskt uppgifterna då årsinkomsten beräknas. Arbetsgivaren anmäler beloppet av försäkringslönen per kalendermånad till inkomstregistret. Om arbetet utomlands har börjat eller slutat mitt i en kalendermånad, anmäler arbetsgivaren till inkomstregistret som belopp för månaden i fråga beloppet av försäkringslönen för den ofullständiga månaden.

På den försäkringslön som beaktas i årsinkomsten görs ett försäkringspremieavdrag.

1.6.2.3 FöPL- och LFöPL-arbetsinkomst

I årsinkomsten beaktas som företagarsinkomst den arbetsinkomst som varit gällande och fastställts enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare (SFL 1224/2004 11 kap. 4 § 1 mom.). Försäkringen kan vara antingen en obligatorisk eller en frivillig försäkring. Andra inkomster från egen företagsverksamhet beaktas inte i kundens årsinkomst.

Om kunden under granskningsperioden medan FöPL- eller LFöPL-försäkringen varit i kraft har fått lön på grundval av ett anställningsförhållande, eller beviljats en förmån som ska beaktas i den förmånsbaserade inkomsten eller beviljats ersättning för inkomstbortfall, beaktas utöver FöPL/LFöPL-arbetsinkomsten även ifrågasvarande inkomster under granskningsperioden i kundens årsinkomst.

FöPL- och LFöPL-arbetsinkomst beaktas i årsinkomsten för den tid som FöPL-/LFöPL-försäkringen varit i kraft under granskningsperioden. Om FöPL-/LFöPL-arbetsinkomsten har ändrats medan försäkringen varit i kraft, beaktas den genomsnittliga arbetsinkomsten under granskningsperioden som FöPL-/LFöPL-arbetsinkomst (SFL 1224/2004 11 kap. 4 § 2 mom.).

Om kunden under granskningsperioden har haft både en FöPL-försäkring och en LFöPL-försäkring som varit i kraft samtidigt, beaktas både FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsten som företagarinkomst enligt försäkringarnas giltighetstid.

Eftersom sjukförsäkringens dagpenningspremie när det gäller företagarinkomster (SFL 1224/2004 18 kap. 15 §) från och med 1.1.2020 ska bestämmas utifrån FöPL- eller LFöPL-arbetsinkomsten, kan en företagare eller t.ex. lättföretagare, frilansare eller bloggare inte längre uppge förvärvsinkomst av näringsverksamhet, löneinkomst som betalats ut från det egna företaget, arbetsersättning eller inkomst i virtuell valuta som grund för dagpenningen, även om personen i fråga inte är FöPL- eller LFöPL-försäkringsskyldig. Också stipendier beaktas i årsinkomsten endast utifrån kundens LFöPL-arbetsinkomst.

När till exempel en småföretagare använder tjänster av ett företag som erbjuder fakturerings tjänster utan att ingå ett anställningsförhållande, betraktas den ersättning som betalas för ett utfört arbete och som faktureringsföretaget anmäler i inkomstregistret som arbetsersättning till småföretagaren, och denna arbetsersättning beaktas inte som företagarinkomst. Inte heller sådan lön som betalats på basis av ett anställningsförhållande som ingåtts mellan företagaren och faktureringsföretaget endast av skattemässiga skäl beaktas i kundens årsinkomst, om inte ArPL-avgift har dragits av på lönen.

FPA får uppgifter om FöPL- och LFöPL-arbetsinkomsterna från försäkringsanstalterna. Om en kund i sin ansökan uppger sig ha en giltig FöPL- eller LFöPL-försäkring ska du försäkra dig om att uppgifterna om arbetsinkomsten finns med då årsinkomsten beräknas. Hämta inkomsten, om den saknas i systemet.

FPA utreder inte längre företagares försäkringsskyldighet. Bedömningen av försäkringsskyldigheten grundar sig på pensionsförsäkringsbolagets och företagarens gemensamma bedömning.

1.6.2.4 Ersättning för inkomstbortfall

Som ersättning för inkomstbortfall beaktas i årsinkomsten ersättning som den försäkrade fått utifrån lagarna om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, trafikförsäkringslagen, patientskadelagen eller på lagarna om militärolycksfall eller dagpenning vid smittsam sjukdom som den försäkrade fått enligt lagen om smittsamma sjukdomar. Även dagpenning vid smittsam sjukdom som beviljats enligt lagen om smittsamma sjukdomar beaktas i årsinkomsten som ersättning för inkomstbortfall (SFL 1224/2004 11 kap. 5 § 1 mom.). Ersättning för inkomstbortfall beaktas i årsinkomsten enligt tidpunkten för beviljandet. Betalningsdagen har ingen betydelse.

Eftersom ersättningen för inkomstbortfall till sitt belopp helt eller till stor del motsvarar kundens hela eller delvisa inkomstbortfall till följd av en olycka eller skada, beaktas den i årsinkomsten till det beviljade beloppet (fullt eller partiellt belopp) på motsvarande sätt som löneinkomst. Systemet hämtar automatiskt uppgifter om ersättning för inkomstbortfall från inkomstregistret. Om det undantagsvis finns behov av att ta bort eller lägga till uppgifter om ersättning i årsinkomsten ska du redigera uppgifterna i enlighet med den tekniska anvisningen.

Som ersättning för inkomstbortfall beaktas i årsinkomsten dagpenning, rehabiliteringspenning, livränta och olycksfallspension som beviljats för granskningsperioden, då ersättningen beviljats med stöd av

- lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (då det är fråga om olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom)
- trafikförsäkringslagen
- patientskadelagen
- lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar
- lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämfällbara med arbete
- lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare
- lagen om ersättning för olycksfall i militärtjänst och tjänstgöringsrelaterad sjukdom
- lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag
- lagen om smittsamma sjukdomar.

Full ersättning för inkomstbortfall som beviljats för granskningsperioden beaktas alltid i kundens årsinkomst, om ersättningen har betalats till kunden själv (eller t.ex. till en intressebevakare, kommunen, utökningsverket). Om ersättningen däremot i stället för till kunden själv har betalats till kundens arbetsgivare eller till den som betalar lönegaranti, beaktas ersättningen inte i kundens årsinkomst. I årsinkomsten beaktas den löneinkomst som betalats till kunden för tiden i fråga. Om en kund under granskningsperioden har haft både löneinkomst och ersättning för inkomstbortfall för samma tid, meddelar systemet om saken. Ta enligt anvisningen reda på vem som är betalningsmottagare och ändra vid behov årsinkomsten i enlighet med den tekniska anvisningen.

Om en kund under granskningsperioden utöver ersättning för inkomstbortfall för samma tid har beviljats någon annan förmån eller ersättning som ska beaktas i årsinkomsten och i förhållande till vilken ersättningen för inkomstbortfall är primär, beaktas i kundens årsinkomst den primära ersättningen för inkomstbortfall och av en annan förmån eller ersättning beaktas det belopp som återstår att betala ut efter avdraget från ersättningen för inkomstbortfall. Systemet gör detta automatiskt.

Partiell ersättning för inkomstbortfall under granskningsperioden

Om en kund under eller före granskningsperioden har börjat få partiell ersättning för inkomstbortfall på grund av något annat än full arbetsförmåga och utbetalningen av ersättningen **fortsätter** samtidigt med dagpenningförmånen, beaktas den partiella ersättning som beviljats med stöd av respektive lag inte i kundens årsinkomst (SFL 1224/2004 11 kap. 5 § 2 mom.). Den partiella ersättningen för inkomstbortfall beaktas inte i årsinkomsten oberoende av ersättningens nivå under granskningsperioden. Läs den tekniska anvisningen om förfarandet när utbetalningen av partiell ersättning för inkomstbortfall fortsätter samtidigt med utbetalningen av dagpenning.

Om rätten till den partiella ersättning för inkomstbortfall som inte beaktats i årsinkomsten **upphör** under dagpenningsperioden, ska den årsinkomst som dagpenningförmånens belopp grundar sig på justeras från och med den dag då rätten har upphört, och ifrågavarande ersättning för inkomstbortfall ska beaktas i den årsinkomst som beräknats för den ursprungliga granskningsperioden. Läs den tekniska anvisningen om förfarandet när rätten till partiell ersättning för inkomstbortfall upphör under dagpenningsperioden.

1.6.2.5 Förmånsbaserad inkomst

[Hur den förmånsbaserade inkomsten beräknas](#)

[Förmåner som ska beaktas](#)

[Beaktande av förmåner i årsinkomsten](#)

[Begränsningar i fråga om hur förmånerna beaktas](#)

[Delinvalidpension under granskningsperioden](#)

[Uppgifter om olika förmåner](#)

[Ändringar i årsinkomsten](#)

I årsinkomsten beaktas förmånsbaserad inkomst, som beräknats på basis av vissa i lagen angivna förmåner. Förmånerna beaktas i årsinkomsten enligt tidpunkten för beviljandet. Betalningsdagen har ingen betydelse för att förmånen ska beaktas.

Den förmånsbaserade inkomsten är avsedd att motsvara den genomsnittliga nivån på kundens förmånsinkomster under granskningsperioden, när hen övergår till att få dagpenning från FPA. Den förmånsbaserade inkomst som beaktas i kundens årsinkomst är alltid en kalkylerad inkomst som baserar sig på det sammanlagda beloppet av de förmåner som beviljats för granskningsperioden och på ett genomsnittligt dagsbelopp av förmånerna beräknat utifrån antalet dagpenningdagar. (Läs mer om hur den förmånsbaserade inkomsten bildas).

Det sammanlagda beloppet av de förmåner som beviljats för granskningsperioden och den förmånsbaserade inkomst som beaktas i årsinkomsten skiljer sig alltid från varandra. På den förmånsbaserade inkomst som beaktas i kundens årsinkomst inverkar det sammanlagda beloppet av förmånerna som beaktats under granskningsperioden och antalet dagpenningdagar i de beviljade perioderna. Utifrån detta beräknas ett genomsnittligt dagsbelopp av förmånerna. Den kalkylerade (dvs. teoretiska) årsinkomst som beräknats utifrån kundens förmåner bestäms alltid utifrån förmånernas genomsnittliga dagsbelopp med beaktande av inkomstgränserna och beräkningsformeln för förmånen i fråga.

Hur den förmånsbaserade inkomsten beräknas

Eftersom inkomstnivån, dvs. beloppet av de förmåner som ska beaktas för granskningsperioden, kan variera, måste den förmånsbaserade inkomsten beräknas på det sätt som beskrivs nedan. Observera att förmånsperioderna kan vara delvis överlappande, följa på varandra eller utgöras av fristående perioder. Då förmånsperioderna överlappar varandra räknas förmånsbeloppen ihop, men de vardagar som infaller under en period (de dagar för vilka förmånen i enlighet med sjukförsäkringslagen ska betalas) räknas enligt den period för vilken förmånen beviljats.

Den förmånsbaserade inkomsten (SFL 1224/2004 11 kap. 6 §) beräknas enligt följande:

1. den totala summan av de förmåner som beviljats för granskningsperioden (euro, brutto)
2. det sammanlagda antalet vardagar enligt sjukförsäkringslagen som ingår i förmånsperioderna under granskningsperioden

3. förmånernas genomsnittliga belopp per dag, med andra ord det totala beloppet av de förmåner som beviljats för granskningsperioden (euro, brutto) dividerat med det sammanlagda antalet vardagar
4. den kalkylerade förmånsbaserade årsinkomsten, som garanterar kunden ett lika stort dagsbaserat förmånsbelopp som det genomsnittliga dagsbelopp som beräknats på basis av förmånerna (3)
5. av den kalkylerade förmånsbaserade årsinkomsten (4) ska i kundens årsinkomst beaktas en lika stor andel som andelen vardagar under granskningsperioden av hela årets vardagar (300 dagar). Beloppet av den förmånsbaserade inkomsten avrundas till närmaste cent.

Exempel på beräkning av förmånsbaserad inkomst:

En kund ansöker om sjukdagpenning. Kunden har för granskningsperioden beviljats inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning i tre olika perioder. Beloppet av den inkomstrelaterade dagpenningen är 58,00 euro/dag.

1. Den totala summan av arbetslöshetsförmåner som beviljats för granskningsperioden är 9 396,00 euro.
2. I de tre förmånsperioderna ingår sammanlagt 187 vardagar.
3. Det genomsnittliga dagsbeloppet av de förmåner som beviljats för granskningsperioden fås genom att man dividerar det totala beloppet av förmånerna, 9 396 euro, med antalet vardagar, 187 dagar, vilket ger det genomsnittliga dagsbeloppet 50,25 euro per dag
4. Den förmånsbaserade årsinkomsten beräknas utifrån det genomsnittliga dagsbeloppet 50,25 euro. Med beaktande av inkomstgränserna och bestämningsgrunderna för dagpenning blir beloppet av den förmånsbaserade årsinkomsten 21 535,71 euro ($50,25 \times 300 : 0,7$). Med en årsinkomst på 21 535,71 euro får kunden ett lika stort belopp i sjukdagpenning per dag som det ovan beräknade genomsnittliga dagsbeloppet, dvs. 50,25 euro per dag.
5. Kundens kalkylerade förmånsbaserade årsinkomst är 21 535,71 euro. Den förmånsbaserade årsinkomsten kan inte i sin helhet beaktas i kundens årsinkomst eftersom det handlar om en kalkylerad inkomst för hela året. Den förmånsbaserade årsinkomsten beaktas i kundens årsinkomst i relation till det antal vardagar som kunden haft förmånen. Av den kalkylerade förmånsbaserade årsinkomsten beaktas en tredjedel gånger antalet vardagar under granskningsperioden, dvs. $21\,535,71 : 300 \times 187 = 13\,429,93$ euro.

Obs! Eftersom beräkningsformlerna för dagpenningarna avviker från varandra, avviker också den kalkylerade förmånsbaserade inkomsten för olika dagpenningsförmåner från varandra. Detta gäller även om förmånernas genomsnittliga dagsbelopp för granskningsperioden är lika stort. Hur beräkningsformeln inverkar framgår i punkt 4 i exemplet.

Etuusperusteisen vuositulon laskukaava:

$$x = 300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x_1; 0) + (b-c)/c \cdot \max(300 \cdot y/a + (a-b)/b \cdot \max(300 \cdot y/a - x_1; 0) - x_2; 0)$$

Exempel

Petters rätt till dagpenning börjar 14.2.2020. Granskningsperioden är 1.1–31.12.2019. Under den här tiden har Petter 5 dagar i veckan fått ungefär 60 euro per dag i inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. Petter har fått cirka 1 290 euro per månad i arbetslöshetsersättning.

Utifrån det genomsnittliga beloppet av inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning är dagpenningens belopp cirka 52 euro per dag. Dagpenning från FPA betalas för 6 dagar per vecka. Petter får 1 300 euro per månad i dagpenning från FPA.

Exempel

Sonjas rätt till dagpenning börjar 20.1.2020. Granskningsperioden är 1.1–31.12.2019. Sonja har under hela granskningsperioden fått 87,63 euro per dag i rehabiliteringspenning, sammanlagt 26 551,89 euro. Beloppet av den förmånsbaserade inkomst som beaktas i årsinkomsten stiger till 52 982,08 euro. Utifrån den är beloppet av Sonjas dagpenning 87,98 euro per dag. Sonjas inkomstnivå förblir på ungefär samma nivå som under det föregående året.

Systemet har skapat den förmånsbaserade inkomsten rätt om de förmåner som beviljats kunden har upptagits för rätt tid och till rätt belopp i kalkylen. Kontrollera alltid beslutsförslaget och beräkningen av årsinkomsten då du fattar ett beslut.

Uppgifterna om den förmånsbaserade inkomsten som behövs för beräkningen av årsinkomsten söks automatisk ur systemet. Se undantag under rubriken [Uppgifter om olika förmåner](#).

Förmåner som ska beaktas

Nedan följer en uppräknig av de förmåner och förhöjningar som ska beaktas när den förmånsbaserade inkomsten beräknas (SFL 1224/2004 11 kap. 6 § 1 mom.). Förmåner eller delar av förmåner från andra än FPA går inte att beakta i årsinkomsten ens i undantagsfall.

FPA:s förmåner

- grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd
 - barnförhöjning
 - förhöjningsdel
- rörlighetsunderstöd
- altemneringsersättning
- studiepenning
 - försörjarförhöjning
 - läromaterialstillägg
- föräldradagpenningar
 - särskild moderskapspenning
 - faderskapspenning
 - partiell föräldrapenning
 - föräldrapenning
 - moderskapspenning
- specialvårdspenning
- rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning
- rehabiliteringsunderstöd
- sjukdagpenning
- partiell sjukdagpenning
- FöPL-dagpenning
- donationsdagpenning
- sjukpension och rehabiliteringsstöd

- garantipension när den beviljats för att komplettera sjukpension eller rehabiliteringsstöd

Förmåner från arbetslöshetskassor

- inkomstrelaterad dagpenning
 - barnförhöjning
 - grunddel, förtjänstdel och förhöjd förtjänstdel
- rörlighetsunderstöd
 - barnförhöjning
 - förhöjningsdel
- alterneringsersättning

Förmåner från arbetspensionsanstalter

- LPA-sjukdagpenning
- rehabiliteringspenning
- rehabiliteringstillägg
- rehabiliteringsunderstöd
- invalidpension, delinvalidpension
- anpassningspension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter

Förmåner från andra inrättningar

- vuxenutbildningsstöd

Beaktande av förmåner i årsinkomsten

Förmåner och delar av förmåner beaktas som förmånsbaserad inkomst i kundens årsinkomst om

- det är fråga om en förmån som anges i lagen (SFL 1224/2004 11 kap. 6 § 1 mom.)
- förmånen har beviljats för granskningsperioden
- förmånen har betalats till kunden själv (eller till t.ex. en intressebevakare, kommunen, utskökningsverket)
 - inte till arbetsgivaren eller betalaren av lönegaranti

I den förmånsbaserade inkomsten beaktas bruttobeloppet av förmånen. Till exempel en arbetslöshetsförmån som har sänkts på grund av aktiveringsmodellen eller betalats jämkad beaktas till det sänkta beloppet.

Om kunden för samma tid har beviljats två förmåner som ska beaktas i den förmånsbaserade inkomsten och av vilka den ena är primär, ska i årsinkomsten den primära förmånen beaktas till det utbetalda beloppet. Den andra förmånen beaktas minskad med beloppet av den primära förmånen. Om det inte finns någon prioriteringsordning mellan de förmåner som beviljats för samma tid, ska bägge förmånerna beaktas i årsinkomsten. Föräldrapenning som betalats till minimibelopp beaktas alltid i den förmånsbaserade inkomsten.

Systemet beaktar automatiskt eventuella avdrag och primära förmåner.

Exempel

Sonja har under granskningsperioden för årsinkomsten haft en arbetslöshetsförmån från vilken stöd för hemvård av barn har dragits av. I Sonjas förmånsbaserade inkomst beaktas arbetslöshetsförmånen till beloppet efter avdraget. Hemvårdsstödet är en förmån som inte beaktas i den förmånsbaserade inkomsten.

Exempel

Petter har i början av granskningsperioden för årsinkomsten samtidigt haft både rehabiliteringspenning och delinvalidpension. Man har då dragit av delinvalidpensionen från rehabiliteringspenningen. I den förmånsbaserade inkomsten beaktas delinvalidpensionen som upphört under granskningsperioden och den del av rehabiliteringspenningen som återstår att betala ut efter avdraget.

Exempel

Maja har under granskningsperioden för årsinkomsten samtidigt haft studiepenning och föräldrapenning till minimibelopp. Båda förmånerna beaktas i Majas förmånsbaserade inkomst.

Begränsningar i fråga om hur förmånerna beaktas

I kundens förmånsbaserade inkomst beaktas inte den del av en förmån som betalats till arbetsgivaren eller betalaren av lönegaranti. Om kunden förutom lönen fått utbetalt en del av förmånen till sig själv, beaktas den till kunden utbetalda delen av förmånen i den förmånsbaserade inkomsten.

Skattefria kostnadsersättningar och ersättningar för uppehälle, som anknyter till förmåner, beaktas inte i den förmånsbaserade inkomsten.

Om man från pension som beviljats retroaktivt dragit av dagpenning som betalats för samma tid, beaktas i den förmånsbaserade inkomsten endast den del av pensionen som betalats ut till kunden, efter att dagpenningen dragits av. En sådan situation kan uppkomma till exempel vid retroaktivt fullt rehabiliteringsstöd eller retroaktiv sjukdagpenning. I beräkningen av den förmånsbaserade inkomsten beaktar man då beloppet av den minskade pensionen och den sjukdagpenning som betalats för samma tid. Systemet anmärker om det under årsinkomstens granskningsperiod finns en annan förmån för samma tid som pensionen.

Delinvalidpension under granskningsperioden

Om kunden har beviljats delinvalidpension enligt arbetspensionslagarna för granskningsperioden och utbetalningen av den **fortsätter** samtidigt med dagpenningsförmånen, beaktas delinvalidpensionen i fråga inte i kundens årsinkomst (SFL 1224/2004 11 kap. 6 § 5 mom.). Läs den tekniska anvisningen om förfarandet när utbetalningen av delinvalidpension fortsätter samtidigt med dagpenningen.

Delinvalidpension beaktas i kundens förmånsbaserade inkomst om den har börjat före granskningsperiodens början eller under granskningsperioden och den har upphört innan rätten till förmånen börjar. Om rätten till den delinvalidpension som inte beaktats i årsinkomsten **upphör** under dagpenningsperioden, ska den årsinkomst som dagpenningsförmånens belopp grundar sig på ändras eller justeras från och med den dag då rätten i fråga har upphört, och delinvalidpensionen ska beaktas i den årsinkomst som beräknats för den ursprungliga granskningsperioden. Läs den tekniska anvisningen om förfarandet när rätten till delinvalidpension upphör under dagpenningsperioden.

Om delinvalidpensionen under en del av granskningsperioden varit avbruten på grund av arbete eller varit förhöjd till full invalidpension på grund av tid med rehabilitering, anses delinvalidpensionen inte ha upphört under granskningsperioden. I dessa

situationer anses utbetalningen av pensionen endast ha avbrutits temporärt eller förhöjts temporärt och delinvalidpensionen under granskningsperioden beaktas fortsättningsvis inte i kundens årsinkomst. I årsinkomsten beaktas emellertid rehabiliteringsstöd som under granskningsperioden betalats ut förhöjt till fullt rehabiliteringsstöd inklusive förhöjningsdelar och lön som betalats ut för arbete under pension enligt utbetalningsdagen.

Uppgifter om olika förmåner

De förmåner som ska beaktas i den förmånsbaserade inkomsten samt de perioder för vilka de beviljats och beloppet av förmånerna fås från olika system då årsinkomsten beräknas. Systemen för handläggning av dagpenningar hämtar automatiskt de uppgifter som godkänns. Om det saknas uppgifter eller om uppgifterna i datasystemen är bristfälliga, ombes kunden lämna in uppgifterna i fråga i samband med sin ansökan.

När det gäller förmåner ombes kunden lämna in följande uppgifter i samband med sin ansökan:

- en kopia av beslutet om LPA-sjukdagpenning
- uppgift om när den arbetslöshetsersättning som arbetslöshetskassan betalat upphört.

Eftersom FPA ännu inte får uppgifter på automatisk väg om den LPA-sjukdagpenning som betalas ut av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt för att FPA ska kunna beräkna årsinkomsten, måste kunden själv vid behov lämna in beslutet om LPA-sjukdagpenning som bilaga till sin ansökan. Om kunden inte lämnar in uppgifterna till FPA, men i sin ansökan uppger att hen fått förmånen under granskningsperioden, ska du kontrollera uppgifterna om kundens LPA-sjukdagpenning i inkomstregistret och beakta uppgifterna vid beräkningen av årsinkomsten. Om uppgifterna inte finns i inkomstregistret ska du be kunden om LPA-beslutet som tilläggsutredning. Uppgifter om kundens LPA-sjukdagpenning finns från och med år 2021 i inkomstregistret och kan beaktas i enlighet med inkomstregistret i kundens förmånsbaserade inkomst. Läs den tekniska anvisningen om hur man lägger till uppgifter om LPA-sjukdagpenning i årsinkomsten.

Uppgifter som gäller kundens inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenning fås automatiskt från arbetslöshetskassan. Eftersom uppgiften om när den inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningen upphör ibland syns med fördröjning, ber man att kunden också i ansökan ska uppge fram till vilket datum hen har beviljats förmånen från arbetslöshetskassan. Beakta uppgifterna om kunden i inkomstregistret när du ska granska betalningsuppgifterna. Eftersom kundens betalningsuppgifter kan ses i inkomstregistret först från 1.1.2021 ska betalningsuppgifterna fortfarande kontrolleras också hos arbetslöshetskassan.

Anmärkning

Kontrollera de förmånsuppgifter som syns i inkomstregistret innan du begär tilläggsutredningar.

Om det t.ex. saknas uppgift om en sådan förmån från arbetslöshetskassan som upphört redan under granskningsperioden, gör betalningshanteringsgruppen utifrån ett uppdrag en teknisk indragning för årsinkomsten.

Observera att betalningshanteringsgruppen endast kan göra en teknisk indragning som gäller upphörande av inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån. Om kunden under granskningsperioden har beviljats inkomstrelaterad arbetslöshetsförmån i flera perioder eller som jämkad förmån, och uppgifterna med tanke på den förmånsbaserade inkomsten syns felaktigt, kan betalningshanteringsgruppen inte lagra uppgifterna periodspecifikt. I dessa situationer ska handläggaren föra in uppgifterna om arbetslöshetsdagpenning periodspecifikt i Anni och beräkna en avvikande årsinkomst. Läs närmare i den tekniska anvisningen om hur man beaktar arbetslöshetsförmånen i årsinkomsten.

Om **rehabiliteringspenningar som beviljats av pensionsanstalter** får FPA uppgifter automatiskt, men uppgiften om betalningsmottagaren saknas. Fråga pensionsanstalten till vem rehabiliteringspenningen har betalats. Om betalningsmottagaren är arbetsgivaren eller betalaren av lönegaranti, ska du från årsinkomsten dra av den del av rehabiliteringspenningen som betalats till dem.

FPA får inte automatiskt uppgifter om arbetslöshets- och studieförmåner som betalats av **Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet AMS**. Om kunden under granskningsperioden har fått förmånerna i fråga från Åland, ska du läsa mer om förfarandet i den tekniska anvisningen.

1.6.2.6 Ändringar i årsinkomsten

Dagpenningförmånen ska i regel rättas alltid då det senare uppdagas att det har skett en förändring i de inkomster under granskningsperioden som ska beaktas i årsinkomsten och som inverkar på dagpenningsbeloppet. När det har skett en förändring i årsinkomsten som leder till att kundens dagpenning höjs, kan förmånen rättas utan att kunden hörs. Rättelse av dagpenningen till kundens nackdel förutsätter däremot alltid kundens samtycke.

Det bildas inga automatiska meddelanden om förändringar som skett under granskningsperioden. En förändring som påverkar årsinkomsten kan uppdagas t.ex. på kundens initiativ, under senare förmånshandläggning eller i kundservicen.

När kunden själv anmäler förändrade inkomster som inverkar på beloppet av årsinkomsten ska du försäkra dig om att de uppgifter kunden ger om förändringen motsvarar uppgifterna i systemet. Om uppgifterna är motstridiga ska du utreda saken närmare med kunden eller den som betalat ut inkomsten.

Observera att alltid då ett beslut rättas från början av arbetsoförmågan eller från det att rätten till förmånen börjat, identifierar transaktionen för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) de ändrade inkomstuppgifterna och beräknar årsinkomsten med aktuella uppgifter. När man är tvungen att rätta ett beslut av någon annan orsak och det har skett också sådana förändringar i inkomsterna under granskningsperioden som påverkar dagpenningsbeloppet, måste beslutet rättas också gällande årsinkomsten.

Exempel på senare förändringar i årsinkomsten:

Årsinkomsten ändras på grund av löneinkomsterna om t.ex. arbetsgivaren korrigerar sin tidigare löneanmälan till inkomstregistret eller om kunden eller arbetsgivaren lämnar in en utredning om utlandsinkomst. Det belopp av löneinkomst som ska beaktas i årsinkomsten kan ändras också i en situation, där utbetalningen av vårdarvode fortsätter under en dagpenningsperiod trots ett tidigare meddelande om att utbetalningen upphört.

Årsinkomsten ändras på grund av FöPL-/LFöPL-arbetsinkomsten om kunden t.ex. senare drar in sin FöPL- eller LFöPL-försäkring retroaktivt. Indragningen kan inverka på beloppet av dagpenningförmånen, på fördelningen av dagpenningen mellan arbetsgivaren och företagaren eller på rätten till FöPL-dagpenning.

Årsinkomsten ändras på grund av ersättning för inkomstbortfall om t.ex. utbetalningen av en sådan partiell ersättning för inkomstbortfall som har beaktats i årsinkomsten trots allt fortsätter under en dagpenningperiod som en följd av ett beslut som fattas senare.

Årsinkomsten ändras på grund av en förmån t.ex. i olika situationer där ändring söks eller om en förmån senare beviljas för granskningsperioden. På grund av förmånen kan årsinkomsten ändras också då en ersättning enligt någon annan lag som beviljas retroaktivt har en minskande inverkan på det förmånsbelopp som tidigare beaktats i årsinkomsten. Årsinkomsten kan också ändras om kundens studiestödsbeslut har justerats efter årsinkomstkontrollen eller om kunden frivilligt har betalat tillbaka studiestöd och rätt till studiestöd inte längre föreligger för vissa månader under granskningsperioden.

Exempel

Peter har rätt till dagpenning för tiden 14.2–28.2.2020 och granskningsperioden är 1.1–31.12.2019. Vid beräkningen av årsinkomsten har under granskningsperioden beaktats löner under tiden 1.1–31.5.2019 på totalt 11 329,63 euro (försäkringspremieavdraget beaktat) och arbetsmarknadsstöd från FPA på 32,40 euro/dag under tiden 1.6.2019–31.12.2019. Beloppet av årsinkomsten var 18 365,71 euro och dagpenningen 42,82 euro/dag. Senare avslås kundens arbetsmarknadsstöd under granskningsperioden utifrån arbets- och näringsbyråns utlåtande. Kunden har ansetts vara företagare och rätt till arbetsmarknadsstöd föreligger inte.

När arbetsmarknadsstödet tas bort från granskningsperioden blir kundens årsinkomst endast löneinkomsten på 11 329,63 euro och beloppet av dagpenningen blir 28,94 euro/dag.

När beslutet om dagpenning måste rättas senare av en annan orsak märker man samtidigt att det skett en förändring i den årsinkomst som använts som grund för dagpenningen. Kundens samtycke begärs för rättelse av beslutet också gällande årsinkomsten.

Ingen förändring i årsinkomsten

Observera att det inte är fråga om inkomstförändring under granskningsperioden t.ex. då

- ändring i ett förmånsbeslut som gäller granskningsperioden först i det här skedet har sökts hos besvärsnämnden för social trygghet
- studiestöd som beviljats för granskningsperioden eventuellt måste returneras senare på grund av löneinkomster eller
- kunden under en period med inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning har också löneinkomst, som ändå inte har jämkats med den arbetslöshetsersättning som arbetslöshetskassan betalar ut.

I de ovan nämnda situationerna ska förmånsinkomsterna beaktas i årsinkomsten i enlighet med situationen vid tidpunkten för beviljandet. Det här innebär att årsinkomsten kan rättas så att den motsvarar de förändrade förmånsuppgifterna först efter att förmånsuppgifterna gällande granskningsperioden de facto har förändrats. I dessa situationer ska det avgjorda ärendet följas upp i väntan på en eventuell förändring av förmånen som inverkar på årsinkomsten.

Fel i årsinkomsten

Om ett handläggningsfel eller ett tekniskt fel i beräkningen av årsinkomsten har lett till att kundens årsinkomst har blivit fel ska beslutet rättas enligt normalt förfarande antingen med kundens samtycke eller genom anhållan om undanröjande av beslutet. Ett självständigt slutligt beslut med rätt årsinkomst kan meddelas gällande ett beslut om direkt fortsättning som meddelas efter det felaktiga beslutet eller genast efter att tidsfristen löpt ut för den begäran om samtycke som anknyter till rättelsen av det tidigare beslutet.

Observera att om kunden inte samtycker till att årsinkomsten i det föregående beslutet rättas måste det självständiga slutliga beslutet om fortsatt utbetalning meddelas i Onni-systemet med tillämpande av alternativet arbetsspecifik årsinkomst som avvikande årsinkomst, vilket i de här situationerna gör det möjligt att använda den riktiga årsinkomsten.

Exempel

Sara har beviljats dagpenningförmån för tiden 8.2–31.3.2020. I årsinkomsten har man beaktat löneinkomsten under tiden 1.1–31.12.2019. Vid transaktionen för beräkning av årsinkomsten (Vuositulon laskenta) visades felaktigt en uppgift om inkomstrelaterad dagpenning som beviljats för tiden 1.1–31.12.2019. Sara har ändå inte utöver lönen fått någon inkomstrelaterad dagpenning för tiden i fråga. Felet noterades inte i beredningsarbetet, utan både löneinkomsten och den inkomstrelaterade dagpenningen räknades in i den årsinkomst som beaktades vid beräkningen av dagpenningen. Felet noterades först senare och förmånen hade redan betalats ut. Om Sara inte samtycker till rättelse av det felaktiga förmånsbeslutet måste det undanröjas hos besvärinstansen innan ett nytt beslut meddelas.

[

1.6.3 Övriga belopp som kan betalas ut i specialvårdspenning

Specialvårdspenningen uppgår alltid till minst minimibeloppet, dvs. 29,67 euro/dag (år 2022).

1.6.3.1 Specialvårdspenningens minimibelopp och beräkningsformler

Minimibelopp

Specialvårdspenningen uppgår alltid till minst minimibeloppet, dvs. **29,67** euro/dag (29,05 euro år 2021). Specialvårdspenningen betalas ut till minimibelopp om den försäkrade inte har rätt till högre specialvårdspenning utifrån årsinkomsten.

SFL 1224/2004 11 kap. 7 § och 7 kap. 3 §

Den faktiska specialvårdspenningen kan bli mindre än det minimibelopp som bestäms i lagen när någon annan förmån som betalats för samma tid dras av från specialvårdspenningen.

Beräkningsformler för specialvårdspenning

Årsinkomst, från vilken eventuella avdrag gjorts (euro/år)	Dagpenning (euro/vardag)
0–12 717	minimibeloppet 29,67 euro/dag
12 718–40 106	0,7 x årsinkomsten : 300
40 107–61 705	93,581 + 0,4 x ((årsinkomsten – 40 106): 300)
över 61 705	122,379 + 0,25 x ((årsinkomsten – 61 705): 300)

Dagpenningens förmånens belopp per dag beräknas under uträkningen med minst fyra decimalers noggrannhet. Slutresultatet förvandlas till cent så att 01/100–50/100 cent avrundas till närmaste lägre centbelopp och 51/100–99/100 cent till närmaste högre centbelopp.

Gränserna för årsarbetsinkomsten anges i lagen på 2010 års nivå och de justeras årligen i enlighet med lönekoeficienterna för utbetalningsåret och föregående år. Om inkomstgränserna i samband med justeringen överstiger hela euro, ska den överskjutande delen lämnas obeaktad.

Beloppen i tabellen är angivna enligt 2022 års nivå. De har justerats med lönekoeficienten för år 2022 (1,501).

1.6.3.2 Om rätt till specialvårdspenning uppkommer på nytt inom 30 dagar

Om rätt till specialvårdspenning uppkommer på nytt inom 30 dagar från den dag för vilken specialvårdspenning som grundat sig på årsinkomsten senast betalades, är specialvårdspenningen under den nya förmånsperioden minst lika stor som under den föregående perioden (SFL 1224/2004 11 kap. 2 § 7 mom). Den årsinkomst som legat till grund för föregående förmånsperiod jämförs med den årsinkomst som beräknats utifrån granskningsperioden för den nya förmånsperioden. Observera att det bildas en ny, självständig granskningsperiod för den nya förmånsperioden. I den årsinkomst som beräknats utifrån den nya granskningsperioden kan också ingå förmånsbaserad inkomst som beräknats på basis av tidigare förmånsperioder.

I ovan nämnda fall grundar sig specialvårdspenningens belopp alltid åtminstone på årsinkomsten för den tidigare förmånsperioden, oberoende av om årsinkomsten för den nya förmånsperioden grundar sig på en årsinkomst som beräknats utifrån 12 eller

utifrån 3 kalendermånader eller utifrån en avvikande årsinkomst. Systemet jämför automatiskt årsinkomsterna.

Om ett månadsskifte infaller mellan perioderna

Med ett och samma beslut kan man bevilja tidsmässigt separata perioder med specialvårdspenning. Om perioderna börjar under olika kalendermånader är granskningsperioden för årsinkomsten likväl inte densamma, och beloppet av årsinkomsten kan ändras. Systemet beräknar automatiskt bara en årsinkomst för kunden för de perioder som handlagts inom samma ärendehelhet. Du blir uppmärksamgjord på saken om avgörandet omfattar perioder för vilka det ska beräknas en ny årsinkomst. Kontrollera om kunden kan få en högre specialvårdspenning när den nya perioden börjar. Meddela vid behov ett separat beslut för den nya ärendehelheten.

1.6.3.3 Förmånsperioder efter årsskiftet 2019–2020

Specialvårdspenningen fortsätter utan avbrott efter 1.1.2020

Om rätten till specialvårdspenning har fortsatt utan avbrott efter 1.1.2020 är grunden för dagpenningens belopp efter årsskiftet fortfarande årsinkomsten enligt sjukförsäkringslagen. Dagpenningens belopp grundar sig i de här fallen, i enlighet med det tidigare beslutet, fortsättningsvis antingen på den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen, den arbetsinkomst som uppgetts eller beloppet av den föregående förmånen. Dagpenning som betalas till minimibelopp ändras likväl genom indexjustering.

Avbrott i specialvårdspenningen 31.12.2019 eller senare

Om det blir ett avbrott på minst en dag i specialvårdspenning som beviljats till och med 31.12.2019 eller som fortsatt över årsskiftet, och kunden får rätt till specialvårdspenning inom 30 dagar från den dag för vilken det senast betalades specialvårdspenning, kan inte samma vid beskattningen konstaterade arbetsinkomst, samma arbetsinkomst som uppgetts eller samma belopp av en föregående förmån användas som grund för specialvårdspenningens belopp som under den föregående förmånsperioden. I sådana fall grundar sig beloppet av specialvårdspenning som grundar sig på rätt till specialvårdspenning som börjar 2.1.2020 eller senare alltid på årsinkomst som beräknats utifrån en granskningsperiod som är beroende av när den nya rätten till specialvårdspenning börjar. I årsinkomsten kan också förmånsbaserad inkomst som beräknats på basis av tidigare förmånsperioder ingå.

Specialvårdspenning efter annan dagpenningförmån, från 1.1.2020 eller senare

Om den försäkrades rätt till specialvårdspenning börjar 1.1.2020 eller senare och specialvårdspenningen fortsätter utan avbrott efter någon annan dagpenningförmån (t.ex. rehabiliteringspenning) kan den vid beskattningen konstaterade arbetsinkomst eller den inkomst som uppgetts i samband med den föregående förmånen eller beloppet av den föregående förmånen inte användas som grund för specialvårdspenningens belopp. Från 1.1.2020 grundar sig beloppet av specialvårdspenningen i sådana fall på en årsinkomst som beräknats utifrån en granskningsperiod som är beroende av den tidpunkt då rätten till specialvårdspenning börjat. I årsinkomsten kan också förmånsbaserad inkomst som beräknats på basis av tidigare förmånsperioder ingå.

1.7 Avgörande

Ett skriftligt beslut ska alltid utfärdas i ett specialvårdspenningärende.

1.7.1 Handläggningsställe

- [Förmånsärenden som gäller kunder med spärrmarkering](#)
- [Förmånsärenden som gäller personer i fängelse](#)
- [Besvär, återkrav och bidragsfusk](#)

Med handläggningsställe avses här det ställe där ett förmånsärende bereds och avgörs.

Beredningen och avgörandet av ett förmånsärende sker huvudsakligen inom det försäkringsdistrikt som bestäms enligt kundens hemkommun. En ansökan kan också, enligt separat överenskommelse, beredas och avgöras inom ett annat försäkringsdistrikt än det som bestäms enligt hemkommunen. Exempelvis beredningen och avgörandet av vissa förmåner eller beredningar och avgöranden som gäller vissa kundgrupper sker centrerat inom FPA. Läs närmare om avvikande handläggningsställen i anvisningen gällande förmånen i fråga.

Försäkringsdistrikt som bestäms enligt hemkommunen

FPA:s förmånssystem fungerar på basis av uppgiften om till vilken byrå kunden hör. Byrån bestäms i regel enligt befolkningsdatasystemets uppgift om stadigvarande boendekommun och postnummer. Om det vid FPA registreras en avvikande byrå för en person kan också försäkringsdistriktet ändras.

Byrån och försäkringsdistriktet för en person fås med förfrågan i HEKY (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Byte av försäkringsdistrikt

När en person flyttar till ett annat försäkringsdistrikt skapas uppgifterna om ansvarsenhet i regel automatiskt i förmånssystemen. Vid behov ska dock personuppgiftsändringar göras via startmenyn i HEMU. Läs mer om förändringar i en persons allmänna uppgifter.

Försäkringsdistriktet ska föra över alla ärenden som har inletts rörande kunden till det nya försäkringsdistriktet.

Flyttning till ett annat försäkringsdistrikt kan även inverka på löpande FPA-förmåner. Som exempel kan nämnas att bostadsbidragstagare som flyttar ska få en justeringsansökan.

Försäkringsdistrikten kan sinsemellan avtala om överföring av ärendehandläggningen i fall där en person önskar få ett visst förmånsärende behandlat vid något annat verksamhetsställe eller något annat försäkringsdistrikt än det där personens ärenden normalt skulle handläggas. Läs mer om byte av försäkringsdistrikt i de tekniska anvisningarna under Kunta- ja toimistotiedot.

Förmånsärenden som gäller kunder med spärrmarkering

Förmånsärenden som gäller kunder med spärrmarkering bereds och avgörs samordnat. Läs mer om centraliseringen av handläggningen av ärenden som gäller kunder med spärrmarkering under Spärrmarkering.

Förmånsärenden som gäller personer i fängelse

Förmånsärenden som gäller personer i fängelse bereds och avgörs centraliserat. Läs mer om den centraliserade handläggningen av ärenden i anslutning till fängelsevistelse i anvisningen Fängelsevistelse och FPA-förmåner och i processbeskrivningen om handläggningen av anmälningar om fängelsevistelse.

Besvär, återkrav och bidragsfusk

Besvärärenden

Ett besvärärende handläggs av den enhet som Oiwa styr arbetet till. Läs också om särskilda förfaranden i handläggningen av besvärärenden.

Återkrav

Hemkommunsdistriktet, den enhet som ansvarar för en förmån eller ett annat separat överenskommet försäkringsdistrikt avgör om en felaktigt utbetald förmån ska återkrävas, meddelar beslut i ärendet och svarar för beslutet tills det vinner laga kraft. Läs mer om var återkravsbeslut meddelas.

Hemkommunsdistriktet och ansvarsenheten svarar också för indrivningsåtgärderna tills ärendet överförs till Indrivningscentret.

Indrivningen av förfallna fordringar sköts samordnat vid FPA:s indrivningscenter. En fordran betraktas som förfallen när beslutet om återkrav av fordran vunnit laga kraft och kunden inte har betalat fordran på överenskommet sätt. Indrivningscentret sköter indrivningsåtgärderna i fråga om de förmåner beträffande vilka återbetalningen automatiskt följs upp i YHTE-återkravssystemet.

Den enhet som har ansvaret för en viss förmån sköter i regel indrivningar som finns i RAKE-systemet.

Indrivningscentret

Indrivningscentret handhar indrivningen av underhållsbidragsskulder, förmåner och borgensfordringar. Indrivningscentret handhar också andra uppgifter i anslutning till verkställandet av indrivning, t.ex. skuldsaneringar och skuldförlikning, indrivning hos dödsbo och dess delägare samt beslut om fortsatt indrivning och upphörande med indrivning (fall där indrivningen bedöms bli resultatlös). Indrivningscentret sköter indrivningsåtgärder rörande både personer bosatta i Finland och personer bosatta utomlands.

Läs mer om Indrivning av förfallna fordringar.

Misstanke om bidragsfusk

Misstanke om bidragsfusk uppkommer oftast i samband med att felaktiga utbetalningar upptäcks. Utredningen av misstänkt fusk med en förmån som FPA betalar påbörjas alltid i något av FPA:s försäkringsdistrikt. Också arbetsplatskassorna utreder misstankar om bidragsfusk beträffande de förmåner som de beviljat. Likaså utreder Indrivningscentret misstankar om fusk i fall som gäller betalningsbefrielse som centret

beviljat. För att reda ut sådant bidragsfusk som misstänks ha förekommit inom flera försäkringsdistrikt ska distrikten i fråga underhandla sinsemellan. En sakkunnig vid gruppen för juridiska tjänster inom Gemensamma tjänster beslutar huruvida en polisanmälan ska göras eller fattar beslut om att man avstår från polisanmälan i fallet.

Läs mer:

Att identifiera misstänkt bidragsfusk

Bidragsfusk

Kännetecken för bidragsfusk

1.7.1.1 Handlägningsställe för specialvårdspenning

Handläggningen av specialvårdspenning har centraliserats till västra försäkringsdistriktet.

1.7.1.2 Arbetsplatskassan

Ansökningar om sjukförsäkringsförmåner från personer som hör till en arbetsplatskassa behandlas vid kassan, med undantag av semesterkostnadsersättning och dagpenning vid smittsam sjukdom.

Arbetsplatskassan blir ansvarig för en person när anställningen hos en arbetsgivare som hör till kassans verksamhetsområde börjar och kassan är inte längre ansvarig för personen när anställningen upphör. Även pensionerade och familjemedlemmar kan omfattas av en kassa på de villkor som fastställs i dess stadgar.

Uppgiften om övergång till arbetsplatskassans ansvarsområde och om att ansvaret upphör kan endast registreras av arbetsplatskassan. I samband med att ansvaret överförs beställs automatiskt ett FPA-kort utan foto för kunden. Om en person övergår från en arbetsplatskassa till en annan ska det tidigare ansvaret upphöra och det nya ansvaret börja under samma dag för att undvika att FPA-kortet skickas i onödan. Kassans ansvar börjar alltid månadens första dag och upphör månadens sista dag.

Ansökan om dagpenning avgörs vid det försäkringsdistrikt eller den arbetsplatskassa som har ansvaret för personen. Arbetsplatskassans rätt att handlägga förmånsärenden upphör när personen inte längre omfattas av kassans ansvar. Sjukförsäkringsförmånerna för personer som hör till en arbetsplatskassa betalas ut centraliserat av FPA. Den centraliserade utbetalningen gäller inte ersättningar enligt sjukförsäkringslagen som beviljas av arbetsplatskassan och inte heller tilläggsförmåner.

1.7.2 Jäv

Förvaltningslagens bestämmelser om grunderna för jäv för tjänstemän tillämpas på FPA:s personal.

Läs mer om jäv och om handlägnings- och närvaroförbud.

1.7.2.1 Handläggnings- och avgörandeförbud

Om du är jävig får du inte handlägga eller avgöra ett ärende. Du får inte heller vara närvarande när ärendet behandlas så att inte din närvaro påverkar behandlingen.

Läs mer om jäv.

1.7.2.2 Konstaterande av jäv

Primärt förutsätts du **själv** upptäcka och konstatera att du är jävig.

Om **kunden** framför ett påstående om att handläggaren är jävig ska man omedelbart ta ställning till påståendet och avgöra jävsfrågan.

Läs mer om avgörande av jävsfrågor.

1.7.3 Sakkunnigläkares bedömning

Läs mer om begäran om en sakkunnigläkares bedömning.

1.7.4 Hörande

Hörande innebär att kunden bereds tillfälle att framföra sin egen uppfattning i ärendet före avgörandet.

Läs mer om hörande.

1.7.4.1 När ska kunden höras?

Läs mer om när kunden ska höras och när kunden inte behöver höras.

1.7.4.2 Hur går hörandet till?

Läs om hur hörandet går till och om hörande av huvudman, intressebevakare eller vårdnadshavare samt om muntliga yrkanden och utredningar.

1.7.5 Meddelande av beslut

Förmånsbesluten är **förvaltningsbeslut**. Med förvaltningsbeslut avses avgöranden i förvaltningsärenden som fattas av en myndighet och som medför att behandlingen av ärendet avslutas.

Den sökande ska i regel få ett skriftligt beslut när en förmån beviljas, avslås, dras in, justeras, rättas eller återkrävs. När beslutet är skriftligt får kunden veta motiveringarna till det och kan ta ställning till ett eventuellt överklagande.

Läs mer i förmånsanvisningen om respektive förmån hur man ska göra då man meddelar beslut i sådana fall då en förmånstagare, ett barn eller en intressebevakare har avlidit. Läs också i anvisningen om tillämpningen av förvaltningslagen om situationen då intressebevakningsuppdraget upphör på grund av att förmånstagaren eller dennes intressebevakare avlidit. Då du meddelar ett beslut på grund av förmånstagarens eller ett barns död ska du på ett lämpligt ställe i beslutet lägga till ett beklagande, t.ex. *Vi beklagar sorgen*. Om detta redan tidigare har gjorts skriftligen är det inte längre skäl att uttrycka deltagandet på nytt i beslutet eller brevet.

När det gäller justering av en förmån på grund av en indexjustering meddelas beslut bara på begäran.

I samband med en lagändring kan man i en särskild bestämmelse ange huruvida ett beslut ska meddelas när en förmån justeras på grund av lagändringen. När en förmån justeras å tjänstens vägnar på grund av en lagändring, meddelas i regel inte något beslut annat än på förmånstagarens begäran.

Ett förmånsbeslut är i regel slutgiltigt och ändring i beslutet kan sökas på det sätt som anges i förmånslagstiftningen. I vissa fall ska emellertid ett interimistiskt beslut meddelas. För meddelande om interimistiska beslut redogörs i de förmånsspecifika anvisningarna, i besvär/anvisningarna och i anvisningarna om rättelse och undanröjande av beslut.

Förmånsbesluten är avgiftsfria.

Besluten meddelas på finska eller svenska enligt uppgifterna om språk i befolkningsdatasystemet. Lägg också märke till de situationer där beslutet meddelas på samiska.

I de förmånsspecifika anvisningarna redogörs för till vem beslut ska meddelas.

Läs mer under Avgörande i sak eller avvisande utan prövning, Beslutets form och innehåll och Motivering av beslut.

1.7.5.1 Beslutsmottagare

Beslutsmottagare i fråga om beslut om specialvårdspenning kan vara

- den försäkrade
- en intressebevakare.

1.8 Utbetalning

Specialvårdspenning betalas ut i efterskott och vid behov per betalningsperiod. Den första betalningsperioden omfattar de sex första vardagarna och de följande betalningsperioderna 25 vardagar. Om perioden med specialvårdspenning eller den sista betalningsperioden är kortare än 25 vardagar motsvarar betalningsperiodens längd den faktiska periodens längd.

1.8.1 Betalningsadress

En förmån betalas till ett konto inom EU som förmånstagaren uppgett.

Ändringar i kontonummer görs på förmånstagarens skriftliga anmälan. Kunden kan meddela ändringar i kontonummer på blankett Y121r, i e-tjänsten eller i vissa fall muntligt. Ändringar i kontonummer tas inte emot per e-post. Om en kund lämnar uppgifter om sitt kontonummer medan ni står i kontakt med varandra för att sköta hans ärende ska du ta emot uppgifterna efter att ha identifierat hen. Gör ändringen i de förmånssystem där du kan göra den. Om kunden har förmåner i andra system (t.ex. Onni, RAKE) ska du i Oiwa skapa ett Perustietojen muutos-arbete med specifikationen (Tarkenne) tilinumeromuutos.

Arbetsgivarens kontonummer och betalning av förmån till arbetsgivaren

Förmånen betalas till det bankkonto som arbetsgivaren har meddelat. Ett kontonummer för en arbetsgivare med FO-nummer kan meddelas i e-tjänsten för arbetsgivare eller på blankett Y122r. Kontonumret är arbetsgivarspecifikt och det kan meddelas av en person som har namnteckningsrätt för FO-numret i fråga. En privat arbetsgivare ska alltid meddela kontonumret på en pappersblankett.

Ett inhemskt kontonummer som meddelats i e-tjänsten för arbetsgivare sparas automatiskt i systemet. Kontouppgifter och ändringar av kontouppgifter som en arbetsgivare meddelat på något annat sätt sparas hos betalningshanteringsgruppen inom 1–2 dagar. Till exempel utländska kontouppgifter och kontouppgifter som meddelats på en pappersblankett sparas manuellt. Kontonummerändringar ska styras till betalningshanteringsgruppens arbetskö Etuusmaksut 23410.

Om arbetsgivarens kontonummer saknas ska du begära det per telefon, per e-post från en gemensam brevlåda eller per brev (YHL02r). Ta inte emot kontonumret per telefon, utan be arbetsgivaren meddela kontonumret på något av ovannämnda sätt. Om du använder e-post ska du skicka begäran från den gemensamma brevlådan med en färdig meddelandemall. Anvisningar för användning av brevlådan hittar du här.

Utbetalning av förmån när kunden inte har något bankkonto eller om det inte går att få reda på kontonumret

Om kunden inte har något bankkonto eller inte uppger sitt kontonummer trots att du bett om det ska du betala in dagpenningen på ett s.k. prepaid-kort.

Anmärkning

Rehabiliteringspenningssystemet kräver inte kundens kontonummer om man på sidan Maksuvaatimus har registrerat ett betalningsyrkande enligt lagen om klientavgifter och rehabiliteringspenningen i sin helhet betalas till kommunen. (KAL 734/1992 14 §).

1.8.1.1 Utländsk betalningsadress

Om förmånstagaren önskar få sin förmån utbetald till en betalningsadress utomlands utbetalas förmånen med hjälp av internationella bankförbindelseuppgifter och som betalningsadress anges då

- det utländska IBAN-kontonumret och den utländska BIC-koden eller
- det utländska BBAN-kontonumret och den utländska BIC/SWIFT-koden eller
- det utländska BBAN-kontonumret samt bankens namn och landskod.

Förmånen kan betalas till utlandet också enligt den försäkrades postadress förutsatt att hen har en giltig adress i utlandet.

Närmare information om utbetalningen av förmåner finns i de tekniska anvisningarna.

1.8.2 Betalningsmottagare

Specialvårdspenning kan utbetalas till

- den försäkrade
- en intressebevakare
- kommunens socialvårdsorgan
- en utsokningsmyndighet.

1.8.2.1 Den försäkrade

Specialvårdspenningen utbetalas till den försäkrade själv, om villkoren för beviljande av specialvårdspenning är uppfyllda.

1.8.2.2 FPA-byrå

Från och med 1.1.2017 kan FPA uppbära och lyfta en persons specialvårdspenning för den tid som utkomststöd har betalats i förskott mot emotsedd förmån.

Specialvårdspenningen betalas först till FPA, om både FPA och kommunen har ett betalningsyrkande på den. Den överblivna delen betalas till det kommunala organet.

1.8.2.3 Betalare av lönegaranti

De fordringar som ska betalas som lönegaranti övergår, jämte alla tillhörande rättigheter, till staten från den dag då lönegarantibeslutet utfärdas (16 § i lagen om lönegaranti). Den dagpenningförmån som motsvarar lönen för tiden av frånvaro från arbetet betalas till närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) på grundval av lönegarantibeslutet eller en anmälan. För utbetalningen behövs den försäkrades personuppgifter, uppgifter om utbetalt lönebelopp och utbetalningstid under tiden av

frånvaro från arbetet, namnet på den arbetsgivare som råkat i betalningssvårigheter och betalningsmottagarens betalningsadress.

1.8.2.4 Intressebevakare

Specialvårdspenningen kan utbetalas till en intressebevakare eller till den försäkrades lagligt befullmäktigade ombud.

1.8.2.5 Kommun

För familjevård och institutionsvård enligt klientavgiftslagen

Om kommunen anordnat institutions- eller familjevård för en person, kan kommunen uppbära och lyfta specialvårdspenningen för den tid vården varar (KAL 734/1992 14 §).

Utkomststöd som betalats i förskott

En kommun kan uppbära och lyfta en försäkrads specialvårdspenning för samma tid som kommunen har betalat den försäkrade utkomststöd i förskott mot emotsedd förmån.

(SFL 1224/2004 15 kap. 12 § 2 mom.), (USL 1412/1997 23 §)

Tid som förmånen betalas för

Kommunen har rätt att få specialvårdspenningen från den dag då den hade kunnat betalas till den försäkrade själv, under förutsättning att kommunen har betalat utkomststöd till personen i fråga för samma tid. Kommunen har rätt till dagpenningförmånen ända till det datum fram till vilket kommunen har betalat utkomststöd vid tidpunkten för meddelande av beslutet om specialvårdspenning.

Yrkandet på betalning till kommunen måste framställas minst två veckor innan förmånen ska betalas ut. Kommunen ska skriftligt underrätta FPA-byrån om sitt yrkande.

Exempel

A har 3.1.2018 sökt specialvårdspenning för perioden 1.1.2018–31.3.2018 och väntar på FPA:s beslut. Kommunen har genom ett beslut 5.1.2018, mot emotsedd dagpenningförmån, beviljat A utkomststöd för tiden 1.1.2018–31.3.2018 och delgett FPA ett betalningsyrkande för motsvarande tid. FPA beviljar genom ett beslut 23.1.2018 A specialvårdspenning för tiden 1.1–31.3.2018. När kommunen fått uppgift om beslutet om specialvårdspenning återtar den betalningsyrkandet från början av mars. Specialvårdspenningen betalas till kommunen för tiden 1.1–29.2.2018. Från början av mars betalas specialvårdspenningen till A själv.

Om kommunen inte återtar betalningsyrkandet från början av mars, betalas dagpenningförmånen till kommunen till utgången av den tid som yrkandet avser, dvs. för tiden 1.1–31.3.2018. Om kommunen för mars månad inte längre har betalat ut utkomststöd i förskott mot en emotsedd förmån, betalar kommunen omedelbart ut den grundlöst erhållna dagpenningförmånen till

personen själv, detta i enlighet med 23 § 1 mom. i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Exempel

A har 3.1.2018 sökt specialvårdspenning för perioden 1.1–31.1.2018 och väntar på FPA:s beslut. Kommunen har genom ett beslut 5.1.2018 beviljat A utkomststöd för tiden 1.1.2018–31.1.2018, betalat ut det till A mot emotsedd dagpenningförmån och tillställt FPA ett betalningsyrkande för samma tid. FPA beviljar genom ett beslut 23.1.2018 A specialvårdspenning för tiden 1.1–31.3.2018. A:s specialvårdspenning betalas till kommunen för tiden 1–31.1.2018.

Utkomststöd som beviljats eller utbetalats efter att beslutet om dagpenningförmån har utfärdats utgör inte ett utkomststöd som betalats mot en emotsedd förmån och berättigar således inte kommunen till dagpenningförmån. Eftersom FPA emellertid inte utifrån betalningsyrkandet vet hur länge utkomststöd hunnit betalas ut vid tidpunkten för meddelande av beslutet om dagpenningförmån, betalar FPA ut dagpenningförmånen till utgången av den tid som yrkandet gäller, såvida yrkandet inte återtas före det. Kommunen förutsätts vid behov återta betalningsyrkandet från den dag från vilken det inte längre finns förutsättningar för utbetalning av dagpenning.

Betalningsyrkande

En förmån kan betalas till kommunen endast om kommunen har anmält sitt yrkande minst två veckor innan förmånen ska betalas ut. Kommunen ska skriftligt underrätta FPA-byrån om sitt yrkande. I meddelandet ska anges de tider för vilka utkomststöd har betalats.

1.8.2.6 Utsökningsmyndighet

[Section 1.8.2.6.1](#) Specialvårdspenning kan utmätas. I utmättningsfall tillämpas bestämmelserna om utmätning av lön i 4 kap. i utsökningsbalken (Utsökningsbalken 705/2007).

Betalningsförbud

Utmätningssmannen meddelar om utmätning genom ett betalningsförbud, och så länge det är gällande får förmånen i fråga inte betalas till någon annan än utmätningssmannen. I betalningsförbudet fastställs hur utmätningssbeloppet beräknas och där meddelas beloppet av de övriga inkomster och förmåner som påverkar inkomstbasen samt gäldenärens skyddade belopp och andra behövliga uppgifter.

Ett betalningsförbud ska iakttas genast när det nått FPA. Ett betalningsförbud gäller en viss tid eller tills vidare, till dess utmätningssmannen skriftligen meddelar att betalningsförbudet har upphört. Om de förhållanden som ligger till grund för betalningsförbudet förändras, ändrar utmätningssmannen betalningsförbudet genom ett nytt betalningsförbud. Det nya betalningsförbudet ersätter det tidigare betalningsförbudet.

Utmätningen kan avbrytas med anledning av frimånader som beviljas gäldenären. Utmätningssmannen kan meddela om beviljade frimånader i ett betalningsförbud eller separat utan att utfärda ett nytt betalningsförbud. Då ska det tidigare betalningsförbudet iakttas efter avbrottet.

Utsökningsmyndigheten svarar för att utsökningsförfarandet är korrekt och FPA behöver inte kontrollera att ett betalningsförbud är lagenligt. FPA kan inte på eget initiativ göra avsteg från ett betalningsförbud. I oklara situationer kan man ändå hos utsökningsmyndigheten kontrollera att uppgifterna i betalningsförbudet är korrekta. Utmätningssmannen ska också på begäran och vid behov ge råd om iakttagandet av betalningsförbudet.

Betalningsförbudet kan innehålla andra bestämmelser som ska följas i fråga om utsökningsinnehållningen. Om utmätningssbeloppet är angivet som ett konstant belopp utmäts detta belopp, dock högst det belopp med vilket det skyddade beloppet överskrids.

Skyddat belopp

För den försäkrades försörjning och försörjningen av hans familj undantas alltid ett skyddat belopp från utmätningen. Vid beräkningen av det skyddade beloppet beaktas make eller sambo samt egna och makens eller sambons minderåriga barn och adoptivbarn som bor i samma hushåll och som den försäkrade försörjer. Som make beaktas äkta make eller maka, sambo av motsatt kön och parterna i ett registrerat partnerskap.

Det skyddade belopp som gäldenären får behålla uppgår till 22,71 euro per dag för gäldenären själv och 8,15 euro per dag för varje person som gäldenären försörjer. Det skyddade beloppet beräknas för 30 dagar per månad. De skyddade beloppen justeras årligen med folkpensionsindex (Utsökningsbalken 4 kap. 48 §)

Belopp som utmäts

Det belopp som ska utmäts beräknas på det sammanlagda nettobeloppet av gäldenärens inkomster och utkomstförmåner (inkomstbasen). I inkomstbasen ingår också pensioner, sjukdagpenning och andra utkomstförmåner som betalas i stället för lön, oberoende av om de är utmätningssbara eller inte. Till inkomstbasen hör inte understöd och kostnadsersättningar som har beviljats för ett visst ändamål (t.ex. bostadsbidrag, handikappförmåner, barnbidrag).

Om det sammanlagda nettobeloppet av inkomsterna överstiger det skyddade beloppet men uppgår till högst det skyddade beloppet multiplicerat med två, utmäts 2/3 av det belopp som överstiger det skyddade beloppet (inkomstgränsutmätning).

Om det sammanlagda nettobeloppet av inkomsterna är större än det skyddade beloppet multiplicerat med två men högst det skyddade beloppet multiplicerat med fyra, utmäts 1/3 av inkomsternas sammanlagda nettobelopp.

Om det sammanlagda nettobeloppet av inkomsterna är större än det skyddade beloppet multiplicerat med fyra, görs utmätningen enligt en separat skala, dock utmäts högst hälften av inkomsternas sammanlagda nettobelopp.

Läs mer [Rättsväsendet – Utsökning](#)

Betalningsförbud och andra betalningsyrkanden

Om kommunen har yrkat på betalning av specialvårdspenning på grund av att kommunen har betalat utkomststöd i förskott mot emotsedd förmån (USL 23 §) eller på grund av att den har ordnat institutionsvård eller familjevård för den försäkrade (KAL 14 §), betalas dagpenningen i första hand till kommunen.

Återsändning av betalningsförbud

Betalningsförbud ska skickas tillbaka även då

- den försäkrade inte får specialvårdspenning
- den försäkrades nettoinkomst inte överstiger det skyddade beloppet
- byrån har någon annan laglig orsak att återsända förbudet.

1.8.3 Förskottsinnehållning, allmänna principer

Enligt inkomstskattelagen kan en person vara antingen allmänt skattskyldig eller begränsat skattskyldig i Finland.

Allmänt skattskyldig är en person som i beskattningshänseende är bosatt i Finland. Hen är skyldig att betala skatt i Finland för sin inkomst både i Finland och utomlands. FPA verkställer förskottsinnehållning på förmåner och pensioner som FPA betalar till en allmänt skattskyldig, om de inte är skattefria enligt gällande lagstiftning (ISkL 1535/1992 92 §). Förskottsinnehållning verkställs också på ersättning för arbete, om mottagaren inte är införd i förskottsuppbördsregistret.

Begränsat skattskyldig är en person som inte är stadigvarande bosatt i Finland. Hen är skyldig att betala skatt i Finland endast för sin inkomst i Finland. Vid beskattningen av en sådan person tillämpas i regel lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst.

Läs mer om Förskottsinnehållning > Källskatt

På pensionsinkomst som betalas ut i Finland tas det inte ut källskatt av en person som är bosatt utomlands, utan på inkomsten verkställs förskottsinnehållning.

1.8.3.1 Grunder

I förordningen om förskottsuppbörd och Skatteförvaltningens beslut om sättet för och storleken av förskottsinnehållning bestäms på vilka grunder förskottsinnehållning ska verkställas på FPA-förmåner och på skattepliktig ersättning för arbete.

Förskottsinnehållnings- och tilläggsprocent

Förskottsinnehållning verkställs enligt den procent som fastställts för lön till den del det belopp som utbetalas inte överstiger den personliga inkomstgräns som fastställts av Skatteförvaltningen. Till den del som överstiger inkomstgränsen verkställs innehållningen enligt tilläggsprocenten.

Bestämd procentsats

I förordningen om förskottsuppbörd och Skatteförvaltningens beslut har angetts situationer där förskottsinnehållningen på pensioner, andra förmåner och arbetsersättning bestäms schematiskt utgående från bestämda procentsatser.

Tabellprocent

På dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen och på rehabiliteringspenning kan förskottsinnehållningen verkställas [enligt en procenttabell i Skatteförvaltningens beslut](#). (6 § 3 mom. i skatteförvaltningens beslut om sättet för och storleken av förskottsinnehållning)

Ändringsskattekort

Betalningsmottagaren kan hos Skatteförvaltningen ansöka om ändring av förskottsinnehållningen. Om Skatteförvaltningen ger betalningsmottagaren ett ändringsskattekort för sociala förmåner, pension eller studiepenning överförs uppgifterna i regel direkt till FPA (exkl. studiepenning), vilket gör att uppgifterna införs automatiskt. Om Skatteförvaltningen eller kunden lämnar in ändringsskattekortet direkt till byrån, ska du registrera uppgifterna i ändringsskattekortet med HEMU.

Skatteförvaltningen antecknar i ändringsskattekortet för vilket ändamål det kan användas. Vid förskottsinnehållning på sociala förmåner kan endast ett ändringsskattekort som är avsett för sociala förmåner användas. För studiepenning och pensioner kan dock endast ändringsskattekort som getts för dessa förmåner användas.

Ändringsskattekortet har en innehållningsprocent som används tills man intjänat den inkomst som står angiven på skattekortet. Därefter används den tilläggsprocent som antecknats på kortet. Vid beräkningen av totalinkomsten beaktas de förmåner eller arbetsersättningar som har utbetalats under den tid kortet varit i kraft. Om ändringsskattekortet används också efter årsskiftet, börjar uppföljningen av totalinkomsten från början.

På ett ändringsskattekort som getts för pension anges ingen totalinkomst.

På ett ändringsskattekort kan också anges endast en innehållningsprocent.

En begränsat skattskyldig kan lämna in ett ändringsskattekort till FPA.

Betalningsmottagarens egen begäran

Förskottsinnehållningsprocenten kan höjas på begäran av den som är mottagare av förmånen, pensionen eller arbetsersättningen utan att Skatteförvaltningen räknar ut en ny innehållningsprocent. Begäran om förhöjning kan framföras skriftligt eller muntligt.

1.8.3.2 Källskatt

Källskattekort som utfärdats av Skatteförvaltningen används vid utbetalning av dagpenningförmåner, rehabiliteringspenning, barnavårdsstöd och studiepenning. Källskattekort används också vid betalning av arbetsersättning i samband med rehabilitering och barnavårdsstöd om inte mottagaren finns i förskottsuppbördsregistret.

Källskatten på sociala förmåner är i regel 35 %. Om FPA betalar ut en förmån för en kortare tid än en månad avdras automatiskt 17 euro/dag (kalenderdag) i samband med utbetalningen. Om FPA betalar ut en förmån för en hel månad avdras automatiskt 510 euro/månad. På skillnaden tas det ut källskatt. (6 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst 627/1978)

På arbetsersättning i samband med rehabilitering och barnavårdsstöd tas det ut källskatt i enlighet med den procent som anges på skattekortet. Källskatteavdraget görs inte automatiskt. Du får göra ett källskatteavdrag på skatteinnehållningen om det finns en anteckning om avdraget på skattekortet. Betala en rättelse av förskottsinnehållningen till den som ska få ersättningen eller hänvisa vid behov personen till Skatteförvaltningen för att få skatterättelse.

På förmåner för vilka det ska betalas källskatt tas det inte ut någon sjukvårdspremie även om det skulle finnas en anteckning på skattekortet om att en sådan ska tas ut.

En begränsat skattskyldig kan lämna in ett ändringsskatte kort till FPA. Om en begränsat skattskyldig inte begär ett ändringsskatte kort från Skatteförvaltningen, beskattas hen enligt källskatte kortet.

1.8.3.3 Erhållande och användning av uppgifter

Vid verkställandet av förskottsinnehållning på förmåner utnyttjas de grunder för förskottsinnehållningen som överförts direkt till FPA. Betalningsmottagaren kan också lämna in sitt skatte kort till FPA eller meddela en annan innehållningsgrund.

Läs mer under [Egen begäran](#).

På arbetsersättningar verkställs inte förskottsinnehållning om mottagaren finns i förskottsuppbördsregistret.

Efter beslut om beviljande för en begränsat skattskyldig pensionstagare ska betalningshanteringsgruppen skicka ett brev till Skatteförvaltningen med begäran om förskottsinnehållningsprocent. Skatteförvaltningen ger på basis av detta en personlig innehållningsprocent som är avsedd för pension.

1.8.3.3.1 Direktöverföringsuppgifter

FPA får årligen direkt av Skatteförvaltningen uppgifter om förskottsinnehållningsgrunderna för förmånstagare som är skattskyldiga i Finland. Ändringsskatte korten överförs direkt till FPA från Skatteförvaltningen varje vardag.

De personliga procentsatser som fastställts för förskottsinnehållning på pension fås på FPA:s begäran för allmänt och begränsat skattskyldiga pensionstagare vars pension utbetalas i november eller som beviljats pension på förhand. Begäran sänds automatiskt, i regel i november, och i den anges en uppskattning av den pension som kommer att betalas ut följande år. De nya innehållningsprocenterna från Skatteförvaltningen för följande år registreras automatiskt i systemet.

De förskottsinnehållningsprocenter som kommit direkt från Skatteförvaltningen tas årligen i bruk vid en tidpunkt som meddelas separat. Till dess används de förskottsinnehållningsgrunder som gällde i december föregående år.

1.8.3.3.2 Uppgifter från betalningsmottagaren

Skattekort

Om betalningsmottagaren eller Skatteförvaltningen skickar ett ändringsskattekort för en social förmån eller för studiepenning, pension eller arbetsersättning, beräknas förskottsinnehållningen enligt ändringsskattekortet. Justerad förskottsinnehållning tillämpas i regel med början från följande betalningspost.

En ändring som hänför sig till retroaktiv tid kan dock beaktas om skattekortets giltighetstid sträcker sig till tidpunkten för de utbetalda posterna. Läs mer om Rättelse och återbetalning av förskottsinnehållning

Ändringsskattekort som utfärdats för lön används inte för förskottsinnehållning på förmåner eller pensioner.

En begränsat skattskyldig förmånstagare kan be om ett ändringsskattekort av Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen skickar skattekortet per post till FPA.

Egen begäran

Förskottsinnehållningsprocenten kan höjas på begäran av den som är mottagare av förmånen, pensionen eller arbetsersättningen utan att Skatteförvaltningen räknar ut en ny innehållningsprocent. Begäran om förhöjning kan framföras skriftligt eller muntligt.

Källskatt

För källbeskattningen ska mottagaren av en förmån eller en arbetsersättning lämna in ett källskattekort. Källskattekortet ska vara utskrivet för FPA. En begränsat skattskyldig kan lämna in ett ändringsskattekort till FPA. Om en begränsat skattskyldig inte begär ett ändringsskattekort från Skatteförvaltningen, beskattas hen enligt källskattekortet.

På pensioner tas det inte ut källskatt, utan för en begränsat skattskyldig pensionstagare fastställs förskottsinnehållning.

1.8.3.3.3 Sparande av förskottsinnehållning

Alla de grunder för förskottsinnehållning som fåtts från förmånstagarna och Skatteförvaltningen ska sparas i datasystemet för förskottsinnehållningsuppgifter. Registrera uppgifterna genom att välja Ennakonpidätystiedot (uppgifter om förskottsinnehållning) i HEMU-startmenyn.

Grunderna för förskottsinnehållningen för begränsat skattskyldiga registreras vid Centret för internationella ärenden, handläggningscentret för sjukpensionsärenden eller vid betalningshanteringsgruppen.

Inkomstgränserna på skattekortet följs upp automatiskt. Uppgifterna om de totala inkomsterna uppdateras automatiskt vid satskörningarna av betalningar och registreringen av återbetalda belopp. Om du stöter på problem med att korrigera uppgifterna om inkomsterna, ska du kontakta betalningshanteringsgruppen.

1.8.3.3.4 Vad FPA bör kontrollera

Du kan kontrollera om serviceproducenten är införd i förskottsuppbörsregistret i APKY (Työkyorvausten saajien verotusperusteet), där uppgiften visas som *Ep-rekisterissä* *kyllä* eller *ei*. På skärmen visas också det datum då uppgifterna har kontrollerats hos FODS. Historikuppgifterna över förskottsuppbörsregistret hittar du på adressen www.ytj.fi.

Läs mer om Förskottsinnehållning > Beskattning av mottagare av arbetsersättning.

FPA kontrollerar automatiskt vid betalningstidpunkten att serviceproducenten är införd i förskottsuppbörsregistret. Uppgiften kontrolleras i en kopia av uppgifterna i Företags- och organisationsdatasystemet (FODS) som finns hos FPA. Kopian hos FPA uppdateras alltid när uppgifterna ändras (under natten). Handläggaren kan inte registrera uppgifter om mottagare av arbetsersättning i förskottsuppbörsregistret.

1.8.3.4 Verkställande av förskottsinnehållning

Förskottsinnehållning verkställs i enlighet med förordningen om förskottsuppbörd (1124/1996) och Skatteförvaltningens beslut om sättet för och storleken av förskottsinnehållning.

Primära innehållningsgrunder är

- ändringsskattkort
- källskattkort eller
- personens eget meddelande om högre innehållningsprocent än annan grund.

1.8.3.4.1 Dagpenningar

[\(6 § i skattestyrelsens beslut om sättet för och storleken av förskottsinnehållning\)](#)

Förskottsinnehållning verkställs på

- sjukdagpenning
- partiell sjukdagpenning
- moderskapspenning
- faderskapspenning
- föräldrapenning
- partiell föräldrapenning
- särskild moderskapspenning
- specialvårdspenning
- donationsdagpenning
- dagpenning vid smittsam sjukdom

Förskottsinnehållningen verkställs i regel enligt en personlig grund- och tilläggsprocent eller annan personlig innehållningsprocent. Om innehållningsgrunden har utfärdats för lön görs dock alltid en förskottsinnehållning om minst 25 %.

Förskottsinnehållningen på partiell sjukdagpenning och partiell föräldrapenning verkställs i regel enligt personlig grund- och tilläggsprocent. Vid förskottsinnehållningen på de här förmånerna tillämpas inte någon minimiinhållning på 25 %. Om utbetalningen är högst 4 euro per dag görs ingen förskottsinnehållning.

För arbetstid i samband med föräldradagpenning verkställs förskottsinnehållningen enligt 40 %.

På förmåner som betalas med högst minimibeloppet (frånsett partiell sjukdagpenning och partiell föräldrapenning) är förskottsinnehållningen 20 %. Om beloppet av en förmån är högst 4 euro per dag verkställs ingen förskottsinnehållning.

Om förmånstagaren har ett ändringsskattekort från Skatteförvaltningen som är avsett för utbetalning av förmåner, görs förskottsinnehållningen enligt det.

Förskottsinnehållningen verkställs enligt den procentsats som anges i tabellen i Skatteförvaltningens beslut om

- det inte finns några uppgifter om vad skatteinhållningen ska vara
- en förmån som hänför sig till föregående kalenderår betalas retroaktivt eller det betalas ett tillägg till förmånen. En betalning anses inte hänföra sig till föregående kalenderår om betalningsperioden sträcker sig över årsskiftet eller slutar så, att förmånen inte hade kunnat betalas under föregående kalenderår.

Exempel

Dagpenning beviljas 20.1 och betalas retroaktivt för tiden 10.12–10.1. Uppgift om förskottsinnehållningsprocenten för lön (27 %) för förmånstagaren har fått som direktöverföring. Dagpenningsbeloppet är 77,50 euro/dag.

- För tiden 10.12–31.12 görs förskottsinnehållningen med tabellprocenten 35.
- För tiden 1.1–10.1 görs förskottsinnehållningen med skatteprocenten för lön som är 27.

Exempel

Tabellprocenten används inte i regelbundna betalningsposter, där en del av tiden infaller föregående år.

Dagpenning har beviljats från och med 17.9. Vid årsskiftet gäller en betalningspost tiden 23.12–24.1 och betalningsdagen är 24.1. Uppgift om förskottsinnehållningsprocenten för lön (27 %) för förmånstagaren har fått som direktöverföring. Dagpenningsbeloppet är 77,50 euro/dag.

- Förskottsinnehållningen görs med skatteprocenten för lön som är 27.

Om en betalningspost på grund av betalningshinder eller av någon annan orsak betalas senare, görs förskottsinnehållningen för den andel som gäller föregående år enligt tabellprocenten.

1.8.3.5 Rättelse och återbetalning av förskottsinnehållning

Ändringsskattekort

Du kan korrigera förskottsinnehållningen om ett ändringsskattkort som gäller retroaktivt har lämnats in till FPA. Förskottsinnehållning som tagits ut till för stort belopp kan rättas bara under betalningsåret. Det belopp som ska återbetalas ska betalas ut senast under december månad samma år.

Exempel

Ett ändringsskattkort som började gälla 1.1 har inlämnats till FPA 4.5. Förskottsinnehållningen kan rättas börjande från 1.1.

Källskatt

Om det har tagits ut ett för stort belopp i källskatt på en förmån kan detta korrigeras endast samma betalningsår.

Serviceproducenten införd i förskottsuppbörsregistret

Förskottsinnehållningen ska alltid rättas om en mottagare av arbetsersättning mitt i året meddelar att hen är införd i förskottsuppbörsregistret.

Ett fel har gjorts vid FPA

Om man vid FPA felaktigt har tagit ut ett för stort belopp i förskottsinnehållning kan du korrigera felet utan ändringsskattkort. Det är frågan om ett fel från FPA:s sida t.ex. om förskottsinnehållningsprocenten från Skatteförvaltningen felaktigt har sparats som en för hög procentsats.

Du kan göra korrigeringen under skatteåret. Det belopp som ska återbetalas ska betalas ut senast under december månad samma år. Med skatteår avses det kalenderår för vilket skatten bestäms.

Rättande av förskottsinnehållning

Du kan korrigera och betala ett för stort innehållningsbelopp med funktionen Ennakonpidätyksen korjaus i startmenyn [HERE](#). För RAKE-pensionernas del sköter betalningshanteringsgruppen korrigerig och återbetalning av förskottsinnehållningarna efter att automatiskt ha fått uppgift om dem.

1.8.3.6 Återbetalda förmåner

I fråga om pensioner och förmåner gäller förfarandet nedan ännu skatteåret 2020. Från och med skatteåret 2021 anmäls pensioner och förmåner till inkomstregistret.

En skattepliktig förmån kan återkrävas till sitt nettobelopp så länge som FPA kan meddela Skatteförvaltningen ändringarna i den skattepliktiga förmånens och förskottsinnehållningens belopp som en korrigerig av årsanmälan. En utbetald förmån kan återkrävas och kvittas till sitt nettobelopp fram till utgången av april året efter betalningsåret. Därefter verkställs återkrav och kvittning till bruttobelopp.

Om förmånstagaren återbetalar en förmån från ett år för vilket beskattningen redan fastställts, meddelar FPA Skatteförvaltningen det återbetalda beloppet i januari året efter återbetalningsåret. Till förmånstagaren skickas ett verifikat där de uppgifter som meddelats Skatteförvaltningen finns specificerade förmånsvis. Skatteförvaltningen beaktar det återbetalda förmånsbeloppet i samband med beskattningen för återbetalningsåret.

(ISkL 1535/1992 112 a § 1 och 2 mom.)

FPA meddelar Skatteförvaltningen också korrigeringar beträffande de förmåner som arbetsplatskassorna har återkrävt.

Arbetsersättningar för vård av barn återkrävs inte hos mottagaren av arbetsersättningen, utan hos den som ansökt om stöd för vård av barnen. Familjen och vårdproducenten sköter skatterättelseärenden som gäller privat vård direkt med Skatteförvaltningen.

Ändringar i återkravs- och kvittningsuppgifter rörande de arbetsersättningar i anslutning till barnavårdsstöd som betalats till vårdproducenterna meddelas inte till Skatteförvaltningen.

Återbetalningar av arbetsersättningar för rehabilitering har anmälts till inkomstregistret sedan skatteåret 2019.

1.8.3.7 Regressbetalningar

Regressbetalningar mellan olika inrättningar och FPA som görs mellan skattepliktiga förmåner från samma betalare handläggs och betalas till sina skattefria bruttobelopp. Om en förmån som regressindrivs eller en del av den är skattefri, är den förmån som ska betalas emellertid skattepliktig till sin skattefria del, t.ex. när studiestödets bostadstillägg indrivs ur rehabiliteringspenning. (ISkL 1535/1992 112 a § 3 mom.)

Mer information om regressförfarande finns i anvisningarna om respektive förmån.

En förmån som utbetalats till kunden själv är alltid skattepliktig inkomst för hen.

1.8.3.8 Årsanmälan

Betalningshanteringsgruppen underrättar genom årsanmälan Skatteförvaltningen om utbetalda förmåner samt om den förskottsinnehållning som verkställts på dem och om källskattepliktiga betalningar och betalda källskatter. Arbetsersättningar har anmälts till inkomstregistret sedan 1.1.2019 och från och med skatteåret 2019 har det således inte längre getts något separat årsmeddelande till Skatteförvaltningen om arbetsersättningar. Från och med 1.1.2021 har pensioner och förmåner anmälts till inkomstregistret och därför anmäls de inte längre från och med skatteåret 2021 genom en separat årsanmälan till Skatteförvaltningen. Skatteförvaltningen får de uppgifter som behövs från inkomstregistret. FPA meddelar ändå fortfarande kunderna om de skattepliktiga FPA-förmånernas belopp och förskottsinnehållningar.

Dessutom anmäls följande uppgifter till Skatteförvaltningen:

- beloppet av borgensansvarsfordringar gentemot kunden
- uppgifter om amorteringar på kundens studielån.
- för beviljande av studielånsavdrag meddelar FPA de nödvändiga uppgifterna månatligen

Skatteförvaltningen beaktar de här uppgifterna från FPA i den slutliga beskattningen av kunden.

Årsanmälan skickas per post till förmånstagare som är under 18 år, till intressebevakare och dödsbon. Till mottagare av arbetsersättning skickas ett verifikat över de förmåner som FPA betalat ut och om förskottsinnehållningen på dessa. Övriga förmåns- och pensionstagare kan se uppgifterna i årsanmälan via FPA:s e-tjänst. Pensionstagare

får uppgifterna också per post. Om en mottagare av arbetsersättning begär ett verifikat över betalda belopp när verksamheten upphör ska du skriva ut ett verifikat till hen.

De uppgifter som lämnats i årsanmälan om pensioner och förmåner och eventuella korrigeringsuppgifter kan byråerna ta fram via HEKY > Etuussummat > Verotusta varten annetut tiedot.

Dagvårdsproducenters verifikat och eventuella korrigeringsuppgifter kan byråerna ta fram via startmenyn APKY under fliken 'Maksetut työkorvaukset' genom att välja 'Verotukseen annetut tiedot'.

Korrigerering av uppgifter

Uppgifter som ingått i årsanmälan kan korrigeras innan beskattningen slutförts om förmånens eller förskottsinnehållningens belopp ändras t.ex. på grund av återkrav. De nettoåterbetalningar som hänför sig till föregående år ska betalas före utgången av april.

1.8.3.9 Månatlig kontroll

Gruppen för bokföring och betalningsrörelse lämnar månadsvis (senast den 10 dagen) en kontrollanmälan till Skatteförvaltningen om förskottsinnehållningar och källskatter. Anmälan innehåller uppgifterna för månaden före den månad då anmälan görs. Förskottsinnehållningen och källskatten betalas månadsvis senast den 10 dagen i månaden efter betalningsmånaden.

1.8.4 Förhindrande av utbetalning

Utbetalningen av specialvårdspenning kan förhindras med ett betalningshinder antingen helt och hållet eller fr.o.m. ett visst datum. Ett betalningshinder kan vara automatiskt insatt eller insatt av handläggaren. Om en handläggare sätter in ett betalningshinder ska hen fritt formulerat anteckna orsaken till behandlingshindret.

1.8.5 Inställelse av förmånsutbetalning från banken

Utbetalningar från banken kan inte längre ställas in.

1.9 Anmälningskyldighet

Den som söker specialvårdspenning ska i samband med ansökan ge de uppgifter som behövs för avgörandet. Förmånstagaren ska anmäla alla förändringar med betydelse för utbetalningen.

FPA har rätt att få sådana uppgifter som är nödvändiga för avgörandet av förmånen av statliga, kommunala och andra offentligrättsliga myndigheter samt av pensionsanstalter,

arbetsgivare, arbetslöshetskassor, arbetsplatskassor, Patientförsäkringscentralen och Trafikförsäkringscentralen (SFL 1224/2004 19 kap. 1 §).

För handläggningen av specialvårdspenning har FPA rätt att i enskilda fall även använda uppgifter som FPA fått för skötseln av andra förmåner (SFL 1224/2004 19 kap. 9 §).

1.10 Justering

Specialvårdspenningen fastställs när rätt till specialvårdspenning uppkommer. Specialvårdspenningen ska justeras och ett justeringsbeslut utfärdas till den sökande till exempel om

- tiden för barnets vård och rehabilitering ändras
- någon annan förmån som påverkar specialvårdspenningstiden beviljas
- den försäkrade återgår till arbetet
- den försäkrade börjar studera
- den försäkrade avlider
- arbetsgivaren meddelar nya eller förändrade uppgifter om lönebetalningen.

Om den försäkrade själv anmäler en förändring behöver hen inte höras särskilt. I övriga fall ska den försäkrade höras antingen muntligen eller skriftligen.

1.11 Indragning

Specialvårdspenningen dras in om

- förmånstagaren eller det barn som berättigar till förmånen har avlidit
- förmånstagaren börjar arbeta eller studera
- förmånstagaren har beviljats en hindrande förmån
- förmånstagaren flyttar utomlands och utbetalningen av förmånen inte fortsätter till utlandet.

Beräkningen av specialvårdspenningsdagar upphör dagen före indragningen. Om den försäkrade för tiden efter indragningen redan har beviljats följande ärendehelhet, ska den vid behov justeras, eftersom avgörandet kan påverka maximitiderna eller förmånens belopp.

1.12 Felaktig utbetalning

Felaktig utbetalning kan uppstå om en förmån har betalats ut på felaktiga grunder, utan grund eller med ett för stort belopp. En felaktig utbetalning eller en ökning av en sådan kan uppstå när ett justeringsavgörande om en förmån görs eller när en förmån dras in.

I fråga om specialvårdspenning kan det uppstå en felaktig utbetalning endast till den försäkrade.

Om den försäkrade inte har hörts om den felaktiga utbetalningen tidigare, skickas ett hörandebrev automatiskt som bilaga till beslutet.

1.12.1 Återkrav

Gemensam anvisning för alla förmåner om återkrav.

1.13 Rättelse och undanröjande av beslut

Anvisning om rättelse och undanröjande av beslut som är gemensam för samtliga förmåner.

Rättelse av beslut om dagpenning till den sökandes fördel

Om den sökande lämnar FPA en ny utredning som omfattar retroaktiv tid, ska man alltid undersöka om det tidigare förmånsbeslutet kan rättas till den sökandes fördel. Också ett lagakraftvunnet förmånsbeslut kan rättas till den sökandes fördel.

Rättelse kommer i fråga till exempel när man trots begäran inte fått de uppgifter som behövs för avgörandet (t.ex. ansökan eller läkarutlåtandet har saknats) och ansökan avslagits på grund av detta. Ärendet behandlas på nytt enligt det ursprungliga inledningsdatumet om den sökande senare lämnar in den utredning som saknas. Det finns ingen tidsfrist för rättelse.

1.14 Sökande av ändring

Gemensam anvisning för alla förmåner om sökande av ändring.